

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica

Mayr, Anton

MDCCXXXII

Quæstio III. De Ecclesiæ Proprietatibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84303](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84303)

nem amplecterentur; cum non haberent, unde veram à falsa dignoscerent: imò nulla jam esset vera religio in mundo, contra dicta n. 220. vel certe non essent obligati homines ad eam amplectendam, & ipsa foret otiose instituta.

285. Ob. ultimò. Notæ veræ Ecclesiæ non debent assignari illæ quatuor, allatæ n. 271. sed aliæ ex Calvino, Brentio, & Augustana confessione, de quibus videatur Tannerus tom. 3. disp. 1. q. 3. n. 96. scilicet pura, ac sincera prædicatio verbi Divini, & legitima administratio sacramentorum: alii addunt constantiam in confessione fidei, atque obedientiam erga ministros verbi, quatenus verbum administrant: ergo. Resp. neg. ant. Notæ nostræ desumptæ sunt ex Concilio Nicæno, & non tantum ex cerebro unius, aut alterius hæretici. Dein signa, à sectariis istis allata, sunt magis obscura, quàm sit ipsa Ecclesia independentè à signis; nam de hoc ipso vel maximè dubitatur inter varias sectas, quænam habeat veram prædicationem, legitimum usum sacramentorum &c. & in omnibus sectis aliqui, si non constantes, saltem pertinaces sunt: quanquam tot, tamque illustria martyrum testimonia, pro alia, quàm pro nostra non dentur. Subjectio etiam ad ministros religionis aliqua apud omnes datur; unde ista signa quælibet secta sibi arrogabit: adeoque ex his, nudè sumptis, nisi aliunde majus discrimen ostendatur, & ipsa e. g. veritas doctrinæ, per alia signa monstretur, nihil certi rescitur: sed, ut prius, obscura manebit Ecclesia.

QUÆSTIO III.

De Ecclesiæ Proprietatibus.

ARTICULUS I.

An Ecclesia Vera debeat esse semper visibilis.

286. **E**cclēsiā esse visibilem (ut rectè Tannerus tom. 3. disp. 1. q. 3. n. 85. ait) est, eam esse idem, ut vera doctrina, ac professio fidei, & legitima sacramentorum administratio in perpetuū vigeat, ac palam in oculos, trāsque incurrat: dein, ut talibus signis sit secta, ut ab aliis catibus infidelium possit discerni, & evidenter credibile sit, eam solam esse veram. Hanc visibilitatem perpetuam Ecclesiæ veræ omnibus modis negant nostri temporis sectarii: quamvis enim ipsimet dicant, Ecclesiam ab initio, per primos circiter quadringentos, vel quingentos annos esse visibilem; at postea, per plura sæcula, additam fuisse invisibilem, audacissimè asserunt; quippe faciliè vident, si Ecclesia visibilis esse debeat, eorum sectam non esse veram Ecclesiam; cum ante ducentos, & paucius amplius annos, nulla Ecclesia Lutheranom, vel Calvinistarum, vel Zvingliano-

rum, fuerit ulla in orbis parte visibilis. Quamvis enim fuerint antiqui hæretici, qui errores eorum aliquos tenuerint, tamen nulla secta in omnibus, etiam substantialibus cum ipsis omnino convenit, ut ostendit Tannerus n. 274. à nobis citatus.

287. Dico cum Catholicis omnibus, Ecclesia vera debet esse semper visibilis. Prob. 1. *Isaia 61. v. 8. & 9. dicitur Fœdus perpetuum feriam eis, & scient in gentibus semen eorum, & germen eorum in medio populorum: omnes, qui viderint eos, cognoscant illos; quia isti sunt semen, cui benedixit Dominus.* Quòd autem hoc capite de Ecclesia sermo sit, colligitur, tum ex *Luca 4. v. 17.* ubi Christus capit illud caput *Isaia* legere, & postea *v. 21.* dixit: *Quia hodie impleta est hæc Scriptura in auribus vestris:* tum ex SS. Patribus, communiter id ita explicantibus. Rursus *Psal. 18. v. 6.* dicitur: *In sole posuit tabernaculum suum: quem locum explicans S. Augustinus enarrat. in hunc psalmum, expositione. 2. ait: In manifestatione Ecclesiam suam, non in occulto, non quæ lateat velut operta, ne forte fiat, sicut operta super greges hæreticorum.* Hinc quoque S. Chrysostomus *homilia 4. in illud Isaia: vidi Dominum c. 6. v. 1. ait: Facilius est, solem extinguere, quàm Ecclesiam evanescere.* Confirm. Ecclesia in Scripturis dicitur *mons domus Domini in vertice montium. Isaia 2. v. 2. lucerna non sub modio, sed super candelabrum, ut luceat omnibus. Matth. 5. v. 15, civitas supra montem posita, quæ non potest abscondi: ibidem v. 14.* sed hæc utique sunt visibilia, & consequenter per ea Ecclesia denotatur visibilis: ergo.

288. Probatur 2. conclusio. Omnes homines tenentur ingredi veram Ecclesiam, & quidem omni tempore; quia extra illam nunquam est salus, ut habetur ex *Lateranensi c. firmiter: Una verò est fidelium universalis Ecclesia, extra quam nullus omnino salvatur: idemque probatum est à n. 258.* ergo debet ea esse visibilis; alias enim homines eam reperire non possent, adeoque tenerentur ad impossibile. Rursus debent omni tempore denunciari posse Ecclesiæ defectus fratrum, quos correctio fraterna non emendat; neque enim tantum uni homini, sed omnibus, & pro omnibus temporibus, dictum est à Christo *Matth. 18. v. 17. Quod si non audierit eos, dic Ecclesia.* Item Christus dedit Ecclesiæ suæ *Pastores, & Doctores, ut habetur ad Ephes. 4. v. 11.* qui oves regant, & pascant, & quibus oves obediant, ac rudes credant: & hoc quidem usque ad consummationem Sanctorum, & donec occurramus omnes, scilicet Christo Judici in die judicii: ergo debet Ecclesia semper esse visibilis; alias ista fieri non possent, ut consideranti faciliè patebit: certè S. Augustinus *l. 19. contra Faustum c. 11.* ait: *In nullum autem nomen religionis, seu verum, seu falsum, coagulari homines possunt, nisi aliquo signaculorum, vel sacramentorum visibilibus, consortio colligentur.* Confr. Ecclesiæ non sufficit ad sanctitatem

fides tantum interior, & occulta, sed requiritur etiam exterior ejusdem professio, ut ait Apostolus ad Rom. 10. v. 10. dicens: *Corde enim creditur ad justitiam, ore autem confessio fit ad salutem*: atqui, si Ecclesia non sit visibilis, non potest dari aperta, & ore facta confessio fidei: ergo debet Ecclesia esse visibilis.

289. Ob. 1. Sacra Scriptura saepe ait, Ecclesiam Christi esse invisibilem: ergo. ant. prob. variis textibus. 1. mō. *Jeremia 31. v. 33. Dabo legem meam in visceribus eorum, & in corde eorum scribam eam.* 2. dō. *Psalm. 44. v. 14. Omnis gloria ejus filie regis ab intus.* 3. tō. *Luce 17. v. 20. Non venit regnum DEI cum observatione: neque dicent: ecce hic, aut ecce illic: ecce enim regnum DEI intra vos est.* 4. tō. *Joannis 4. v. 24. Spiritus est DEUS, & eos, qui adorant eum, in spiritu, & veritate oportet adorare.* 5. tō. 1. Petri 2. v. 5. *Domus spiritualis, sacerdotium sanctum, offerre spirituales hostias, acceptabiles DEO*: ergo. Confir. Christus *Luce 18. v. 8.* dicit: *Veruntamen filius hominis veniens, putas, inveniet fidem in terra?* ergo sub finem mundi, quando secundo adveniet Christus, ita fides, seu Religio, aut Ecclesia erit occulta, ut vix inveniri queat: ergo etiam aliis temporibus potest esse occulta, vel invisibilis. Resp. his textibus nihil probari.

Ad primum Resp. Jeremias non vult discernere Ecclesiam antiquam à nova per hoc, quod hæc futura sit cæteris internus, aut invisibilis, sed, quod habitura sit majores gratias internas: signa autem externa nullatenus negat. Secundo textu tantum significatur, præcipuum ornamentum Ecclesie esse gratiam interiorem: non verò negatur omnis ornatus exterius visibilis: imò additur ibi etiam vestitus deauratus, & circumdans varietate. In tertio textu sermo est de adventu duplici Christi in mundum: unus est præsens, ratione cujus dicitur, regnum DEI intra nos esse, hoc est, per abundantiorē internam gratiam, per quam in potestate nostra est, observando legem Evangelicam Christum recipere, & regnum DEI acquirere: sicut scilicet Judæis DEUS dicit *Deuteronomii 30. v. 14.* mandatum suum esse juxta ipsos, & in ore, ac corde ipsorum: *Juxta te est sermo valde, in ore tuo, & in corde tuo*: quod S. Paulus ad Rom. 10. v. 8. & 9. explicat de Evangelica lege, quæ corde, & ore impletur, dicens: *Hoc est verbum fidei, quod prædicamus; quia, si confitearis in ore tuo Dominum Jesum, & in corde tuo credideris, quod DEUS illum suscitavit à mortuis, salvus eris.* Alter autem adventus Christi fururus in die judicii, erit improvisus, nec longè antè pro certo tempore prædici poterit: sed quid hæc ad rem nostram?

Quartus textus (ut ex contentu patet) significat tantum, non esse certo loco alligatam orationem, DEO placentem (ut aliquo modo in veteri testamento erat alligata templo Hierosolymitano) sed ubique DE-

UM orari posse, modò non labiis solum, sed etiam corde, & spiritu oretur: sedetum hoc extra rhombum. Quintus textus S. Petri utique non excludit domos materiales, seu templa, qualia etiam, quamvis satis vacua, habent ipsi sectarii: igitur tantum significat, Ecclesiam esse domum spirituales, non quòd sit invisibilis spiritus, sed quòd à Spiritu Sancto potissimum regatur; sic etiam dicitur homo spiritualis. Spirituales autem hostias appellat Apostolus bona opera; quia, ut meritoria sint, debent esse spiritu, sive fide, & charitate formata. Tandem aliquando, quod non est spirituale quoad substantiam suam, sed tantum spirituali servit, vocatur in Scriptura spirituale: sic S. Paulus 1. Cor. 15. v. 44. etiam corpus vocat *spirituale*. Ad confir. Textus non venit ad rem; non enim ibi sermo est de fide, sed religione, seu de professione fidei Christianæ, sed de fide viva, & ardente, quæ maximè stimulat ad orandum DEUM cum magna fiducia, ad quam orationem ibi hortatur Christus, & cujus aliquem defectum tunc fore insinuat. vide Maldonatum, & Cornelium à Lapide in hunc locum.

290. Ob. 2. SS. Hilarius, & Hieronymus dicunt, Ecclesiam tempore Arianorum latuisse, eandemque etiam fore latentem tempore Antichristi: sicut tempore Eliæ latuit Ecclesia Hebræa: ergo. Resp. Est evidenter falsum, quòd Arianorum tempore ita latuerit Catholica Ecclesia, sicut permille, & plures annos, debuisset latere Ecclesia, juxta Lutherum, vel Calvinum, scilicet ita, ut nemo de ea quidquam sciverit; cum tempore Arianorum semper fuerint manifesti Romani Pontifices, & incomparabiliter magis nota tunc Ecclesia, quam tempore persecutionis factæ ab ethnicis. Unde hi SS. Patres tantum volunt dicere, Ecclesiam non habuisse tunc omnem pristinum splendorem externum, nec non plures fideles latuisse in locis abditis, vel carceribus, id quod etiam fiet tempore Antichristi. Quod attinet ad Eliæ tempora, tunc certè etiam vera fides non fuit è mundo deleta; etsi enim è regno Israël exulasset, tamen fuisset adhuc in regno Juda: imò illis temporibus vivebant Aia, & Josaphat, reges Juda boni, & DEI veri cultores. Adde, quòd in ipso Israël erant septem millia virorum, quorum genus non sunt incurvata ante Baal, 3. Regum. 19. v. 18. unde Ecclesia quidem potest premi, sed non opprimi, vel omnino abscondi.

291. Ob. 3. Ecclesia creditur: ergo non videtur: prob. conf. fides debet esse de re obscura, non visa: ergo. Confir. Est Ecclesia tempore Christi Domini, & Apostolorum fuerit visibilis, non debuit semper manere visibilis: ergo. Resp. dist. conf. ergo Ecclesia non videtur sub ea ratione, sub qua creditur. conc. vel om. conf. sub alia ratione. neg. conf. ad prob. dist. ant. fides debet esse de re, sub omni ratione obscura. neg. ant. sub aliqua ratione. conc. vel om. ant. & neg. conf. Sic S. Thomas Apo-

Apostolus, licet viderit Christum ut hominem, tamen credidit in eum ut DEUM; quia scilicet sub ratione DEI eum non viderat. Sic, licet videamus baptismum, tamen credimus eum, seu ejus virtutem tollendi peccatum &c. quam non videmus. Sic etiam videmus Ecclesiam per signa credibilitatis: sed credimus eam ut affectam infallibili assistentia Spiritus Sancti, quam non videmus: imò nec videmus Ecclesiam ut dictam à DEO, sed eam tantum credimus. Verum de obscuritate fidei plura, quando de evidentia in attestante. Ad confirm. neg. ant. Rationes nostrae n. 288. adductae universales sunt pro omni tempore: textus etiam Scripturae universaliter de Ecclesia in omni statu loquuntur. Accedit, quòd, si Ecclesia facta fuisset invisibilis, certè portæ inferi contra eam praevaluissent; quia impedissent, ne quisquam eam ingredi posset: item ne ingressi possent ore confiteri fidem, parere praeceptis Ecclesiae, pascere, vel instruere alios &c.

292. Ob. 4. Non opus est, ut omnes re ipsa ingrediantur Ecclesiam, modò eam ingrediantur in voto, ut cathecumeni: ergo Ecclesia non debet esse visibilis. prob. conf. etsi Ecclesia non esset visibilis, tamen possent omnes desiderare ejus ingressum, seu per votum, & desiderium, intrare Ecclesiam ergo. Resp. neg. conf. ad prob. om. ant. neg. conf. & suppositum; quòd scilicet in eo casu votum illud esset justificans; nam illud votum eatenus justificaret, quatenus esset voluntas, implendi praeceptum obligans ad ingressum Ecclesiae: atqui in eo casu hoc praeceptum tam parum posset dari, quam parum modò hominibus potest dari praeceptum volandi; quia homines illud praeceptum ingrediendi Ecclesiam, in casu Ecclesiae invisibilis, non possent implere, nisi ad summum casualiter: quod de nullo praecepto, prudenter statuto, dici potest: DEUS autem utique, quando praecepit, prudenter praecepere debet; unde in eo casu homines neque possent habere votum, implendi praeceptum ingrediendi Ecclesiam: neque (quod ordinariè saltem requiritur) possent conatum adhibere ad eam inveniendam, & ingrediendam; non enim potest quis velle implere praeceptum, quod non datur. Dein, si omnes tantum haberent hoc votum, nulla daretur Ecclesia: ergo, si DEUS tamen vellet, existere Ecclesiam aliquam invisibilem, deberet providere, ut saltem plures revera Ecclesiam ingrediantur: ad hoc autem requiritur, ut saltem istis sit visibilis, nisi velis dicere, omnia tantum casu contingere, in gravissimo hoc negotio: quod est manifestè absurdum.

293. Ob. 5. Forma Ecclesiae, seu fides interior, non est visibilis: ergo neque Ecclesia. Resp. neg. ant. Inprimis sola fides non est tota forma constituens Ecclesiam, sed etiam requiritur baptismus, communis cultus, & unio membrorum sub eodem capite: atqui baptismus, & communis cultus exterior, atque subjectio erga Vicarium Chri-

sti, & communio fidelium, est utique satis sensibilis, & incurrit in oculos. Quod attinet ad fidem internam, vel etiam cultum internum, licet hic non sit sensibilis immediate in se, est tamen sufficienter sensibilis mediate in alio, scilicet in externa professione: sicut in sacramento poenitentiae, dolor internus est sensibilis per confessionem, vel alius dolor animi, per externos ejulatus.

Quod autem signa ista externa possint fallere, nihil probat; solum enim requiritur sensibilitas eorum tanta, ut quis prudenter possit judicare, hunc, vel illum determinatum hominem, habere fidem internam: quoniam hoc iudicium non sit fide certum, sed ad summum moraliter certum. Dein, licet ista signa possint fallere circa hanc, vel illam personam privatam, non tamen possunt fallere circa totam Ecclesiam; nam, cum Christus, non quidem cuique privato, sed tamen toti Ecclesiae, promiserit stabilitatem in fide, non possunt omnes, qui exterius Ecclesiam visibilem constituere censentur, interius fide carere.

ARTICULUS II.

Quinam sint Membra Ecclesiae.

294. **E**cclēsia in genere, ut diximus n. 219. est *societas communitalis, ex creaturis rationalibus constituta, supernaturali cognitione DEO adhaerens, ejusque vero cultu inter se communicans*. Unde involvit inprimis plures; unus enim non est Ecclesia: imò probabilius neque duo; quia tres in jure dicuntur facere capitulum, & ad congregationem requiruntur caput, & membra; hinc, ut plures dicunt, Adam, & Eva, nondum constituerunt, sed tantum inchoarunt Ecclesiam. Nec obest, quòd jam potuerint mereri, vel etiam poenitentiam agere; quia, quod dici solet, extra Ecclesiam non esse salutem, vel remissionem peccati, aut poenitentiam, intelligi debet de Ecclesia saltem inchoative tali. Secundò debent Ecclesiam constituere creaturae rationales, homines, vel Angeli. Tertiò, cum finis Ecclesiae sit supernaturalis, debet ipsa etiam adhaerere DEO, per cognitionem supernaturalem, scilicet, vel per fidem, vel per visionem intuitivam. Tandem debet inter membra Ecclesiae dari communicatio aliqua mutuum officiorum, & cultus Divini.

Dividitur autem Ecclesia in *Triumphantem, Militantem, & Purgantem*. Prima, seu *triumphans* est Beatorum in coelis: altera, seu *militans* est hominum in terris: tertia, seu *purgans* est animarum in purgatorio; nam damnati in inferno non amplius sunt membra Ecclesiae: neque peculiarem Ecclesiam constituunt; quia nulla inter eos societas, aut communio officiorum: quae tamen inter priores tres Ecclesias vel maximè datur; nam Ecclesia militans triumphantem respicit, & colit ut adjutricem;

purgantem verò adjuvat: & omnes tres sub eodem capite ad participandum influxum coherent: imò Ecclesia, generaliter sumpta, in his tribus suis partibus est eadem, sed in diverso statu, quemadmodum idem est homo in pueritia, virili aetate, ac senectute.

295. Dico 1. Ecclesia in terris militans, hoc est, fide meritoria sub Christo militans, strictissime sumpta pro Ecclesia Catholica, definiri potest *societas communitalis visibilis fidelium baptizatorum, sub uno capite Christo, qui in caelis regnat, & Vicario ejus in terris, inter se eodem cultu communicantium.* Dixi *societas fidelium baptizatorum*, nam societatem, seu unionem, aut unitatem, ac fidem, & baptismum, requirit Apostolus ad Ephes. 4. v. 3. scribens: *Solliciti servare unitatem spiritus in vinculo pacis: unum corpus, & unus spiritus: sicut vocati estis in una spe vocationis vestrae: unus Dominus, una fides, unum baptismum.* & Florentinum in decreto Eugenii de baptismo ait: *Per ipsum enim membra Christi, ac de corpore efficiuntur Ecclesia.*

Requiritur insuper, ut membra sint unita inter se, sub eodem Vicario Christi; nam debent esse conjuncta corpori, non mutilo, aut acephalo, sed integro, & habenti caput, adeoque juncta etiam ipsi capiti: & quidem, cum Ecclesia sit visibilis, debent etiam membra esse conjuncta alicui capiti visibili: quam primario debeant per fidem conjungi capiti invisibili Christo. Unde schismatici, qui se separant ab unitate capitis, non sunt Ecclesiae membra: quod confirmatur ex eo, quod Ecclesia die Veneris sancto, seu Parasceves, non minus pro schismaticis, quam pro haereticis oret, ut *DEUS... eos... ad sanctam matrem Ecclesiam Catholicam, atque Apostolicam revocare dignetur*: rursus ex eo, quod Ecclesia comparetur tunica inconsutili, quae non scinditur, nec potest in plures scindi Ecclesias; quia tantum una datur; unde pars abscissa non est amplius ejus membrum. Idem desumitur ex SS. Patribus, qui id clarissime docent apud Bellarminum. tom. 2. *controv. 1. de Ecclesia l. 3. c. 5.* & hinc haeretici, quibus deficit fides: atque schismatici, qui se separant a capite, & corpore Ecclesiae: item excommunicati, qui privantur communione fidelium, atque cultu communi, non sunt membra Ecclesiae.

296. Dico 2. Ad membrum Ecclesiae militantis non requiritur, ut quis sit justus, aut praedestinatus. Prob. 1. Damnae sunt à Martino V. in Concilio Constantiensi in Bulla: *Inter cunctas: quae habetur in fine Concilii*: hae propositiones Joannis Hussi. 1. *Unica est sancta universalis Ecclesia, quae est praedestinatorum universitas...* Universalis sancta Ecclesia tantum est una, sicut tantum est unus numerus praedestinatorum. & 3. *Præfati non sunt partes Ecclesiae; cum nulla pars ejus finaliter excidet ab ea; eoquod praedestinationis charitas, quae ipsam ligat,*

non excidet: ergo etiam praefati sunt membra Ecclesiae.

Prob. 2. conclusio ex pluribus parabolis S. Scripturae, in quibus Ecclesia variis rebus comparatur *Matth. 3. v. 12. area*, in qua est palea, & triticum. *Matth. 13. v. 47. lagenae missae in mare*, ex omni genere piscium, bonorum, & malorum, congreganti. *Matth. 22. v. 2. convivio nuptiali*, in quo non omnes habent vestem nuptialem. *Matth. 25. v. 1. decem virginibus*, quarum quinque sunt factae, & totidem prudentes. 2. *ad Tim. 2. v. 20. vasis aureis, & ligneis &c.* In magna autem domo, non solum sunt vasa aurea, & argentea, sed etiam lignea, & fictilia. Idem SS. Patres colligunt ex illo *Matth. 18. v. 17. ubi dicitur*, peccantem debere denunciari Ecclesiae, & si hanc non audierit, esse vitandum, tanquam ethnicum, hoc est, ejciendum extra Ecclesiam: ergo etiam, dum peccavit, fuit adhuc intra Ecclesiam. Idem tradit fuisse S. Augustinus in *breviculo collationum cum Donatistis collatione diei 3. c. 8.* & alii SS. Patres, Cyprianus, Hieronymus, Gregorius &c.

297. Accedit ratio, maxime contra requirentes praedestinationem. Si soli praedestinati essent membra Ecclesiae, sequeretur, quod, qui semel est membrum Ecclesiae, nunquam desineret esse membrum Ecclesiae; quia decretum DEI praedestinativum est ab aeterno, & in aeternum: & qui semel non esset membrum, nunquam futurus esset membrum Ecclesiae: atqui hoc est contra Scripturam ad Ephes. 2. v. 13. *Vos, qui aliquando eratis longe, facti estis prope, in sanguine Christi.* Dein, an S. Paulus jam erat membrum Ecclesiae, quando rotis viribus eam persequabatur? Affirmat quidem hoc Joannes Huls in 2. proposit. quae sic sonat: *Paulus nunquam fuit membrum diaboli, licet fecerit quosdam actus, actibus Ecclesiae malignantium consimiles*: verum hac propositio in Concilio Constantiensi damnata est, & plane ex se est incredibilis. Factus est autem S. Paulus postea membrum Ecclesiae, quando conversus est, & baptizatus.

Pariter est prorsus incredibile, quod multi gentiles, dum adhuc adorabant idola, jam fuerint membra Ecclesiae; cum tamen multi, postea conversi, etiam sanctè obierint, e. g. aliqui tortores martyrum postea conversi sunt. Rursus, si soli iusti, aut praedestinati, spectarent ad Ecclesiam, sequeretur (ut rectè ait Bellarminus) mera confusio; quia hac ratione, nec oves agnoscerent suos pastores, nec isti suas oves; cum nemo de altero sciat, an sit praedestinatus, an non: & multi sint vocati, pauci electi. Similiter cum nemo agnoscat internam alterius justitiam, si soli iusti essent membra Ecclesiae, eadem confusio oriretur: & dubitare possent fideles, an Episcopi, vel etiam Papa, essent membra Ecclesiae, & consequenter, an essent veri superiores, potentes suis praeceptis Christianos obligare &c. qua ratione sanè (ut rectè advertit Cyprianus de locis Theol. l. 4. c. 3.) esset Christi-
na

na respublica, à suo auctore insipientissime constituta, quod dicere esset summè blasphemum.

298. Ob. 1. Ecclesia est *hortus conclusus*, *fons signatus*, *Cantic. 4. v. 12.* qui juxta S. Augustinum continet in se tantum electos: ergo. Confir. Ecclesia etiam comparatur arca Noë, in qua sunt omnes, & soli salvati: ergo soli predestinati sunt membra Ecclesie. Resp. 1. cum Bellarmino *tom. 2. controu. 1. l. 3. de Ecclesia militante c. 7.* non omnia, quæ dicuntur in Canticis, exponi debere de Ecclesia: sic illud *Cant. 2. v. 2. Sicut liliū inter spinas, sic amica mea inter filias*: si explicaretur de Ecclesia, deberent per filias intelligi variæ sectæ infidelium: sed hoc est contra ipsum S. Augustinum, qui *epist. 48. post medium* de istis filiabus inquit: *Quæ nec spina dici possent, nisi malignitate morum, nec filia, nisi communione sacramentorum*: atqui infideles non gaudent communione sacramentorum; unde per liliū anima perfecta, per spinas animæ peccatrices: vel per liliū Beatissima Virgo, per spinas alii homines, saltem originali peccato infecti, intelliguntur. Sic etiam hortum conclusum quidam intelligunt de Beatissima Virgine, quidam de quavis anima perfecta.

Si tamen contendas, id dictum debere de Ecclesia intelligi, dist. ant. Ecclesia est, vel dicitur fons signatus, aut hortus conclusus, denominatione desumpta ab omnibus partibus. neg. ant. denominatione desumpta à nobilioribus membris. conc. ant. & neg. conf. Utrique denominatio, quæ tribuitur toti, non semper convenit cuique parti: sic homo dicitur rationalis, quamquam corpus tale non sit: sic etiam Ecclesia potest dici fons signatus, modò aliqua ejus membra signata, seu predestinata sint: item potest dici hortus conclusus, modò ab aliquibus membris exclusum sit omne malum: imò modò exclusa sit hæresis.

Neque etiam S. Augustinus plus vult dicere, qui *tract. 45. in Joannem* clarè ait: *Secundum istam ergo præscientiam DEI, & prædestinationem, quam multa oves foris, quam multi lupi intus: & quam multa oves intus, & quam multi lupi foris.* Idem S. Augustinus *epist. 59.* ait, esse morem Scripturarum, de toto dicere, quod parti convenit. vide dicta n. 302, ubi etiam invenies verba S. Augustini formalia. Ad confir. dist. ant. Ecclesia comparatur arca Noë quoad omnia. neg. quoad aliqua. conc. ant. & neg. conf. Fuerunt in arca etiam bruta, nunquid & ista erunt membra Ecclesie? item fuere in ea animalia immunda: ergo, si vis comparationem omnimodam facere, debes admittere, quòd ista saltem signent peccatores. Melius autem dicitur, comparationem factam esse in eo, quòd, sicut nemo est salvatus extra arcam; ita etiam extra Ecclesiam non sit salus; non verò in eo, quòd omnes in arca sint salvati.

299. Ob. 2. Christus est caput illius Ecclesie, quam salvat: sed salvat tantum

predestinatos: ergo hi soli sunt Ecclesia. Confir. Membra debent esse similia capiti: sed reprobi non sunt similes Christo: ergo. Resp. dist. ma. Christus est caput Ecclesie, quam salvat, quantum est in se, & quoad suam passionem, ac satisfactionem sufficientissimam. conc. ma. quam salvat absolute. subdist. quam salvat adæquatè sumptam. neg. ma. inadæquatè sumptam. conc. ma. & conc. mi. neg. conf. Etiam hæc denominatio *salvata* potest convenire Ecclesie, licet non conveniat omnibus partibus.

Ad confir. dist. ma. Membra debent esse similia capiti aliquo modo. conc. ma. omni modo. neg. ma. & dist. sic mi. neg. conf. Nec in physico corpore manus, aut pes, est omnino similis capiti: nec in morali e. g. respublica, vel regno, subditi sunt quoad dignitatem, vel alia moralia prædicata, similes capiti, seu principi: sufficit ergo similitudo aliqua: talis autem multa est, etiam inter Christum, & peccatores; est enim similitudo inter ipsos quoad humanam naturam, secundum quam dicitur nobis Christus similis factus: item est similitudo per baptismum, & fidem. Nec dicas, totum corpus Christi physicum esse salvum, adeoque etiam totum corpus mysticum debere esse salvum; alias sicut totum corpus Christi physicum est unitum Divinitati, deberet etiam ita esse unitum corpus Christi mysticum, quod est falsum; unde similitudo non debet esse in omnibus.

300. Ob. 3. Ecclesia est unum ovile, in se complectens oves Christi: sed oves Christi sunt tantum predestinati: ergo. prob. mi. Christus dicit *Joannis 10. v. 27. & 28. Oves mea vocem meam audiunt, & ego cognosco eas, & sequuntur me; & ego vitam æternam do eis, & non peribunt in æternum, & non rapiet eas quisquam de manu mea*: sed hoc tantum verificatur de predestinatis: ergo. Confir. Peccatores sunt membra civitatis Babylonice: ergo non sunt membra Solymæ, seu Ecclesie. Resp. 1. Ovile Christi complectitur etiam hædos; nam hi dicuntur *Matth. 25. v. 33.* segregandi in die judicii, seu separandi ab ovibus: ergo prius fuere mixti in eodem ovili.

Resp. 2. om. ma. neg. mi. ad probat. conc. totum; quia per id non probatur intentum; nam, licet in uno, vel altero loco Scripturæ, per oves intelligantur soli electi, ut loco citato, & *Matth. 25. v. 33.* ubi dicuntur statuendæ à dextris; tamen hoc non contingit universaliter; nam eodem loco *Joan. 10. v. 12.* dicit Christus: *Lupus rapit, & dispergit oves*: hoc est, aliqua illarum pereunt: item *Psalmo 73. v. 1.* dicitur: *Iratus est furor tuus super oves pascuæ tue.* rursus *Psal. 78. v. 13. Nos autem populus tuus, & oves pascuæ tue*: ubi David loquitur de omnibus Judæis, qui non omnes fuere electi. & *Ezech. 34. v. 8.* dicitur de Domini ovibus: *Facti sunt greges mei in rapinam, & oves mea in devoracionem omnium bestiarum.* Quare, quando est ser-

ino de folis electis, per oves non intelliguntur tantum membra Ecclesiae, sed membra electa; nam Christus *ibidem*, seu *Joan. 10. v. 16.* dicit: *Alias oves habeo, quae non sunt ex hoc ovili:* quod rectè exponit S. Thomas in *expositione Evangelii S. Joannis in hunc locum*, item Cornelius à Lapide in *hunc locum*, de gentilibus, qui necdum tunc erant membra Ecclesiae, sed primum debebant fieri. At, si sermo est de membris Ecclesiae, & ista universaliter dicuntur oves, e.g. *Joannis ultimo v. 17. Pasce oves meas:* nullo modo potest probari, quod per oves tantum intelligantur electi.

301. Ad confirm. neg. conf. Potest quis ratione diversarum habitationum, vel jurium, spectare ad duplicem civitatem: & sic etiam peccator, ratione fidei, & communicationis cum fidelibus, spectat ad civitatem DEI: ratione scelerum spectat ad civitatem diaboli. Sic etiam Bellarminus *tom. 2. contr. 1. l. 3. de Ecclesia militante. c. 7.* exponit illud. *1. Joan. 2. v. 19. Ex nobis prodierunt, sed non erant ex nobis; nam si fuissent ex nobis, permanissent utique nobiscum:* exponit, inquam, illud *ex nobis* de iis, qui specialiter ratione praedestinationis erant oves Christi, & membra Ecclesiae. Et in eodem sensu eadem verba explicat tam Glossa interlinearis, quam Lyrani. Cornelius à Lapide in *hunc locum* putat, eos dici non esse *ex nobis*, seu ex membris Ecclesiae, sicut pater quandoque de filio improbo dicit: *Non est meus filius, nec enim pro filio agnosco.* Canus de *locis Theol. l. 4. c. 6. seu postremo. §. sed ut argumento huic.* ait, intelligi posse fictos, & simulatos Christi discipulos, qui quasi amici ad tempus, & socii mensae, in die necessitatis recesserint: quasi S. Joannes diceret: Inter nos versabantur, & sacramenta nobiscum habebant communia: sed simulatio tantum erat: idèòque, cum non essent ex animo, & verè nostri, non erant ex nobis.

302. Ob. 5. Ecclesia Christi est sancta: ergo ejus membra non possunt esse peccatores. Confirm. 1. Peccatores non sunt filii DEI: ergo nec sunt membra Ecclesiae. Confirm. 2. S. Paulus ad *Ephes. 5. v. 27.* ait Ecclesiam esse *non habentem maculam, aut rugam:* ergo nullum complectitur injustum. Resp. neg. conf. Inprimis Ecclesia dicitur sancta, ratione doctrinae fidei, & morum, quae est sanctissima: rursus Ecclesia in coelis tota est sancta: & si sanctum dicitur, quod habet gratiam sanctificantem, etiam Ecclesia militans eam habet in plurimis membris; quare etiam ista, ratione istorum membrorum, magis principalium, potest dici sancta. Ubi notandum, quod S. Augustinus dicit *epist. 59. post medium: Scriptura mos est, ita loqui de parte, tanquam de toto: sicut Paulus Corinthios, in primis epistola sua partibus, ita laudat, tanquam omnes tales sint, cum essent laudabiles quidam eorum: & postea, in nonnullis epistola ipsius locis, ita reprehendit, tanquam omnes culpabiles essent, propter quosdam, qui tales erant. Istam*

Divinarum Scripturarum consuetudinem, per omne corpus literarum ejus creberrimè sparsam, quisquis diligenter adverterit, multa dissolvit, quae inter se videntur esse contraria.

Quodd autem denominatio aliqua possit tribui toti, etsi non conveniat singulis partibus, est clarum ex millenis exemplis. Sic homo dicitur rationalis, materialis, corruptibilis, licet non singulae partes sint tales. Unde principium: *Bonum ex integra causa, malum ex quocunque defectu:* non venit ad rem; quia hoc tantum verificatur de actibus moralibus, qui, ut revera sint boni, debent ex nullo capite vitari. An autem denominatio sit toti alicui tribuenda, an non, colligendum est ex ipsa definitione, vel communi intelligentia illius denominationis: & siquidem ea definitio cum veritate possit affirmari de toto, potest ei tribui denominatio, licet non singulis partibus conveniat: e.g. corruptibile dicitur, quod non semper manet, quale est, sed destruitur manente subjecto: hoc certè competit homini; licet non competat omni ejus parti, e.g. animae; unde homo absolute potest dici corruptibilis. Ad 1. confirm. neg. conf. quae non probatur. Ad 2. confirm. dist. ant. S. Paulus ait, esse talem Ecclesiam triumphantem. conc. ant. militantem. subdist. denominatione competente toti Ecclesiae, ratione membrorum praecipuorum. conc. ant. competente singulis membris. neg. ant. & conf. S. Augustinus, *l. 1. retract. c. 7.* hoc dictum explicat de Ecclesia triumphante.

303. Ob. 6. S. Augustinus *l. 3. de doctrina Christiana c. 32.* ait: *Non enim revera Domini corpus est, quod cum illo non erit in aeternum:* ergo non praedestinati non sunt membra Ecclesiae. Resp. dist. conf. ergo non praedestinati non sunt membra Ecclesiae stabilia, & perpetuo talia permanitura. conc. conf. non sunt membra pro nunc, dum in vita retinent ea, quae nos requirimus ad membrum Ecclesiae. neg. conf. S. Augustinus per Domini corpus ibi intelligit corpus Christi morale, non quomodocunque tale, sed id, quod erit semper tale permanens in caelo; nam *ibidem* se explicat dicens: *Nunc in uno sunt, . . . non tamen semper in uno erunt; ipse est quippe ille servus, commemoratus in Evangelio, cujus Dominus, cum venerit, dividet eum, & partem ejus cum hypocritis ponet.*

Nota insuper, quando fortè unus, aut alter ex Patribus dicit, in corpore Christi nihil esse mortuum, intelligendum esse, nihil omnino mortuum, ita ut nec habeat aliquam vitam secundum quid: non autem tantum simpliciter mortuum, ita, ut adhuc habeat vitam secundum quid. Peccator carens gratia dicitur simpliciter mortuus, nec potest dici membrum Christi simpliciter vivum, ut definit Tridentinum *sess. 6. c. 7.* quia tamen adhuc fidem, & communionem fidelium, adeoque aliquem motum retinet, habet adhuc aliquam vitam animae secundum

dum quid, ferme sicut manus arida, nec potens moveri, dicitur emortua, licet adhuc aliquo modo tenuiter nutriatur.

304. Ob. 7. à contrariò. Schismatici, & excommunicati, retinent baptismum, & fidem: ergo sunt membra Ecclesiae. Confir. ex S. Augustino ad Donatistas post collationem c. 20. dicente: *Neque enim à populo DEI separamus, quos vel degradando, vel excommunicando, ad humiliorem poenitendi locum redigimus*: ergo. Resp. neg. conf. Ista non sufficiunt ad membrum Ecclesiae, si desit communicatio externa respectu aliorum fidelium, vel subjectio respectu Prælatorum; unde excommunicatus potest quidem in Ecclesia manere in voto, adeoque etiam poenitentiam agere; sed non manet in ea reipsa. Ad confir. Textum S. Augustini Bellarminus tom. 2. contr. 1. l. 3. de Ecclesia c. 6. suspicatur esse corruptum, & omisissam particulam non, ut legendum revera sit: *Neque enim non separamus*; nam statim sequitur: *Et ubi hoc facere, pacis, & tranquillitatis Ecclesiae gratiâ, non permittimur, non tamen ideo Ecclesiam negligimus*: quæ verba non congruunt omissioni separationis. Quod si textus corruptus non sit, dicendum est cum eodem Bellarmino, per populum DEI non intelligi membra Ecclesiae, sed intelligi electos, seu omnes salvandos, à quibus separare non intendunt Episcopi, aut alii Prælati, etiam eos, quos excommunicant.

305. Ob. 8. Ecclesia potest punire schismaticos, hæreticos, & excommunicatos: ergo sunt intra Ecclesiam. prob. conf. 1. Corinth. 5. v. 12. dicitur à S. Paulo: *Quid enim mihi de iis, qui foris sunt, judicare?* ergo Ecclesia non judicat, consequenter nec punit eos, qui non sunt ejus membra. Confir. Episcopi, incidentes in hæresin, possunt valide exercere actus ordinis, e. g. consecrare, ordinare: ergo adhuc sunt membra Ecclesiae. Resp. neg. conf. Cum schismatici, & hæretici, habeant characterem baptismalem, hoc ipso habent debitum redeundi ad Ecclesiam, à qua discessere: sicut ergo oves, fugientes extra ovile, possunt à pastore à fuga retrahi, & verberibus etiam ad redeundum cogi: ita possunt supradicti plecti ab Ecclesia; unde non sunt membra Ecclesiae in re, sed in debito, & jure.

Textus autem Apostoli tantum intelligendus est de iis, qui ita foris sunt, ut nunquam fuerint intus, nec ratione characteris habeant debitum redeundi, ut sunt Gentiles, & Judæi. Ad confir. neg. conf. nam Episcopi ratione ejusdem characteris, & debiti redeundi ad Ecclesiam, seu tanquam membra, non quidem in re, sed in voto, habent capacitatem ad aliquas functiones Ecclesiasticas; item habent exercitium jurisdictionis, dum fideles reputantur; quippe hoc necessarium est ad rectam gubernationem Ecclesiae, quæ non judicat de internis, nisi per externa: & cuius alia membra alias sæpe paterentur ine-

R.P. Ant. Mayr. Theol. Tom. I.

tabile, & gravissimum damnum; quia e. g. ne-scirent, Episcopum, vel parochum esse excommunicatum. Unde Canus l. 4. de locis Theol. c. 6. seu postremo. resp. ad 12. arg. ait: *Summum Pontificem, Episcopos, ceterosque Ecclesiae ministros, potestate, ac jurisdictione, per hæresin abditam, interiorèmq; privari, non modo non certum, sed ne probabile quidem esse, maxima auctoritate Theologi affirmant.*

ARTICULUS III.

An Ecclesia sit infallibilis Regula fidei.

306. Dico cum omnibus Catholicis. Ecclesia est regula fidei, seu credendorum infallibilis. Ut autem Gormaz de virt. Theol. n. 436. rectè notat *regula fidei*, prout hic accipitur, est *infallibilis propositio, vel applicatio doctrinae fidei*; non enim hic per regulam fidei tantum intelliguntur quicunque Loci Theologici, ex quibus scilicet solent erui argumenta pro conclusionibus Theologicis: & qui non omnes sunt regula fidei. Solent autem assignari decem, scilicet 1. *ratio humana*. 2. *auctoritas philosophorum*. 3. *historia humana, etiam Ecclesiastica*. 4. *communis sententia scholasticorum*. 5. *consensus Patrum* (quando aliquid communiter quidem docent, sed non ut verbum DEI traditum) & hi quinque loci non sunt regula fidei. Reliqui verò quinque scilicet 1. *Sacra Scriptura*, 2. *Traditio*, 3. *Ecclesia*, 4. *Concilium Oecumenicum*, 5. *Romanus Pontifex definiens*, possunt (ut patebit ex dicendis) esse regula fidei: quanquam Scriptura, aut traditio se solis non sint regula fidei, sed juncta explicatione, seu applicatione Ecclesiae, sub qua comprehenditur Concilium, & Pontifex: adeoque tres ultimi loci possunt reduci ad unum, scilicet ad Ecclesiam, vel per se, vel per Concilium, vel per suum Caput loquentem.

307. Prob. jam conclusio. Cum nec Scriptura sola, nec traditio, nec spiritus privatus, sufficienter applicent nobis verbum DEI, certè debet dari adhuc alia regula: cumque fides debeat esse firmissima, & immutabilis, debet etiam ejus regula esse infallibilis; alias enim, deprehensio po-stea errore, assensus prudenter mutaretur: ergo debet dari alia regula infallibilis: hæc regula alia non potest assignari, quam Ecclesia, seu ejus definitivum judicium: ergo, ant. videtur innegabile; alias enim Christus non fuisset sat providus, & destituisset Ecclesiam suam medio maxime necessario: reliquisset eam in summa confusione, & incertitudine, divisione, & dissenso.

Nam, si nemo Scripturam, vel traditionem, infallibiliter applicaret, vel res dubias, ultimo, & infallibili judicio, decideret: tunc (sicut videmus modò apud hæ-

M

ticos

ticos contingere) nihil certi foret; & cum plurimi inter se non convenirent in opinionibus suis, essent inter se diversi, & dissentientes (certè quamprimum Lutherus infallibilitatem Ecclesiæ, tanquam regulæ, negavit, infinitæ propemodum sectæ ex ejus hæresi ortæ sunt) cumque ex minis doctis, alii his, alii aliis, adhererent, forent sectæ, & partiales Ecclesiæ innumeræ: plurimi dubitarent in utramque partem, non sine confusione: maximè autem rudes destituerentur omni applicatione firma, & digna, cui securè possent fidere; cum non nisi ex auctoritate res fidei discere possint: imò etiam docti destituerentur necessario medio, ex hac ipsa ratione; quia & hi suo judicio infallibiliter fidere, nisi per magnam præsumptionem, non possunt: & ipsi quoque res adeò sublimes, quas fides proponit, ex auctoritate discere debent.

Confir. 1. Christus scivit, oriturus esse varias hæreses: & utique voluit instituere Ecclesiam rite ordinatam, tanquam bonam rempublicam: ergo, sicut in civilibus debet dari magistratus, habens auctoritatem, leges interpretandi, ita etiam debet dari similis auctoritas in Ecclesia: & quidem, sicut legislator, si posset dare infallibilem interpretationem legum civilium, malè faceret, si daret fallibilem: ita etiam Christus, cum potuerit dare infallibilem regulam, non bene dedisset fallibilem. Confir. 2. Si Ecclesia non esset infallibilis, posset contingere, ut doctrina ab ea tradita falleret: ergo sine vitio aliquis ab ea discederet, si falsitatem agnosceret: ergo hæresis, prout significat discessum ab Ecclesia in credendis articulis, ex genere suo non esset vitium: quod est per se falsum.

308. Probatur 2. conclusio contra hæreticos, admittentes Sacram Scripturam, ex hac ipsa. *Matth. 28. v. 20.* dicit Christus: *Ecce ego vobiscum sum usque ad consummationem sæculi.* item *Joannis 14. v. 16.* *Ego rogabo Patrem, & alium paraclitum dabit vobis, ut maneat vobiscum in æternum, spiritum veritatis.* & paulò pòst de eodem Spiritu. *v. 26.* *Ille vos docebit omnia, & suggeret vobis omnia, quaecumque dixerò vobis.* & *c. 16. v. 13.* *Cum autem venerit ille spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem.* item *Matth. 16. v. 18.* *Super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & porta inferi non prævalebunt adversus eam.* iterum *Matth. 18. v. 17.* *Si autem Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus, & publicanus.* rursus ad *Ephes. 4. v. 11.* *Ipsè dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem prophetas, alios vero Evangelistas, alios autem pastores, & doctores, ad consummationem Sanctorum, in opus ministerii, in ædificationem corporis Christi, donec occurramus omnes, in unitatem fidei, & agnitionis filii DEI.* & *1. ad Timoth. 3. v. 15.* *Ecclesia DEI vivi, columna, & firmamentum veritatis.*

Ex his manifestè habetur, Ecclesiam non tantum pro aliquo tempore, sed usque

ad sæculi finem, & in æternum, fore semper dirigendam à Spiritu S. ne erret, vel ne cadat columna veritatis: aut ne fideles, qui eam, per pastores, & doctores suos, loquentem tenentur audire, ab ea decipiantur: ne denique inferni potentia contra eam prævaleat, eripiendo veram fidem, & consequenter etiam sanctitatem, quæ fide fulcitur. Confir. 1. Ecclesia debet semper esse sancta: ergo debet etiam esse infallibilis; alias enim posset docere doctrinam non sanctam: quo casu non esset amplius sancta, sanctitate suæ doctrinæ, imò nec morum; quia falsitas doctrinæ statim post se traheret etiam aliquam maculam in moribus, saltem in plurimis membris. Confir. 2. S. Paulus ad *Timum 3. v. 10.* ait: *Hæreticum hominem, post unam, & secundam correctionem, devota, sciens, quia subversus est:* at, quomodo devotabimus, & sciemus, eum subversum, nisi Ecclesia id nos infallibiliter doceat? ergo hæc debet esse infallibilis.

309. Probatur conclusio 3. ex SS. Patribus, quorum infinitos textus adducere, quia impossibile est, paucos tantum delibabo. S. Irenæus *l. 3. adversus hæreses c. 4.* *Non oportet adhuc quarere apud alios veritatem, quam facile est ab Ecclesia sumere; cum Apostoli, quasi in depositorum divæ, plenissime in eam contulerint omnia, quæ sunt veritatis.* S. Cyprianus *l. de unitate Ecclesiæ.* *Hanc unitatem Ecclesiæ qui non tenet, DEI legem non tenet: non tenet Patris, & Filii fidem: vitam non tenet, & salutem.* S. Augustinus jam relatus est *n. 147. & 276.* insuper *e. narrat: in psal. 30. concion. 1. ante medium.* ait: *In Christo loquitur Ecclesia, & in Ecclesia loquitur Christus, & corpus in capite, & caput in corpore.* S. Hieronymus *epist. 57. ad Damasum.* *Beatitudini tuæ, id est, cathedra Petri, communionem conficior: super illam petram ædificatam Ecclesiam scio.*

Huc etiam faciunt omnia illa, quæ Patres passim docent, de Ecclesiæ indefectibilitate, de Conciliorum universalium, & Romani Pontificis auctoritate. Tandem dicta hucusque confirmat praxis communissima, atque perpetua fidelium: qua dubiorum solutionem semper petierunt ex Ecclesiæ definitione: & qui Ecclesiæ contradicere ausi fuerunt, semper hæretici habiti sunt, ut ostendi potest per singula sæcula. Nec dici potest, illos habitos fuisse hæreticos, non quia Ecclesiæ definitionibus, sed quia SS. Scripturis se se opposuerunt; hoc enim ex eo falsum est, quòd multæ hæreses ex solis Scripturis clarè confutari non potuissent, ut posset ostendi, enumerando varios errores, Quartodecimanorum, Novatianorum, Arianorum, Macedonianorum, Anabaptistarum: qui omnes etiam pro se Scripturas allegabant.

ARTICULUS IV.

Solvuntur Objectiones.

310. **O**B. 1. Ecclesia à SS. Scripturis, & Patribus, comparatur lunæ: ergo, sicut ista eclipfin patitur, & deficit, ita potest etiam Ecclesia deficere à lumine fidei. Confir. Ecclesia potest saltem deficere à veritate inculpabiliter; hoc enim non obest fidei: ergo. Resp. neg. conf. Similitudo utique non debet esse omnimoda: igitur ea tantum stat in hoc, quòd, sicut luna initio mensis sui crescit, usquedum plena sit, ita Ecclesia creverit, usquedum perfecta fuerit. 2. quòd, sicut luna lumen habet à sole, ita Ecclesia lumen fidei habeat à Christo. 3. quòd, sicut luna eclipfin patitur, ita Ecclesia patiatur persecutiones, quibus aliquando imminuta est fidelium numero, vel etiam externo, & aperto splendore, ut dictum n. 290.

Ad confir. neg. ant. nam licet inculpabiliter à veritate deficere possit homo privatus, tamen hoc non potest contingere in Ecclesia; alias enim non amplius esset columna, & firmamentum veritatis: nec maneret cum ipsa spiritus veritatis: omniæque forent dubia, etiam ipsa Scriptura; cum dubitari posset, an non circa hanc ipsam Ecclesia inculpabiliter erraret. Nec dici potest sufficere, modò Ecclesia sit infallibilis in designanda vera Scriptura; si enim infallibilis est in hoc puncto, cur non in aliis? 2. nisi saltem sit Ecclesia etiam infallibilis in explicatione Scripturæ, nondum est satis consultum; cum Scriptura sit obscura, nec se sola clarè intelligatur, ut dictum à n. 181. & seq. 3. cum non omnia in Scriptura contineantur, ut n. 192. probatum est, debet etiam Ecclesia esse infallibilis, quoad rite determinanda illa, quæ ex traditione creduntur, eaque etiam rite explicanda, adeoque quoad omnia, extra, & intra Scripturam definienda.

311. Ob. 2. Ecclesia potest errare tempore sedis vacantis, seu quando nullus est Pontifex, vel tempore schismatis, quando plures sunt Pontifices dubii: ergo. Resp. neg. suppositum, quòd tunc aliquid possit definiri, tanquam de fide credendum; nam tempore sedis vacantis, Cardinales tantum habent auctoritatem ad eligendum Pontificem: tempore verò schismatis Concilium Generale congregatum tantum habet auctoritatem, seu potestatem, sibi providendi de certo capite, seu creandi legitimum, & indubitatum Pontificem: non verò habet potestatem condendi leges universales, quæ vim habeant obligandi Ecclesiam, independentem à confirmatione veri Pontificis; nam, ut Eximius Doctor l. 4. de legibus c. 6. n. 4. latè ostendit, Concilium tempore schismatis tantum habet potestatem illam, quæ necessaria est, velut ad defensionem Ecclesiæ, eamque pacificandam, eligendo Ponti-

ficem certum: quam potestatem ei tribuit jus naturale, sicut optimatibus regni, in ordine ad constitutionem regis. At verò majorem potestatem, nec jus naturale, nec positivum, Concilio in eo casu tribuit; cum nullum jus, plus aliquid tribuens, ostendi possit; unde ad summum obligarent Ecclesiam tales leges vi spontaneæ acceptationis.

312. Ob. 3. Ecclesia est libera ad credendum: ergo potest non credere: ergo potest fides omnis deficere: ergo Ecclesia non est absolute infallibilis. Resp. 1. Pontificem, & Concilium, quando representant totam Ecclesiam, & quando totam Ecclesiam obligant, non esse liberos, ad docendum verum, vel falsum; nam tunc assistentia Spiritus S. id impedit. Interim tamen habent sufficientem libertatem ad meritum, ut Christus, qui etiam non potest dicere falsum. Habent scilicet tunc Pontifex, & Concilium, libertatem contradictionis, ad loquendum, vel omnino tacendum: habent etiam libertatem, ad varias bonas intentiones, & amplectenda motiva, impellentia ad volendum definire. Sed tamen per hoc nondum satisficit argumento; nam per hoc non tollitur, quo minùs tota Ecclesia, seu omnia ejus membra, etsi rectè doceant, tamen malè credant, non assentiendo propriæ doctrinæ: atqui sic deficeret fides totius Ecclesiæ, adeoque etiam ipsa; nam ad eam constituendam, non tantum requiritur doctrina vera, sed etiam cœtus fidelium rite credentium.

Resp. igitur 2. cum Gormaz de virt. Theol. n. 376. dist. ant. Ecclesia est libera ad credendum libertate antecedente. conc. ant. libertate consequente. neg. ant. & sub eadem dist. conc. vel neg. conf. Antequam DEUS determinaverit, creare hos homines, & facere, ut nascantur in religione Catholica, jam prævidit, quòd plurimi his, vel illis auxiliis, sint consensuri, & cum istis rite credituri; unde postea eo decreto, quo determinavit, eos creare, etiam decrevit, pluribus quovis tempore dare auxilia illa congrua: & simul prædefinivit eorum fidem: quod decretum prædefinitivum, licet sit antecedenter impedibile, adeoque quilibet possit antecedenter à fide deficere, non tamen est frustrabile consequenter; hinc nunquam omnes deficient. Quare etiam consequenter ad hanc scientiam, de aliquorum in fide perseverantia, sub his, vel illis auxiliis, & consequenter etiam ad decretum DEI, dandi ea auxilia, potuit DEUS infallibiliter promittere, quòd nunquam sit tota Ecclesia à fide defectura: neque ea promissio, subsequens illam scientiam mediam, ullatenus tollit libertatem. Sed fusior hujus rei explicatio petenda est ex tractatu de DEO, ubi de prædefinitionibus agitur.

313. Ob. 4. Ecclesia sunt tantum homines: sed hi possunt errare: ergo. Confir. Singuli homines possunt errare: ergo etiam omnes. Resp. dist. ma. Ecclesia ut considerata sine assistentia Spiritus S. sunt

tantum homines. conc. ma. ut considera-
ta cum illa assistentia. neg. ma. & dist. sic
mi. neg. conf. Ecclesia quidem, si consi-
deretur tantum ut congregatio piissimo-
rum, & doctissimorum hominum, habet
maximam auctoritatem: attamen ea non-
dum omnino infallibilis est: adeoque non-
dum sufficit ad applicandum infallibiliter
verbum DEI; unde accedit promissa assisten-
tia Spiritus S. docentis omnem veritatem,
quæ addit infallibilitatem.

Ad confir. om. ant. neg. conf. Non
est bonum hoc argumentum, à sensu distri-
butivo ad collectivum; sicut non est bo-
num: Singuli testes non faciunt plenam pro-
bationem: ergo neque omnes; quia scilicet,
ut non quilibet testis solus habet auctori-
tatem requisitam à legibus, ita nec singuli
homines habent assistentiam Spiritus S. quæ
promissa est Ecclesiæ: & collectio Ecclesiæ
est saltem conditio, sine qua non est pro-
missa illa assistentia cuilibet in particulari.
Dixi om. ant. propter Summum Pontificem,
de quo inferius. Addo, quod minister qui-
libet Ecclesiæ, qui non tantum materiali-
ter est missus, sed formaliter, sive, dum
loquitur formaliter ut missus, seu expli-
cat doctrinam Ecclesiæ verè talem, conci-
piatur à fidelibus habere infallibilitatem sal-
tem actualem, seu quoad illum actum do-
cendi, non verò habitualement, & permanen-
tem; quia in alia occasione hic ipse mini-
ster potest docere aliquid contrarium do-
ctrinæ Ecclesiæ.

314. Dices. Nunquam aliquid defini-
tur à tota Ecclesia; quis enim ex omni
mundo omnes fideles colligat in unum Con-
cilium? Resp. Sicut in civilibus dicitur res-
publica, vel urbs, aliquid statuisse, quam-
vis non omnes cives id statuerint, sed tan-
tum senatus, licet omnium civium com-
munis causa agatur: ita etiam dicitur Ec-
clesia aliquid definivisse, licet non omnes
fideles id decreverint, modò pastores, &
doctores Ecclesiæ, qui ei promissi sunt,
& quibus etiam assistentia Spiritus S. pro-
missa est, aliquid decident. Isti autem sunt
primò Romanus Pontifex, per se, vel per su-
os legatos præsens: dein Episcopi, quibus S.
Paulus *Act. 20. v. 28.* ait: *Attendite vobis,*
& universo gregi, in quo vos Spiritus San-
ctus posuit Episcopos, regere Ecclesiam DEI.

Horum, in Concilio generali (quantum
fieri moraliter potest; nec enim Spiritus San-
ctus, ut assistat, exigit aliquid moraliter im-
possibile) congregatorum, definitionibus, se-
cure fidunt fideles ceteri. Nec ullo mo-
do, ut sectarii quidam contendunt, in Con-
ciliis etiam, ut iudices debent adesse laici;
hoc est enim contra omnem antiquissimam
praxin; nam laici sunt oves, & non pasto-
res: imò nec inferiores Episcopis sacerdo-
tes admittuntur ut iudices; nam nec isti
sunt illi sublimes pastores, & successores
Apostolorum, quibus assistentia Spiritus S.
promissa est: quamvis soleant multi adhiberi
ut Theologi, & consiliarii. Adde, quod,
si omnes convocarentur, Concilium tale

ob multitudinem regi non posset, sed con-
fusio ingens nasceretur.

315. Dices. Illa assistentia Spiritus S.
gratis fingitur. Resp. eam fuisse toto articulo
præcedenti fuse probatam. Replicabis, assi-
stentiam illam probari ex Scripturis legiti-
mè explicatis, & legitimam explicationem
probari per assistentiam Spiritus S. adeoque
per circulum vitiosum. Resp. 1. esse falsum,
quod ea assistentia tantum probetur ex Scri-
pturis; nam probationes allatæ *n. 307.* sunt
ex ratione, non ex Scripturis petite. Licet
autem sequentes probationes ex Scripturis
sint, non fit circulus vitiosus; nam hic tunc
fit, quando duo mutuo ita probantur, ut neu-
trum independentem ab altero probetur: si-
cut hæretici plures probant mutuo Scriptu-
ram, & spiritum privatum. At nos ab ini-
tio, independentem à Scriptura probamus, Ec-
clesiam veram esse Catholicam, idque fuse
per plurima signa, & motiva credibilitatis:
ex quo, præsertim additis rationibus *n.*
307. allatis, ulterius sequitur, Ecclesiam
eam habere infallibilem assistentiam Spiritus
S. tum in aliis dogmatibus, tum etiam
in explicanda legitimè Scriptura.

Ex Ecclesia autem sic jam prius proba-
ta, dein probamus ipsam Scripturam, ejus-
que legitimum sensum, atque explicatio-
nem. Et hinc, quando dein etiam ex Scri-
ptura ulterius ad abundantiam probamus
Ecclesiam, tam parum facimus circulum vi-
tiosum, quam parum fecerunt circulum vi-
tiosum Christus Dominus, & S. Joannes,
dum mutuo de se invicem testimonium
perhibuerunt; cum, sicut Christus testimo-
nium dedit Joanni, ut habens aliunde au-
toritatem, ita etiam Ecclesia, ut aliunde
habens auctoritatem, testimonium det Scri-
pturæ: & sicut Christus etiam à Joanne po-
stea accepit testimonium, ita etiam Eccle-
sia à Scriptura testimonium recipiat, præ-
sertim contra eos, qui Scripturam admit-
tunt.

316. Ob. r. Saltem non potest pro-
bari, quod assistentia Spiritus S. promissa
sit, non tantum Apostolis, sed successoribus
quoque, & Ecclesiæ posteriori, præsertim vi-
sibili, & non tantum invisibili: ergo. Resp.
neg. ant. nam probationes à nobis, tum ex
ratione, tum ex Scripturis allatæ, probant
assistentiam Spiritus S. usque ad consumma-
tionem sæculi, seu finem mundi: & rectè S.
Augustinus *enarrat. in psal. 47. sub finem*
ait: Illis Apostolis loquebatur Christus, & nos
significabat, cum diceret: Ecce ego vobis-
cum sum omnibus diebus usque ad consum-
mationem sæculi.

Quod autem visibili Ecclesiæ Spiritus S.
assistentia promissa sit, probatur facile; quia
Christus eam frustra promississet invisibili,
quam nemo agnosceret, nemo audiret, nemo,
nisi in rarissimo casu, inveniret. Et utique
promissa est assistentia dicta illi Ecclesiæ,
quam nos DEUS voluit doceri, quam de-
bemus ingredi, & in qua debemus salvari
&c. Certè non haberemus medium neces-
sarium salutis, nec fundamentum ullum fi-
dei

dei, summè necessaria ad salutem, nisi ipsa Ecclesia visibilis foret columna, & firmamentum veritatis; quale esse non potest sine assistentia Spiritus Sancti.

Nec dicas, Ecclesiam tantum habere assistentiam Spiritus S. si adhibeat debitam diligentiam, in inquirenda veritate, quæ tamen diligentia possit omitti; nam respondeo: vel non est necessaria talis diligentia: vel, si necessaria est, etiam DEUS providebit certissimè, ut ea non omittatur, aut definitiones temerariè fiant, ne omnia incerta sint: quod DEUS non vult permittere. Hinc de definitionibus absolute editis dubitari nunquam debet, eas esse legitimè factas. Valentia. tom. 3. disp. 1. q. 1. punct. 7. questum. 6. ad 6. object. cum putet, etiam absque diligentia adhibita infallibiles fore definitiones, concludit consequenter, studium, ac diligentiam, Pontifici (& par est ratio de Conciliis) tantum necessariam esse, ut sine culpa definiat, & convenienter: non tamen, ut definiat infallibiliter. vide etiam infra n. 381. ob. 3.

317. Ob. 6. Juxta nos Sacra Scriptura subijceretur iudicio Ecclesia: hoc est absurdum: ergo. Resp. neg. ma. vel enim intelligis per *subijci*, quod Ecclesia debeat iudicare, an id, de quo certò constat, etiam verbum DEI, sit verum: & neg. ma. neque enim hoc ullo modo à nobis asseritur: vel intelligis tantum, quod Ecclesia debeat definire, an aliquis liber sit Sacra Scriptura: vel an sit vera ejus editio, vel quis sit legitimus sensus illius; & iterum neg. ma. quia hoc non est propriè, Scripturam Sacram subijci iudicio Ecclesie.

Sed neque hoc continet in se aliquid absurdum: sicut absurdum non est, quod sæpe inferior magistratus debeat, ex certis signis determinare, an aliquod decretum sit à rege editum, an legitimo sigillo roboratum &c. quanquam, si de veritate decreti constet, non possit illud non exequi: nec enim propterea rex subijcitur suis subditis: & pariter nec DEUS, aut Christus Ecclesie; quia ista hanc ipsam potestatem accepit à Christo. Imò Ecclesia, in Conciliis congregata, non est paris cum Scriptura auctoritatis; non enim omnia in Conciliis, sed tantum eorum definitiones sunt infallibiles, ut dicemus n. 324. cum tamen in Scriptura omnia sint infallibilia: imò, multi dicunt, etiam infallibilitatem definitionum Ecclesie esse in ordine inferiori, scilicet tantum in ordine, sive linea applicationis verbi DEI; cum Scriptura sit ipsum verbum DEI, de quo infra agendum.

318. Ob. 7. Synagoga antiqua tota erravit: ergo etiam potest Ecclesia nova tota errare. ant. prob. tota Synagoga cum summo sacerdote Aarone adoravit vitulum aureum. Item Synagoga defecit tempore Eliæ, ut dictum n. 290. Rursus *Isaia* 1. v. 3. de toto Israëlítico populo dicit DEUS: *Israël autem me non cognovit*. Tandem etiam tempore Christi Synagoga, eum non agnoscens, tota erravit: ergo. Resp. 1. Etsi omitteretur

antecedens, non statim verum foret consequens; Synagoga enim non fuit Ecclesia universalis, nec Pontifex illius habuit potestatem in omnes fideles, sed solum in populum Hebræorum: extra quem erant alii fideles, qui observantes legem naturalem, poterant extra Synagogam salvari.

Neque enim tunc tenebantur fideles omnes acceptare legem Moysis, sed solus populus Hebræorum; cum tamen modò non sit salus extra Ecclesiam Christi, ut expressè definit Tridentinum in formula professionis fidei, & prius jam definivit Lateranense sub Innocentio III. C. firmiter. de summa Trinitate, & fide. Unde, etsi Synagoga errasset, tamen potuissent iusti plures vitam æternam adipisci, nec tota DEI Ecclesia in terris derecideret. At verò, si erraret Ecclesia Christi, tunc tota deficeret Ecclesia DEI, nec extra illam posset obtineri salus.

319. Resp. 2. neg. ant. Synagoga nunquam tota erravit, saltem usque ad Christum; nam quod attinet ad vitulum adoratum, præterquam, quod tunc Aaron necdum fuerit summus sacerdos, non est verum, omnes omnino illum adorasse; cum præcipui duo viri, Moyses, & Josue, id non receperint: alios etiam ab illo scelere remotos fuisse, colligitur ex eo, quod statim Moyse junxerint filii Levi, & multos propter cultum vituli occiderint. Quod ad Eliæ tempora attinet, responsum est satis eodem n. 290.

Ad *Isaiam* dic, sæpe in Scripturis de omnibus dici, quod convenit tantum majori parti, vel pluribus, ut observat S. Augustinus citatus n. 302. Tandem, cum Synagoge non fuerit promissa assistentia Spiritus S. æternum (cum nec ipsa æternum durare debuerit, sed in Ecclesiam novam mutari) mirum non est, quod in ejus Pontifice Caipha, præsentem jam Christo, infallibilitas defecerit: quanquam tunc, non tam Synagoga defecisset, quam incepisse mutari in novam Ecclesiam dici possit. Sed neque omnes defecerunt tunc à vera fide; cum Christus habuerit multos sequaces.

320. Ob. 8. Ipsa etiam Ecclesia novi testamenti erravit, & rursus etiam errabit: ergo. ant. prob. 1. Totum Concilium Ariminense approbavit Arianismum, ita, ut S. Hieronymus in dialog. adversus Luciferianos. c. 7. dicat: *Ingemuit totus orbis, & se Arianum miratus est*. 2. Adventus Christi secundus ad iudicium non erit, ut dicitur 2. ad Thessal. 2. v. 3. *Nisi venerit discessio primum, & revelatus fuerit homo peccati*: hoc est, nisi omnes reliquerint fidem, & venerit Antichristus. 3. Angelus Daniel. 9. v. 27. dicit: *Deficiet hostia, & sacrificium*. Tandem 4. dicit Christus Luca 18. v. 8. *Filius hominis veniens, putas, inveniet fidem in terra?* quasi diceret: non inveniet: ergo.

Resp. neg. ant. ad 1. prob. om. ant. neg. conf. Etsi Ariminenses Patres errassent, non fuit approbatus eorum error à Romano Pontifice: imò nec omnes illi Patres con-

senferunt errori: sed aliqui ex ipsis, discesserunt in locum, qui etiamnum dicitur *Catholica*. Dein plures propriè hæresin non confirmarunt, sed decepti ab Arianis tantum consenserunt, ut omitteretur vox *homoiousios*, seu *consubstantialis*, non quasi Christus non esset talis; sed tantum, ut tolleretur occasio discordiarum: in quo quidem illi Patres negligenter egerunt; sed tamen eos propterea hæreticos fuisse, evinci non potest.

Accepit quidem inde orbis occasionem alicujus ruinæ, præsertim Arianis rem aliter vulgantibus: & hinc S. Hieronymus rhetorum more dixit, mundum se ingemuisset Arianum: attamen plurimi, & ipse Romanus Pontifex Damasus, ac innumeri alii, manserunt apertè Catholici. Quod attinet ad alia Concilia, in quibus aliqui volunt, errores notare, sciendum est, illa, aut non fuisse generalia, sed tantum diæcesana, vel provincialia: aut non fuisse legitime convocata: aut à Pontifice non fuisse confirmata: aut non errasse in materia fidei, vel moralium præceptorum, sed fortè tantum in aliqua questione puri facti, ut dicemus *n. 324.*

321. Ad 2. Discessio illa ex S. Ambrosio, Primasio, & Sedulio *apud Cornelium in hunc locum*, est separatio à Romano imperio, ut scilicet Romanum imperium omnino intreat, sicut e. g. imperium Assyriorum. Quod si velis, per eam discessionem etiam intelligere discessionem à fide, nunquam illa erit totius Ecclesiæ, sed tantum plurium, remanente tamen semper aliquo cœtu, quanquam minore, fidelium. Ad 3. Angelus ibi loquitur de eversione Hierosolymæ, & cessatione sacrificiorum Judaicorum, ut explicant SS. Chrysostomus, Hieronymus, Augustinus, & alii, patetque ex eo, quod ille defectus prænuntiatus debebat fieri tempore septuagesimæ hebdomadæ, in qua occidendus erat Christus, ante cujus mortem vigeant sacrificia Judaica. Ad 4. Ex verbis illis Christi non potest evinci, nullum, sed ad summum, paucos tunc fore respectivè fideles, quamquam S. Hieronymus *dialogo adversus Luciferianos c. 6.* dictum illud non intelligat de fide tantum simpliciter tali, sed de fide eximia, quæ est paucorum. Quæ alia circa Concilia, vel Summos Pontifices, obiici solent, suo loco servamus.

ARTICULUS V.

Quenam Propositio, vel Definitio Ecclesiæ sit infallibilis Regula credendi.

322. **D**ico 1. Canones, seu definitiones Conciliorum generalium, universalem Ecclesiam repræsentantium, legitime statuti, sunt infallibilis regula credendi. ita Catholici omnes. Concilium autem generale, seu universale, aut œcumenicum censetur illud,

cui interesse possunt, imò debent omnes totius orbis Episcopi, nisi legitime impediantur: & huic nemo legitime præsidet, nisi Romanus Pontifex, vel ejus Legati: solus etiam Papa Romanus illud indicare potest, ut Bellarminus *tom. 2. controv. 1. l. 1. de Conciliis c. 12.* ostendit. Unde, quando antiquitus leguntur aliqua Concilia, indicta ab imperatoribus, intelligendum id est, quod ad imperatorum petitionem Concilia fuerint indicta à Pontificibus, & ab imperatoribus adjuta, ac promota eorum executione.

Alia autem Concilia dicuntur, vel *Nationalia*, ad quæ Episcopi alicujus totius nationis e. g. Africa, aut Gallia, convocantur, aut conveniunt: vel *Provincialia*, ad quæ conveniunt Episcopi alicujus totius provinciae, à Metropolitano, vel Primæ, vel Archiepiscopo convocati: vel *Episcopalia*, aut *Diæcesana*, ad quæ Clerus inferior ab Episcopo convocatur. Hæc autem Concilia per se infallibilia non sunt, & multa eorum errarunt. Si tamen à Pontifice Romano approbata fuerint, eorum definitiones non minus, quam ipsius Pontificis (de quibus infra *n. 352.*) infallibilitatem habent. Quod si etiam non sint approbata Concilia provincialia, attamen neque sint reprobata, magnam auctoritatem, & pondus meritò habent, ut observat Canus *de locis Theologicis l. 5. c. 4.* quia, ut ait hic auctor, *communis Ecclesiæ, vel silentio, vel etiam implicito consensu, commendantur, si ad Ecclesiæ communem notitiam per venerint; non enim fit aliquo pacto verisimile, ut Concilii provincialis, toto orbe vulgati, hæresin Ecclesiæ diu dissimulaverint.*

Prob. conclus. 1. Si Concilium generale in definitionibus suis posset errare, errare quoque posset Ecclesiæ; nam Concilium repræsentat Ecclesiam, & fideles omnes debent obedire definitionibus Conciliorum; cum enim non possint convenire in unum omnes omnino fideles, ex omni orbe terrarum, docti, & indocti &c. debet certè à primariis Ecclesiæ membris, id est, à pastoribus, & doctoribus, decidi, quid sit credendum; eos enim, ut *Actor. 20. v. 28.* dicitur, *Spiritus Sanctus posuit, regere Ecclesiam DEI*: & ipsis debent alii fideles obedire; cum sint oves, ac discipuli: sicut alii subditi debent obedire legibus, in comitiis regni statutis: ergo errante Concilio erraret Ecclesiæ: atqui Ecclesiam errare non posse, probatum est *n. 306.* ergo.

323. Prob. conclus. 2. ex SS. Patribus, imò ex consensu totius Ecclesiæ; nam semper à SS. Patribus, & tota Ecclesiæ, tanquam firmissimum, & verissimum habitum est, quod in aliquo Concilio generali erat definitum. S. Athanasius, *epist. ad Epictetum Corinthiorum Episcopum initio* ait, *Hæreticorum inanem garrulitatem Nicæno Concilio sedatam esse. . . . quæ Synodus omnium hæreson profligatorum, ac imprimis Ariana tropheum habenda est. . . . Quæ igitur auctoritas sit, ut post tanti Concilii authorita-*
tem

tem, disceptationes, aut questiones instituant? S. Augustinus *epist.* 118. *sub initium* ait de plenariis Conciliis: *Quorum est in Ecclesia saluberrima auctoritas; & l. 1. de baptis. contra Donat. c. 18.* S. Cyprianum ab haeresi absolvit, ex eo, quod tunc, quando hic S. Martyr contrarium, propugnabat, nondum à Concilio generali fuisset definitus valor baptisimi, ab haereticis collati.

S. Gregorius *epistolarum l. 1. epist. 24. sub finem* ait: *Præterea sicut S. Evangelii quatuor libros, sic quatuor Concilia suscipere, & venerari me fateor....* *Quintum quoque Concilium pariter veneror* *Quisquis ergo aliud sapit, anathema sit.* Tandem universim SS. Patres, atque fideles, semper habuerunt pro exploratis haereticis eos, qui generalibus Conciliis contumaciter resistebant: & hinc nunquam permixtum fuit, ut haereses, semel à tali Concilio damnatae, rursus in controversiam vocarentur: quod tamen posset fieri, si definitiones illae fallere possent: imò tunc omnia, quae etiam ab adversariis admittuntur, incerta forent.

324. Addendum tamen hic est, ipsos canones, seu definitiones Concilii quidem infallibiles esse: si quando autem definitionibus præmittantur aliquæ disputationes, vel etiam aliquæ rationes, aut alia, ad definitiones magis illustrandas, apponantur, ista non etiam pariter esse auctoritatis cum definitionibus, nisi quatenus in definitionibus denuo continentur; quia, licet Concilium circa talia erraret, nihil incommodi pateretur Ecclesiae; nam non proponuntur fidelibus credenda illa præambula, aut rationes omnes, sed tantum definitiones.

Aliquando autem à Conciliis fiunt decreta morum, hoc est, præcepta moralia, omnibus observanda: & de his credendum est, nihil præcipi in iis, quod sit malum, vel inonestum; alias Ecclesia deficeret à sanctitate doctrinae: & ex eadem ratione credendum est, nihil ab Ecclesia prohiberi honestum, necessarium ad salutem. Aliquando verò Concilia aliquid decidunt circa aliquam questionem facti: & tunc si factum sit tantum particulare, nec connexum cum questionibus fidei, aut juris, nec ex verbo Divino, seu scripto, seu tradito, revelatum, Concilium quoad eam decisionem non est infallibile; error enim talis non affert grave incommodum Ecclesiae: nec in talibus habetur infallibilis assistentia Spiritus S. Sed de his inferius plura.

325. Dico 2. Ad hoc, ut definitiones Conciliorum, etiam universalium, sint legitime constitutæ, aut firmatæ, adeoque infallibiles, accedere debet confirmatio, vel rati-habitio Romani Pontificis. ita Theologi Catholici communissimè. Supponitur autem, Pontificem esse legitimum, & indubitatum; alias enim, si plures in aliquo schismate, dubii forent Pontifices, posset Concilium generale dubios deponere, vel fortè potius declarare, nullum esse legitimum, & de indubitato sibi providere, ut dictum n. 311. Quod si Pontifex legitimus apertè lapsus es-

set in haeresin, in eaque contumaciter persisteret, excideret eo ipso suo officio, & posset à Concilio fieri sententia declaratoria criminis, atque etiam declarari, quod talis Papa à Christo esset potestate sua privatus.

Unde in his duabus occasionibus posset etiam convocari Concilium generale absque auctoritate Pontificis, quod in aliis casibus fieri nunquam potest, ut inter se conveniunt Doctores Catholici: & Pelagius II. *dist. 17. cap. Multis.* conventum, Episcoporum absque auctoritate Romani Pontificis celebratum, vocat *conventiculum, vel conciliabulum*; quia, ut ibidem ait Pontifex: *Multis denuo Apostolicis, & Canonicis, atque Ecclesiasticis instruimur regulis, non debere absque sententia Romani Pontificis Concilia celebrari.* Et sanè contra rationem aliquid toti Ecclesiae proponeretur credendum, aut agendum, sine auctoritate illius, qui toti Ecclesiae præest. His suppositis

326. Prob. conclusio 1. negativè. Infallitas Concilii, absque confirmatione Pontificis, non potest ulla ratione ostendi: ergo gratis asseritur. antec. prob. Inprimis non potest ostendi facta à Christo promissio tali Concilio, de assistentia Spiritus S. Dein neque ex natura rei talis infallibilitas necessaria est; nam habetur alia regula fidei, & morum in Ecclesia DEI, scilicet Concilii à Romano Pontifice approbati definitiones. Sed nec est assignabile ullum aliud caput, ex quo probaretur infallibilitas illa: ergo. Confirm. Non tantum unum generale Concilium, quia non fuit confirmatum à Romano Pontifice, fuit ab Ecclesia reprobatum tanquam erroneum, ut Ariminense, Mediolanense, Ephesinum II. de quibus vide Francolinum *tyroc. Theol. p. 2. §. 2. n. 38.* Certè *an. Domini. 449.* Concilium generale Ephesinum II. erravit, approbando errores Eutychetis, reclamantibus Legatis Romani Pontificis S. Leonis, & Diocoro omnia violenter agente: idque Concilium postea S. Leo irritum, & nullius valoris esse declaravit: ergo talia Concilia non sunt infallibilia.

Prob. 2. conclusio positivè. Soli S. Petro, præ omnibus aliis Apostolis, Christus dixit *Matth. 16. v. 18. Tu es Petrus, & super hanc petram edificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalerunt adversus eam:* pro eodem solo Christus specialiter oravit, ut ait *Luc. 22. v. 32. Ego autem rogavi pro te, ut non deficiat fides tua: hunc solum Christus constituit Pastorem universalem gregis Dominici Joann. ultimo v. 16. & 17. Pasce agnos meos pasce oves meas.* Quod autem Christus Dominus dixit Petro, in ordine ad regendam Ecclesiam, idem dictum est successoribus ejus, Romanis Pontificibus; nam, cum Christus voluerit Ecclesiam firmam esse usque ad mundi finem, quousque non voluit vivere S. Petrum, voluit certè alios ei succedere, qui regerent eodem modo usque ad mundi finem Ecclesiam suam.

327. Hoc etiam adeo receptum semper fuit omni ætate, ut Romani Pontificis Sedes, non nisi *Apostolica Sedes, Cathedra D. Petri,*

Petri, Locus Petri, sit nominata: ipse autem Papa sit dictus *Supremus Christi in terris Vicarius, Divi Petri Successor, Summus Ecclesiarum, Ecclesie universalis Pontifex &c.* Hinc Florentinum ita definit sess. 25. in literis unionis: Item definimus, sanctam Apostolicam sedem, & Romanum Pontificem, in universum orbem tenere primatum, & ipsum Pontificem Romanum, successorem esse Beati Petri Principis Apostolorum, & verum Christi Vicarium, totiusque Ecclesie Caput, & omnium Christianorum Patrem, & Doctorem existere, & ipsi in Beato Petro pascendi, regendi, & gubernandi universalem Ecclesiam, à Domino nostro IESU Christo plenam potestatem traditam esse.

Idem definit Lateranense, sub Leone X. qui in Bulla: *Exurge Domine: in eodem Concilio contra Lutherum*, ejusque errores edita, damnavit hanc ejusdem hæresiarum propositionem, ordine 25tam. *Romanus Pontifex Petri Successor, non est Christi Vicarius, super omnes totius mundi Ecclesias, ab ipso Christo in Beato Petro institutus.* Idem constat ex eodem Lateranensi sess. 11. sub Leone X. in quo hic abrogationem Pragmaticæ Gallicæ, seu Constitutionem: *Pastor æternus gregem*: edidit, in qua dicitur, non tantum S. Scripturæ, sed & Patrum, & ipsorum Conciliorum confessione, manifestè constare, Romanum Pontificem super omnia Concilia auctoritatem habere. Idem quoque constat ex Constitutione Martini V. *Inter cunctas pastoralis curæ*: edita an. 1418. Pontificatus sui. an. 1. (electus namque est an. 1417.) in Concilio Constantiensi, quando hoc erat indubitato legitimum.

Ex quibus sic argumentor. Si definitiones Conciliorum forent infallibiles ante approbationem Pontificis, deberet etiam Pontifex illis se submittere, suamque illis fidem accomodare: ergo non jam super ipsum esset edificata Ecclesia, sed potius ipse esset fundatus, & edificatus super Ecclesiam: item non ipsius fides præ reliquis ex efficacia orationis Christi esset indefectibilis, sed aliorum, à quibus ipse esset confirmandus; cum tamen Christus ibidem, seu Luc. 22. v. 32. ubi ait Petro, se pro ipso orasse, eidem dicat: *Confirma fratres tuos*: neque Petrus universum Dominicum gregem doctrinâ pasceret, sed ab ipsis pasceretur, ac gubernaretur &c. atqui hæc admitti non possunt: ergo.

328. Prob. conclusio 3. ex universalissima, & constantissima praxi totius Ecclesiæ, ipsorum etiam Conciliorum generalium, quæ semper pro suis definitionibus petierunt approbationem Romani Pontificis, prout Lateranense sub Leone X. sess. 11. testatur in Bulla: *Pastor æternus gregem suum*: approbante Concilio edita, quæ est abrogatoria Pragmaticæ Gallicæ: *Consueveruntque* (inquit) *antiquorum Conciliorum Patres, pro eorum, quæ in suis Conciliis gesta fuerunt, corroboratione, à Romano Pontifice subscriptionem, approbationem*

que humiliter petere, & obtinere, prout ex Nicæna, & Ephesina, ac Chalcedonensi hujusmodi, & sexta Constantinopolitana, & septima eadem Nicæna, ac Romana sub Symacho, Synodis habitis, earumque gestis, nec non in Aimari libro de Synodis, manifestè colligitur: quod etiam novissimè Constantienses Patres fecisse constat. Hucusque Bulla. Idem etiam factum ab ultimo generali Concilio Tridentino, ut constat ex ultima sessione, s. ultimo ante acclamationes Patrum, ubi expressè dicitur, confirmationem decretorum esse à Papa petendam: & idem iterum dicitur factum in Bulla Pii IV. qui id confirmavit.

329. Neque Patres, in Conciliis congregati, confirmationem suarum definitionum petierunt à Papa, tantum ex humanitate, vel ad firmandam arctiorem unionem, inter caput, & membra; nam fatentur Concilia, se eam approbationem petere, ut definitiones accipiant firmitatem. Sic Nicænum scribit ad S. Sylvestrum in epist. quæ habetur in fine Concilii. *Quidquid autem constituimus in Concilio Nicæno, precamur, vestri oris consortio confirmetur.* Chalcedonense Concilium actione 3. in relatione S. Synodi ad B. Papam Leonem in fine ait: *Omni vobis gestorum vim insinuavimus, ad comprobationem nostræ sinceritatis, & ad eorum, quæ à nobis gesta sunt, firmitatem, & consonantiam.* Rursus C. Significasti. de electione. ait Paschalis: *Cum omnia Concilia per Romanæ Ecclesiæ auctoritatem, & facta sint, & robur acceperint, & in eorum statutis Romani Pontificis patenter excipitur auctoritas &c.* Gelasius Papa C. Confidimus. 25. q. 1. ait de prima, hoc est, Romana Sede: *Quæ & unamquamque synodum suâ auctoritate confirmat, & continuata moderatione custodit.* Plura adhuc, quæ hanc nostram sententiam, de primatu Summi Pontificis, etiam supra Concilia generalia, firmissimè roborant, afferemus infra à n. 403. & adhuc plura suppeditat Reverendissimus Matthæus Petrididier Abbas S. Petri Senonensis Ordinis S. Benedicti, natione Gallus in suo tractatu de auctoritate, & infallibilitate Summorum Pontificum.

330. Censetur autem Pontifex approbare, confirmare, vel ratas habere definitiones Conciliorum 1. si præsens sit, & consentiat. 2. si absente ipso, Legati ejus præsentés juxta specialem instructionem suam consentiant. At non censetur addere robur, si ipse, vel ejus Legati præsentés reclamant; vel si Legati contra instructionem specialem consentiant: & probabilius neque tunc, quando consentiant, dum tantum habent instructionem generalem; non enim potest ipsis Pontifex delegare assentiam Spiritus S. unde Suarez disp. 5. de fide sec. 7. n. 11. ait, probabilissimum quidem esse, DEUM non permitturum, ut tales Legati cum Concilio errent, tamen regulam credendorum esse non posse; eoquod infallibilitas eorum, saltem non sit certa;

ta: quin neque tunc censetur Pontifex approbare decreta Conciliorum, si negativè se habeat, hoc est, neque consentiat, neque reclamet.

Inconsequenter autem quidam dicunt, Pontificem, si solus dissentiret, contra omnes Patres Concilii, non impeditur infallibilitatem decretorum, vel definitionum; nam, si quis rationes hucusque allatas expendat: aut eas etiam probant de solo Pontifice: aut nec probant de eo cum aliquibus Patribus sumpto. Nec dici potest, eum tunc tantum locuturum ut doctorem privatum; nam, quod loquatur ex cathedra, non desinitur ex eo, an solus, an cum aliis loquatur: sed, an obliget universalem Ecclesiam ad credendum, an non: & qui aliter sentiunt, viam sternunt ad negandum sæpissimè, vel quod Pontifex ex cathedra sit locutus, vel quod ejus definitiones sint infallibiles.

ARTICULUS VI.

Solvuntur Objectiones.

331. **O**B. I. contra I. conclusionem. Non potest constare, an Concilium universale sit legitimum: ergo frustra ei DEUS contulisset infallibilitatem. prob. antec. non est legitimum, nisi Episcopi congregati sint fideles, & ritè ordinati &c. sed non potest constare de eorum fide, & ordinatione: ergo. Resp. neg. ant. ad prob. dist. ma. Concilium non est legitimum, nisi resp. omnes Episcopi tales sint. neg. ma. nisi saltem apparenter exterius tales sint (quod facillè cognosci potest) con. ma. & sic distincta minore neg. consequ. Nam, vel DEUS etiam Episcopis apparenter talibus assistet: vel certè manifestabit defectum, ne Ecclesia tota inducatur in errorem. Pariter DEUS non permittet, ut Episcopi violenter cogantur, ad aliquid decidendum: vel etiam coactis assistet, ut nihil falsi decernant: vel manifestabit talem coactionem; hoc enim exigit ejus promissio de perpetua assistentia, & directione Spiritus Sancti.

332. Ob. 2. SS. Patres negant Concilii, etiam generalibus, infallibilitatem: ergo. prob. ant. S. Gregorius Nazianz. *epist. ad Procopium* ait: *Hoc animo sum, ut omnem Episcoporum conventum fugiam; quoniam nullius Concilii finem latum, & faustum vidi.* S. Augustinus *l. 2. de baptis. contra Donat. c. 3.* ait, Concilia plenaria sæpe priora posterioribus emendari, cum aliquo experimento rerum aperitur, quod clausum erat, & cognoscitur, quod latebat. S. Isidorus, relatus à Gratiano *dist. 50. C. Domino Sancto.* ait: *Quotiescunque in gestis Conciliorum discors sententia invenitur, illius Concilii magis teneatur sententia, cujus, aut antiquior, aut potior extat autoritas:* ergo juxta hos SS. Patres Concilia, etiam generalia, non sunt infallibilia; alias enim non

R.P. Ant. Mayr, Theol. Tom. I.

essent fugienda, nec emendabilia, nec inter se contraria.

Resp. neg. ant. ad prob. neg. consequ. & explico SS. Patres. S. Gregorius Nazianzenus non loquitur de Conciliis generalibus, sed tantum de particularibus aliquorum Episcoporum, ex quibus multi favebant hæreticis. Neque tunc Sanctus hic Pater sperabat Concilium generale legitimum, à Pontifice confirmatum: quanquam postea tale viderit, nec fugerit, sed interfuerit, & subscripserit Concilio generali II. Constantinopoli anno 381. celebrato.

S. Augustinus *eodem ipso libro* multum commendat auctoritatem Conciliorum generalium, *loc. cit. n. 323.* textu autem objecto probare vult, non esse irrefragabilem auctoritatem unius Episcopi, vel Conciliorum particularium: & argumentatur aliquo modo à majori ad minus: quasi diceret: statuta in conventu paucorum Episcoporum non sunt immutabilia; cum etiam aliqua statuta plenariorum Conciliorum, quandoque possint mutari, seu emendari: intellige autem, non statuta, vel decreta fidei, sed tantum aliqua, vel judicia circa facta aliqua nuda, seu informia, vel decreta morum, quæ pro temporum circumstantiis, & experimentis rerum, possunt aliquando prudenter mutari, ut factum est circa communionem sub utraque specie, respectu laicorum.

Et quamvis S. Augustinus ibi agat de quaestione fidei, scilicet, an hæretici sint rebaptizandi, non sequitur, quod velit, etiam canones universalium Conciliorum, ad fidem spectantes, posse emendari; nam tantum in genere dicit, cum Concilia hæc emendari possint, etiam posse emendari sententiam Cypriani: quasi diceret: si Concilia generalia, in quibusdam decretis morum, vel decisionibus facti non dogmatici, mutari, vel emendari possunt, quanto magis etiam in suis decretis potest emendari unus Episcopus Cyprianus? S. Isidorus eodem modo potest explicari, quamvis, eoquod ejus casus sit tantum de aliqua poena, lapsis infligenda, non veniat ad rem; cum non sit quaestio fidei: & potest utique aliqua poena, licet prius fuerit in aliquo Concilio statuta, per aliud Concilium relaxari: & quoad talia, posterioribus temporibus, ad posterioris Concilii canones, ordinariè magis est attendendum.

333. Ob. 3. contra 2. conclus. *Act. 8. v. 14.* dicitur S. Petrus unà cum S. Joanne ab Apostolis missus in Samariam: ergo etiam Petrus erat subiectus collegio Apostolorum, adeoque etiam ejus successores Conciliis. Confirm. 1. In primo Concilio generali *Act. 15.* non fit mentio Petri, sed tantum Concilii; nam dicitur *v. 28. Visum est Spiritui Sancto, & nobis:* ergo non fuit suprema potestas in Petro, sed in Concilio. Confir. 2. Papa etiam est frater; nam & ipse debet nobiscum dicere: *Pater noster, qui es in caelis. Matth. 6. v. 9.* & alios Episcopos solet vocare fratres: ergo etiam

N

ipse

ipse errans, potest, & debet deferri ad Ecclesiam, juxta illud *Matth. 18. v. 17. Si non audierit eos, dic Ecclesia*: ergo etiam Ecclesia, seu Concilium, debet posse de Papa judicare.

Resp. neg. conseq. Spiritus S. missus est à Patre, & Filio, quin fuerit minor; fieri igitur potest missio etiam precando, suadendo &c. nec necessariò debet fieri per præceptum. Ad 1. confir. neg. ant. Cum Petrus esset caput Concilii, sufficienter fiebat ejus mentio, dum fiebat totius Concilii: sic sæpè fit mentio solius Ecclesiæ, quin excludatur Pontifex. Dein saltem *v. 7.* fit primo loco mentio dictorum S. Petri, & S. Jacobus ibi S. Petri verba approbat. Quod autem non fuerit facta specialis ejus mentio, tanquam capitis, sicut non est argumentum pro nobis, ita nec est pro adversariis.

334. Ad 2. confir. dist. ant. Papa est frater, si sit Pontifex illegitimus, vel dubius. con. ant. si sit Pontifex legitimus, indubitatus, & tantum aliquorum criminum reus. subdist. est frater, ita, ut simul sit pater, & caput fidelium, supremam habens auctoritatem. conc. ant. est frater simplex tantum. neg. ant. & dist. conseq. potest deferri ad Ecclesiam, ea intentione, ut puniatur, deponatur, vel etiam ab Ecclesia abscondatur. neg. conseq. potest deferri, ut à Concilio deliberetur de aliis remediis adhibendis, v. g. ut admoneatur, rogetur, vel, si Ecclesiæ infestus esset, jure defensionis contra eum Ecclesia utatur. om. conseq. Inprimis in textu illo: *Dic Ecclesiæ*: per Ecclesiam S. Chrysostomus, Theophilactus, Euthymius, & alii, intelligunt Ecclesiam particularem cum Episcopo, vel hunc solum: & certè communissimè accusatio fit apud Episcopum, atque sufficienter censetur quis delatus ad Ecclesiam, si deferatur ad Episcopum; quia iste eum potest excommunicare &c. Secundo, etsi daretur, quod possit ex hoc textu desumi, Papam posse deferri ad generale Concilium, quando id ipse convocasset (aliter enim legitimus non esset) tamen non sequeretur, quod Concilium posset habere in ipsum jurisdictionem.

Nec timendum est, ne Papa, si accusari non possit in Concilio generali, destruat Ecclesiam; quia quoad fidem, & morum præcepta, ut dictum est, errare non potest, saltem si sit in Concilio: si extra illud non esset infallibilis (quod tamen, ut mox dicemus, falsum est) neque posset obligare Ecclesiam, neque DEUS in casu erroris permetteret, ut tota Ecclesia eum sequeretur. Dein Ecclesiæ non deessent adhuc alia remedia, ad avertenda à se mala, per Pontificem imminenda: & sufficerent solæ preces, quæ fundi possent, & quibus moveretur DEUS, ad benignè respiciendam Ecclesiam suam, nec sinendum, ut fideles tentarentur supra id, quod possunt &c. Sicut autem tolerandum est aliquando, etiam in corpore materiali, membrum molestum, præsertim si inter præcipua sit, quando vitæ periculum non avertit: ita, & multò magis

tolerandum est in mystico corpore tale membrum, quando illud vim, & vigorem non habet à corpore, sed ab alio, ut Papa à Christo: cujus etiam propriissimè minister est, & non Ecclesiæ: quanquam aliquando etiam dicatur minister Ecclesiæ, quatenus in ejus bonum, à Christo est constitutus dispensator mysteriorum DEI: non autem quasi ab Ecclesia potestatem acceperit.

335. Ob. 4. Concilium Pisanum, Constantiense, & Basileense, deciderunt, Concilia generalia habere auctoritatem supra Pontificem: ergo. ant. prob. Pisanum definivit, Concilium generale, universalem Ecclesiam representans, esse superius Papam, atque etiam de facto Benedictum, dictum XIII. & Gregorium XII. deposuit, ac Alexandrum V. creavit, qui postea decreta Concilii approbavit. Constantiense idem docuit, præsertim *sess. 5.* ubi ait hæc synodus: *Et primo declarat, quod ipsa, in Spiritu Sancto legitime congregata, Concilium generale faciens, & Ecclesiam Catholicam representans, potestatem à Christo immediate habet, cui quilibet, cujuscunque status, vel dignitatis, etiam si Papalis existat, obedire tenetur, in his, quæ pertinent ad fidem, & extirpationem dicti schismatis, & reformationem dictæ Ecclesiæ, in capite, & membris.* Quod ipsum repetit, & confirmat Concilium Basileense *sess. 2.* Hanc objectionem egregiè tractat, atque refellit Leytam in *impenetrabili clipeo Pontificiæ dignitatis discept. 5. per totam, & iterum discept. 7. sec. 7.*

336. Resp. An Concilium Pisanum fuerit universale, an non, dubitant quidam, ut Leytam, ac Bellarminus *tom. 2. controv. 1. l. 1. de Eccles. & Concil. c. 8.* ac alii: certè Odoricus Reynaldus *ad annum 1409. n. 79.* ait, multos doctrinæ, & religionis conspicuos, de illius auctoritate dubitasse: & ratio dubitandi est hæc. Si Concilium Pisanum fuisset indubitato legitimus, debuisset Johannes XXIII. successor Alexandri V. in eo Concilio electi, haberi pro indubitato Pontifice: & tamen Concilium Constantiense eum ut talem non agnovit; nam *sess. 14.* hujus Concilii etiam Gregorius XII. vocatur Pontifex: atque adeo à Concilio Pisano, non tam extinctum, quam auctum est schisma: nec post illud Ecclesia uni Papæ adhæsit: sed tribus diversis, etiam diversæ partes fidelium adhæserunt.

Quodsi etiam omittatur, Concilium Pisanum fuisse universale, nihil statuit, definiendo de legitimis indubitatis Pontificibus; sed tantum de dubiis, schisma foventibus, & ut ibi vocantur (prout videre est apud Binium *tom. 3. Concil. p. 2. in notis ad Concilium Pisanum. mihi fol. 1554.*) hereticis. Nec potest ostendi, quod unquam definierit, Concilium esse supra Papam indubitatum. Et quanquam referantur ibi sententiæ quædam Universitatum, Parisiensis, & Bononiensis, illæ tamen etiam (ut legenti eas apud Binium *tom. 3. Concilior. p. 2. in no-*

ris ad Concil. Pisan. fol. mibi 1554. est manifestum) loquuntur de dubiis, & schismaticis Pontificibus. Quodsi etiam aliqua viderentur à Concilio illimitate dici, tamen, quia Concilium ibi loquitur, in illis circumstantiis dubiorum existentium Pontificum, etiam de his ea dicta congruenter accipiuntur: præterquam quod, ut jam diximus, non omnia, quæ in Conciliis referuntur, sint de fide. Videatur apud Binium tom. 3. Concilior. p. 2. folio mibi 1553. historia hujus Concilii.

337. Quod attinet ad Concilium Constantiense, istud explicari, & potest, & debet, de Concilio tempore schismatis, & dubiorum Pontificum, ut patet ex contextu: certe ibidem Joannes XXIII. sess. 11. à Procuratoribus Concilii accusatur, tanquam notorius simoniacus, pertinax hæreticus &c. Dein sess. 37. idem Concilium in sententia contra alterum Papam, dictum Benedictum XIII. hunc condemnat, tanquam schismaticum, & hæreticum, ac à fide devium &c. Quod ad Gregorium XII. attinet, qui sponte abdicavit, etsi non ita à Constantiensi culpetur, tamen à Pisano hæreticus dicitur: certe Binus tom. 3. Concil. p. 2. mibi folio 1554. in notis in Concilium Pisanum scribit, Benedictum, & Gregorium, depositos fuisse ut hæreticos, & schismaticos. Adde, si Concilium adstruere voluisset superioritatem Concilii supra Papam, etiam quando hic indubitate legitimus est, certe Martinus V. ejus definitionem non approbasset.

Unde, quæcunque dicuntur de potestate Concilii, immediate à Christo accepta, de necessitate ipsi parendi, etiam personis dignitatis Papalis imposita, quoad ea, quæ spectant ad fidem, & reformationem Ecclesie, in capite, & membris, intelligenda tantum sunt de casu schismatis, & Pontificis dubii, aut notorie hæretici; tunc enim Concilium habet potestatem, ad providendum sibi de legitimo capite, & ad judicandam etiam fidem, vel declarandum errorem Pontificis notorie hæretici. Confirmantur dicta ex eo, quod dicat Concilium, se representare universalem Ecclesiam; nam, dum existit legitimus Pontifex, Concilium solum non representat absque Papa totam Ecclesiam; utique enim legitimus Papa est membrum, & quidem præcipuum.

338. Dices 1. Concilium Constantiense determinavit multa ante electionem Martini V. circa doctrinam hæreticam Joannis Huls, & Hieronymi Pragensis. Resp. Ea tunc primum infallibile robur acceperunt, postquam Martinus V. jam legitimus Pontifex illa approbavit. Dices 2. Etiam reliqua sunt ab eodem approbata. Respondeo. Severinus Binus in titulo Concilii, & in notis, atque cum eo alii, communiter asserunt, Concilium hoc tantum ex parte esse approbatum, scilicet quoad ea, quæ ad fidem pertinent contra Wicleffum, Hussium &c. reliqua verò de autoritate Concilii supra Pontificem nullo modo esse approbata à Martino V. præsertim, si explicentur de legitimo, & indubitato Pontifice; quomodo enim Mar-

tinus ea probasset, qui in sua Bulla, in eodem Concilio edita, statuit, suspectum de hæresi interrogandum esse: *Utrum credat, quod Papa canonice electus, qui pro tempore fuerit, ejus nomine proprio expresso, sit successor Beati Petri, habens supremam auctoritatem in Ecclesia DEI?* Quin potius ista superioritas Concilii supra Papam est reprobata à Florentino, & Lateranensi. Cajetanus ait, decreta fidei Concilii Constantiensis esse propriè ea, quæ definita sunt contra hæreticos: & hæc sola approbata fuisse; nam sess. 45. seu ultima dicitur: *Sanctissimus Dominus noster Papa dixit, respondendo ad prædicta, quod omnia, & singula, determinata, conclusa, & decreta, in materiis fidei, per præsens Concilium conciliariter, tenere, & inviolabiliter observare volebat, & nunquam contrariare quoquo modo: ipsaque sic conciliariter facta approbat, & ratificat, & non aliter, nec alio modo.* Et quæso, quis unquam dixit, hæreticum esse, negare auctoritatem Concilii generalis supra legitimum Pontificem? & tamen hæreticum foret, si sententia Concilii Constantiensis etiam ad casum legitimi Pontificis se extenderet, & in Concilio à Martino V. approbata fuisset?

Advertit etiam bene Kaslerus de regula externa fidei art. 15. n. 221. notanda esse illa verba: *Ipsaque sic conciliariter facta approbat, & ratificat* (Martinus V.) *& non aliter, nec alio modo*; nam ea verba ad... reformationem ... in capite, & membris, non habentur in sessione 4. (etsi in Coloniensi editione Concilii Constantiensis per errorem etiam ibi ea verba ponantur) sed tantum in sessione 5. quæ conciliariter facta non fuit, ut docet Bellarminus tom. 2. contr. 1. l. 2. de Conciliis c. 19. imò probabilissimè illa sessio 5. nullius est auctoritatis; tum quia nullus, nec dubius Pontifex ei aderat (Joanes enim jam recesserat, & Martinus nondum electus erat) tum quia necdum aderant ii, qui hucusque secuti erant Gregorium, & Benedictum: imò Concilio repugnabant: adeoque tertia tantum pars Ecclesie præsens erat: tum quia res non erant actæ, more in Conciliis consueto, seu verè conciliariter, scilicet adhibendo solitum examen, diligentiam &c. quæ, licet juxta quorundam sententiam non sint absolutè necessaria ad aliquid determinandum à Concilio cum Papa, vel à solo Papa, tamen necessaria sunt, ut acta in Concilio dici possint conciliariter facta: adeoque decretum, de potestate Concilii supra Pontificem, à Martino V. nunquam approbatum fuit; nam contra aliter, quam conciliariter facta, protestatus est Martinus, ut patet ex verbis conciliariter facta... & non aliter

339. Accedit, quod nunquam Ecclesia judicaverit, à Constantiensi Synodo dictum, quod Concilium sit supra legitimum Pontificem; aliàs non potuisset de eo iterum deliberari, vel id in quæstionem vocari; & tamen de hoc, saltem aliquo modo, actum rursus fuisse in Tridentino, negari non potest; nam hæretici eam quæstionem de-

finiri volebant, non sincera intentione, ut patefceret veritas, sed ut turbas cierent. Et quanquam decifum nil fuerit, tamen, teſte Pallavicino *in hiftoria Tridentini l. 21. c. 4. n. 5.* Patres, tum Hiſpani, tum Itali, in eo conſpirarunt, ut definiretur, Papam eſſe ſupra Concilium, qui Gallis, & paucis aliis aliarum nationum Episcopis, multo plures erant.

Adde, quod poſt Concilium Conſtantiienſe uſque nunc, incomparabiliter major pars doctorum ſenſerint, Pontificem legitimum eſſe ſupra Concilium: qui utique non docuerint hæreſin, qualis eſſet opinio contraria definitioni Concilii, à Pontifice approbata. Adde, quod, ut jam dictum *num. preced.* in Conſtitutione Martini V. in eodem Concilio edita, contra Huſſium, & Wicleſſum, ponantur interrogationes, proponenda ſuſpectis de hæreſi, & inter has etiam iſta: *Utrum credat, quod Papa . . . ſit ſucceſſor Beati Petri, habens ſupremam authoritatem in Eccleſia DEI?* quam authoritatem certè juxta adverſarios Papa non haberet, ſed Concilium.

Quod attinet ad Concilium Baſileenſe, ejus authoritas minima eſt; nam etſi legitime fuerit indictum, tamen ab indubitati Pontificis Eugenii IV. obedientia receſſit, & Antipapam Felicem V. creavit: nec Nicolaus Eugenii ſucceſſor ullatenus decreta ejus approbavit, niſi quoad quasdam diſpoſitiones circa beneficia Eccleſiaſtica. Contra ipſum Concilium Baſileenſe eſt reprobatum à Concilio Lateranenſi ſub Leone X. ſeſſ. 11. in Bulla: *Pæſtor æternus gregem ſuum: quæ abrogat Gallicam Pragmaticam:* & quidem eſt reprobatum, tanquam *Conciliabulum*, quod Concilium amplius appellari non merebatur, & cujus facta nullum robur habere poſuerint. Et hinc hujus Concilii auctoritas comuniſſimè deſeritur.

340. Ob. 5. *Matth. 18. v. 20.* ait Chriſtus: *Ubi enim ſunt duo, vel tres, congregati in nomine meo, ibi ſum in medio eorum:* ergo multo magis, ubi Episcopos pluriſimi ſunt congregati in Concilio univerſali, etiam abſque conſenſu Papæ, Chriſtus ad eſt, & aſſiſtendo eorum decreta infallibilizat. Conſir. *Act. 20. v. 28.* dicit S. Paulus omnibus Episcopis: *Attendite vobis, & univerſo gregi, in quo vos Spiritus Sanctus poſuit Episcopos, regere Eccleſiam DEI:* ergo etiam reliqui Episcopos regunt Eccleſiam DEI univerſam, & maxime in Concilio. Reſp. neg. conſeq. Argumentum manifeſtè probat nimium; nam, ſi ea verba Chriſti ad mentem adverſariorum accipienda eſſent, quodlibet collegium Chriſtianorum in cauſa fidei, vel virtutis, ad Chriſti honorem congregatum, eſſet infallibile, & multo magis quodlibet Concilium diœceſanum, aut provinciale: quod eſt certiffimò falſum; cum plura manifeſtè erraverint.

Locus ille potiùs intelligendus eſt de ſimul orantibus, quibus Chriſtus ibi promittit, ſe adfuturum, ut impetrent. Si applicare eum velis ad Concilium ſine Ponti-

fice, nego, Chriſtum de eo caſu loqui: ſi de Concilio cum Pontifice, omitto, poſſe dici, Chriſtum adfuturum, ne caput cum membris erret. Ad conſir. diſt. conſeq. ergo reliqui etiam Episcopos regunt Eccleſiam DEI partialiter, hoc eſt, quilibet ſuam diœceſin. conc. conſeq. regunt totaliter ſine Pontifice, quando talis legitimus adeſt. neg. conſeq. Ex hoc autem non ſequitur, quod eorum decreta, abſque approbatione Pontificis, ſint infallibilia; ſed tantum, quod tunc ſint talia, quando in Concilio cum Pontifice conveniunt, & ſimul cum ipſo aliquid decernunt; tunc enim collectivè regunt Eccleſiam univerſam.

341. Ob. 6. Sacri canones ipſi noſtre concluſioni adverſantur: ergo. prob. ant. *C. Conſidimus. 25. q. 1.* dicitur: *Uniuſcuſque ſynodi conſtitutum, quod univerſalis Eccleſia probavit aſſenſus, nullam magis exequi ſedem præ cateris oportere, quam primam, quæ & uniuſquamque ſynodum ſua auctoritate confirmat, & continuata moderatione cuſtodit.* & ibidem *C. Contra.* ait Pontifex: *Contra ſtatuta Patrum condere aliquid, vel mutare, nec hujus quidem ſedis poteſt authoritas:* ergo &c. Reſp. 1. Hic clare aſſeritur ſuperioritas Romani Pontificis ſupra Concilia, dum dicitur: *Unamquamque ſynodum ſua auctoritate confirmat:* quod eſt ſuperioris. Reſp. 2. neg. ant. ad prob. neg. conſeq. Ibi inprimis expreſſè ſermo tantum eſt de conſtitutis à Pontifice approbatis; nam, ut jam notatum eſt, expreſſè dicitur, primam ſedem ſynodos confirmare.

Dein, ſi ſunt conſtituta, ſeu ſtatuta, aut decreta fidei, non poſſunt mutari, ut eſt in conſeſſo: ſi ſunt decreta morum, & tangunt jus naturale, aut Divinum; nec iſta poſſunt mutari; quia non poteſt Pontifex mutare jus Divinum, aut naturale: ſi autem tantum tangunt jus humanum; non poteſt Pontifex ea mutare paſſim, temerè, & abſque legitima cauſa; nam, licet Jus Canonicum Papam, utpote legiſlatorem, & ſupremum principem, non obliget vi coactiva, tamen, vel eum obligat vi directiva, ut docet S. Thomas 1. 2. q. 96. a. 5. ad 3. vel, ſi eum non obligat Jus Canonicum immediate vi ſua, tamen eum ratione Juris Canonici, & ad huic ſe conformandum, obligat honeſtas, ſeu convenientia naturalis, vi cujus etiam Papa tenetur, ſe conformare aliis, & ſubditis exemplo præire, ut iſti legem faciliùs obſervent, prout docent alii cum Layman 1. 1. tract. 4. c. 9. n. 3. Poſteſt tamen Papa in Jure Canonico mutare aliquid, ſi id expedire judicaverit, ut docet Angelicus loco modo citato. Eadem reſponſio ſervit ad alterum textum ex *C. Contra.* objectum.

342. Ob. 7. *C. Sicut Sancti. diſt. 15.* ait S. Gregorius de ſtatutis in generalibus Conciliis: *Se, & non illa, deſtruit, quisquis præſumit, aut ſolvere, quos religant, aut ligare, quos ſolvunt:* ergo nec Papa poſteſt ſolvere ſtatuta Conciliorum. Conſir.

1. *C. Nemo. 9. q. 3. & C. Si Papa. dist. 40.* dicitur, quod etiam Pontifex possit accusari coram Ecclesia, si peccet, & contumax sit: ergo Ecclesia est ejus superior. Confr. 2. In Constantinopolitana Synodo IV. (quæ fuit Oecumenica VIII. & habetur apud Binius tom. 3. Concil. p. 2. fol. mihi 880.) action. 10. can. 13. fol. 897. dicitur, si synodus universalis fuerit congregata, & facta fuerit etiam de S. Romanorum Ecclesia quædam ambiguitas, & controversia, oportere venerabiliter, & cum convenienti reverentia, de proposita questione sciscitari, & solutionem accipere, aut proficere, aut profectum facere: non tamen audacter sententiam dicere contra Summos senioris Romæ Pontifices: ergo.

Resp. dist. consequ. Nec Papa potest solvere statuta Conciliorum passim, & temerè, & ita, ut hoc licet faciat, conc. consequ. non potest, quando id expedit ob certas causas. neg. consequ. Textus ille prorsus non probat intentum adversariorum. S. Gregorius ibi loquitur de personis, aut à Concilio excommunicatis ob hæreses, vel approbatis ob eorum fidem: de quibus utique nec Pontifex aliter potest judicare; nam alias, vel approbaret hæreses, vel condemnaret rectam fidem. Potest tamen Pontifex damnatos in Concilio absolvere, si poenitentiam convenientem egerint, ut nemo negabit.

Ad 1. confirm. neg. antec. *C. Nemo.* expressè sic habet: *Nemo judicabit primam sedem &c.* Quod autem glossa in hoc caput: *Nemo.* dicat, eum posse accusari, idque se probasse *C. Si Papa. dist. 40.* non refert; quia glossæ authoritas minimè prævalet maxime nostræ authoritati: nec ratio ulla sufficiens adducitur. Ipsum autem *C. Si Papa.* tantum dicit, Papam, si negligens fuerit, alios secum in infernum trahere, neminem tamen mortalium præsumere, eum arguere, nisi sit à fide devius. Ad 2. confirm. Canon ille apud Binius sic legitur. *Siqua verò Oecumenica synodus collecta, de Romana Ecclesia controversia quamquam quarat, licebit cum verecundia de proposita questione religiose percontari, responsūque admittere, & (sive nocens sit, sive innocens) nequaquam impudenter sententiam in Pontifices Romanos pronunciare:* ubi nota, quod in fragmentis Concilii apud eundem Binius fol. 857. sit hic Canon. 21. In forma. neg. conf. Sciscitari aliquando licet de Romana Ecclesia, in certis casibus etiam juxta nos, imò Pontificem rogare, & monere: judicium ferre non licet: quod etiam apertè ex canone isto colligitur.

ARTICULUS VII.

Solvuntur reliquæ Objectiones.

343. **O**B. 8. *C. Ecce. dist. 99.* S. Gregorius vetat, se dici *Universalem Papam:* ergo Papa non est caput universalis Ecclesie. Confr. *C. Prima sedis* (quod desumptum est ex Concilio

Africano) eadem dist. dicitur: *Prima sedis Episcopus non appelletur princeps sacerdotum, vel summus sacerdos, aut aliquid hujusmodi:* ergo. Resp. Papam esse caput Ecclesie &c. est clarè definitum in Florentino, citato n. 327. in forma. neg. consequ. *Universalis Papa* potest accipi in duplici sensu: primò, ut significet, Papam esse ita universalem Episcopum, ut ipse tanquam proprius Episcopus præsideat etiam cuique particulari Ecclesie, ita, ut alii sint tantum quasi ejus vicarii, seu suffraganei. Secundò, ut tantum significet, universalem Ecclesiam, seu omnes etiam Ecclesias particulares, esse ei subiectas.

In primo sensu Papa non est universalis Episcopus, & in hoc sensu nomenclationem illam accepit S. Gregorius, ut patet vel ex eo, quod Eulogio Patriarchæ Alexandrino, qui hunc titulum S. Gregorio inscripserat, hic Sanctus rescribat: *Si enim universalem me Papam vestra Sanctitas dicit, negat, se hoc esse, quod me fatetur universum:* hoc est, negat, se esse Episcopum: adeoque vult dicere, quod, si ipse vocetur Universalis Papa, alii Episcopi non amplius futuri sint Episcopi. In secundo sensu etiam S. Gregorius non negavit, se talem esse; imò auctoritatem suam in omnes Ecclesias strenuè defendit: & in hoc sensu etiam Chalcedonenis Synodus S. Leonem vocavit universalem Patriarcham: quo nomine etiam Hormisdas à multis est appellatus. videatur glossa in hoc cap.

Ad confirm. neg. consequ. Non agitur ibi de Romano Pontifice, sed de Episcopis Primatibus, seu Patriarchis, certorum regnorum, ut habet glossa: & videtur vel ex eo patere, quod illud Concilium tantum statuta ediderit pro sua provincia, & circa suum Primatem, non autem circa alium. Adde, quod, etsi tunc etiam Romanus Pontifex non sit visus appellandus universalis, propter speciales rationes, & fortè propter acceptionem illius vocis, in significatione supra adducta, ob quam noluit eam adhiberi S. Gregorius, tamen neutiquam propterea negatur Pontificis suprema autoritas: neque inconvenienter, mutatis jam circumstantiis, is titulus ei tribuitur.

344. Ob. 9. *C. Legimus. dist. 93. ex S. Hieronymo. ep. 85.* dicitur: *Si auctoritas queritur, orbis major est urbe:* ex quo infert S. Pater, non peculiarem Romæ, sed orbis, seu totius Ecclesie consuetudinem esse servandam: ergo. Confirm. Idem Sanctus ibidem dicit, Episcopos omnes esse æquales: ergo, si alii subsunt Concilio, etiam eidem subest Romanus Episcopus. Resp. neg. consequ. S. Hieronymus ibi agit de quibusdam Diaconis Romanis, qui, eoquod essent ditiores quibusdam presbyteris, eis se præferebant: & hanc eorum consuetudinem, neutiquam à Concilio, vel Pontifice approbatam, aut definitam, quanquam Romæ toleratam, reprehendit: quod non venit ad rem. Ad confirm. dist. ant. ait, Episcopos esse æquales quoad ordinem, & characterem. conc. ant. quoad jurisdictionem. neg. antec. & consequ.

sic enim ait: *Ubiunque fuerit Episcopus, sive Roma, sive Eugubii ejusdem meriti, ejusdem est sacerdotii.*

345. Ob. 10. In Concilio Pisano, centum, & tres Theologi, censuerunt, Papam subesse Concilio, idemque censuerunt Academia, Parisiensis, & alia per Galliam, itemque Bononiensis, ac Florentina, quin etiam alia. Idem tenuere Patres Concilii Constantiensis, & Basileensis. Idem teste Ferrerio apud Pallavicinum in *hissor. Trident. l. 19. c. 14. n. 4.* tanquam articulum necessarium tenuit tota Gallia: & hunc sensum Gallia esse, videtur posse colligi ex propositione secunda Conventus Parisiensis anno 1682. qua dicitur, *sic autem inesse Apostolica sedi, ac Petri successoribus, Christi Vicariis, rerum spiritualium plenam potestatem, ut simul valeant, atque immota consistant sancta Oecumenica synodi Constantiensis a sede Apostolica comprobata, ipsoque Romanorum Pontificum, ac totius Ecclesie usu confirmata, atque ab Ecclesia Gallicana perpetua religione custodita decreta, de auctoritate Conciliorum generalium, qua sessione quarta, & quinta continentur: nec probari a Gallicana Ecclesia, qui eorum decretorum, quasi dubia sint auctoritatis, ac minus approbata, robur confringant, aut ad solum schismatis tempus, Concilii dicta detorqueant: atqui tanta auctoritas utique sententiam adversam satis roborat: ergo.*

Resp. neg. ma. & mi. Inprimis Universitates tempore Concilii Pisani loquuntur tantum, de Pontificibus dubiis, ut ex Academicarum illarum rescriptis ostendit Leytam in *elypeo Pont. dignit. discept. s. sect. 1. & sect. 5. n. 44.* In Constantiensi Concilio, etiam sententia Theologorum fuerint distractæ, tamen, ut idem author cit. *sect. 5.* ostendit, potissima pars tantum loquebatur de casu schismaticis. Patres, ac Theologi Basileenses, ut plurimum sententiam revocarunt, ac cum Eugenio redierunt in gratiam.

Quod attinet ad Gallia Doctores, iis, si nobis contrarii sint, opponere licet reliquas nationes Catholicas, oppositum communissime sentientes. Sed forte non ita communiter sunt contrarii, ut quibusdam videtur: sanè eos aliquando aliter sensisse, constat ex legatione ad Eugenium IV. Florentia tunc degentem, à Carolo Francia rege missa, in qua Meldensis Episcopus, regis, ac regni nomine, detestatus est acta Basileensium: & professus est (ut habet Odoricus Raynaldus ad an. 1441. n. 8.) *Eugenium verè esse summum DEI Vicarium, eademque potestate, quam Petrus ab ipso Christo accepit, pollere: nec non Monarchiam Pontificiam à Christo esse constitutam.* Idem Rex (ut idem Odoricus ibidem paulo superius restatur) agnovit, Basilea impetu, & seditione rem gestam, ac pestilentem doctrinam, adulterantem Evangelium, & Pontificiam potestatem, non in uno, summoque præfule, sed in multitudine collocantem, ac Monarchiam, institutam à Christo, in Aristocra-

tiam, vel Democratiam redigentem, fuisse inductam.

Verba Legati ad Eugenium n. 9. sunt ista: *Tuum principatum Monarchicum esse à DEO, nedum secundum communem universi providentiam, sed etiam speciali institutione, inter opera restorationis mundi, à Christo institutum, itaque vera, legitimamque successionem, illum possidere, palam recognoscimus, & confitemur.* & postea n. 10. *Ad has extremitates evellendas (id est ad tollenda duo offendicula) non sufficit auctoritas Papa sine generali Concilio, nempe quoad ad effectum exoptatum, quamvis valeat quoad potestatem; unde distinguendum est hic de duplici potestate, tam in summo Pontifice, quam in ceteris Prelatis. Una siquidem auctoritas est commissæ potestatis: & illa in omnibus summis Pontificibus semper est æqualis: quod datum est Petro in potestate, datum est etiam omnibus successoribus. Alia est potestas bona estimationis, seu reputationis: & hac venit ex virtutibus, & operibus virtutis: quare non semper est æqualis in summis Pontificibus: sicut patet de Gregorio Magno, & B. Leone, qui fuerunt maxima auctoritatis, & reputationis: sicut id, quod fit per Papam in generali Concilio: & isto modo Concilia generalia dicuntur summe auctoritatis, quantum ad auctoritatem, quæ venit ex reputatione, vel estimatione, & n. 11. Subditum est nedum periculum, sed & præcipitium æterna damnationis, recedere à summo Pontifice, ex quacunque occasione, nisi propter manifestam hæresin, videatur ipse Odoricus Raynaldus ad an. 1441. n. 8.*

346. Quod attinet ad propositionem illam Conventus Parisiensis, ajunt, eam immerito publicatam fuisse sub titulo Cleri Gallicani, & ad summum Episcopos ibi collectos eam declarationem emisisse, aliis non mandantibus, nec sua sponte probaturis: & contrariam mentem, frequentibus, ac liberioribus comitiis aliis, eundem Clerum aperuisse. Equidem dicunt illi Episcopi, se esse Ecclesiam Gallicanam representantes: sed videntur, hoc sine sufficienti jure, aut ratione sibi tribuere: certè quadraginta Episcopi, Parisiis convenientes an. 1714. (qui Conventus, ut habetur in *instructione pastoralis ibi facta* fuit unus ex numerosioribus conventibus in Gallia celebratis) non ausi sunt dicere, se representare Ecclesiam Gallicanam: & in *litteris suis encyclicis* ajunt, se bene scire, quod non possint aliis Episcopis obligationem aliquam imponere. Quare neque id potuerit Conventus an. 1682. celebratus. vide etiam infra n. 371.

Jam ad minorem hæc merito negatur, cum incomparabiliter major sit numerus Theologorum, qui oppositum, seu nostram sententiam tenent, & inter eos non paucissimi etiam sanctitate celebres, ut videre est apud Bellarminum tom. 2. *contro. 1. l. 2. de Conciliis. c. 14.* & P. Thyrsus 1. p. *advers. Machumet. l. 3. c. 6. n. 178.* & seq. ac alios, patetque etiam ex dictis n. 338, de novem

partibus Patrum ex decem Concilii Tridentini: certe Rasklerus de regul. ext. fidei. art. 15. n. 230. ait, nihil adhuc veræ probabilitatis in contraria sententia apparere.

347. Ob. 11. Sententiam adversam etiam tenuerunt Petrus Alliaceris Cardinalis, Nicolaus Cusanus, Cardinalis Florentinus, Franciscus Zabarella, Abbas Panormitanus, seu Nicolaus Tudeschus, Abulensis, Almainus, Major, Adrianus, & Aeneas Sylvius, postea Pius II. imò etiam S. Antoninus 3. p. tit. 23. c. 2. §. 6. Joannes Gerson autem vir doctissimus, & Parisiensis Cancellarius, in Concilio Constantiensi publice perorando ad Patres dixit, quòd, qui in opposita (hoc est, nostra) sententia sit, cadat in hæresin jam clamatam, quàmque nullus unquam Theologus, maximè Parisiensis, & sanctus asseruerit: ergo. Resp. Etiam hos auctores explicandos esse de casu dubii Pontificis. Si autem de eo casu explicari non possent, possent ipsis opponi alii æquè graves, imò graviores, & incomparabiliter plures auctores.

Dein Aeneas Sylvius revocavit sententiam suam diu, antequam Pontifex renuntiaretur. S. Antoninus autem loc. cit. tantum dicit, Pontificem non posse in materia fidei definire contrarium ei, quod jam à Concilio generali, à Pontifice confirmato, fuit definitum: de cætero eod. cap. & pluribus locis hoc titulo haud dubiè nostram sententiam amplectitur. Si Gerson id dictum protulit, nec verè, nec eruditè dixit; namque in primis quis dicat, nostram sententiam esse hæreticam, quam tot Sancti Patres, & doctores maximè Catholici, defendunt: inter quos, & Divus Thomas, & D. Bonaventura, tum Sancti, tum Theologiæ doctores, & quidem Parisienses fuere.

Certè S. Thomas. 2. 2. q. 1. a. 10. in corp. ait de Summo Pontifice: *Ad cuius auctoritatem pertinet finaliter determinare ea, quæ sunt fidei, ut ab omnibus inconcussa fide teneantur*; cum ipse præsit toti Ecclesie. *Questione autem 10. de potentia a. 4. ad 13. de Romano Pontifice ait: Cuius auctoritate sola synodus congregari potest, & à quo sententia synodi confirmatur, & ad ipsum à synodo appellatur. Quæ omnia patent ex gestis Chalcedonensis synodi.* S. Bonaventura autem in 4. dist. 19. dubio. 6. ante art. 1. ait: *Quoniam Dominus Papa non est subiectus constitutionibus Patrum, sed super omnes est: ideo potest in eis dispensare &c.*

348. Ob. 12. Solus Pontifex non est Ecclesia, sed tantum pars Ecclesie: Concilium verò est Ecclesia: atqui Ecclesie toti, & non parti, est promissa infallibilis assistentia Spiritus S. ergo. Confirm. Imprudenter adheretur uni præ cunctis aliis: ergo. Resp. dist. 1. p. ma. Pontifex est pars Ecclesie tantum qualiscunque. neg. ma. est pars præcipua. conc. ma. dist. etiam 2. p. ma. Concilium, ut distinctum, aut separatum à Pontifice, quando hic indubitatus existit, est Ecclesia. neg. ma. Concilium ut conjunctum suo capiti, seu unà cum

Pontifice. conc. ma. dist. etiam mi. promissa est infallibilitas Ecclesie, ut distinctæ à Pontifice. neg. mi. ut conjunctæ. om. mi. & neg. conseq. Concilium sine capite, quando hoc indubitatum existit, non representat perfectè Ecclesiam; quia non representat, nisi corpus sine capite mutilum; unde saltem Concilium sine Pontifice nihil potest definire infallibiliter.

Quod spectat ad alteram partem minoris: an scilicet ipsi Pontifici, utpote capiti, seu parti, etiam soli, & extra Concilium, sit promissa infallibilitas, videbimus infra. Ad confirm. dist. antec. imprudenter adheretur uni præ reliquis, nisi uni præ reliquis Spiritus S. assistat. conc. ant. si Spiritus S. uni præ reliquis assistat. neg. ant. & conseq. si autem Pontifex solus, aut extra Concilium, non esset infallibilis, tunc neutrius decisioni fide Divina adherere possemus, donec convenirent. Sed de hoc inferius.

349. Ob. 13. Pontifex habet auctoritatem, & infallibilitatem ab Ecclesia: ergo hanc etiam habet ipsa, prob. auctoritas, & infallibilitas est indefectibilis: Pontifices sunt defectibiles; quia sæpe moriuntur: ergo infallibilitas debet esse, in, & ab Ecclesia: Resp. neg. ant. Ecclesia, seu electores Pontificis Cardinales, tantum determinant personam, auctoritate Pontificia vestientem, sicut patronus secularis præsentat Clericum ad beneficium: Christus autem illi confert immediatè auctoritatem Papalem, & assistentiam Spiritus S. sicut Episcopus confert præsentato beneficium; nec enim Pontifex est Vicarius Ecclesie, sed Christi: & quidem proximus, ac immediatus. ad prob. dist. ma. est indefectibilis infallibilitas formaliter sumpta, pro omni omnino tempore. neg. ma. infallibilitas radicaliter sumpta. conc. maj. & omis. mi. neg. conseq. Explico distinctionem. Assistentia Spiritus Sancti formaliter semper adest, ad definiendum verum, pro omni eo tempore, pro quo datur certus Papa: pro illo autem tempore, quando nullus Papa datur, vel tantum dubius, adest infallibilitas radicaliter; quia, licet tunc nihil de fide possit decidi, potest tamen statim eligi novus Papa certus, cui iterum Spiritus S. assistet.

350. Ob. 14. Episcopi omnes in Concilio sunt iudices: sed, si ipsi sine Pontifice non essent infallibiles, non essent iudices, sed tantum consilarii: ergo. Confirm. Juxta nos gratis convocarentur Concilia; cum omnia solus Pontifex posset decidere: hoc est contrarium opinioni totius Ecclesie: ergo. Resp. conc. maj. neg. mi. alias, quia quilibet Episcopus in Concilio, seorsim sumptus, non habet infallibilitatem (ut etiam adversarii debent fateri) quivis tantum esse omnium consiliarius. Quare Episcopi verè judicant, de rebus fidei; utique enim alia sunt in Concilio partes Episcoporum, alia tantum Theologorum, qui plures solent Conciliis adesse, sed duntaxat ut consilarii: Episcopi autem ut iudices: & quidem sunt tales, auctoritate accepta à Christo,

sto, vel immediatè, vel mediatè (seu per Pontificem) sed eorum iudicium seorsim à Pontifice, vel, si hujus iudicio sit contrarium, est fallibile.

Ad confirm. neg. ma. Inprimis necdum diximus, Pontificem etiam extra Concilium esse infallibilem: sed de hoc primum inferius agemus. Verum etiam hoc supposito, generalia Concilia prudenter convocantur, maxime, quamdiu etiam quidam Catholici audent, sententiam nostram in dubium vocare. Inprimis enim Concilium generale utile, quin imò necessarium est. in casu schismatis, & plurium dubiorum Pontificum, ut aliquis certus, & legitimus habeatur. 2. Etiam, quando existit certus, & legitimus Papa, tamen servit Concilium, ut efficacius vincantur hæretici, & alii, qui infallibilitatem soli Pontifici collatam esse non credunt. 3. Servit Concilium (ut ait Gallicus ad Eugenium IV. Orator, citatus n. 345.) non quidem ad auctoritatem potestatis, sed tamen ad auctoritatem reputationis, hoc est, ut definitiones, vel leges, apud communem Christiani populi (cujus apprehensionem valde ferit nomen generalis Concilii) majorem aliquantulum reverentiam, & æstimationem, nanciscantur.

Servit 4. Concilium, ut convenientibus ex omni orbe Episcopis, communi consensu, definitiones, & leges suavius condantur, & sic decreta, præsertim, quæ mores concernunt, lubentius admittantur. 5. ut magis constet de communi consensu, & conspiratione unanimi, quæ etiam corda valde solet movere, ad facilius acceptandas leges. 6. ut facilius, & explicatius innotescant canones fidei; quia quandoque, quæ à solis Pontificibus decreta sunt, omnino non, vel non nisi tardissime promulgantur, & negligentia prætextitur ignorantia. 7. Tandem etiam servit Concilium, ut decreta morum certius, & efficacius, executioni mandentur; quæ enim communi consensu Episcoporum, ex omnibus nationibus congregatorum, statuuntur, eorum observationi diligentius invigilatur: nec possunt subditi facile excipere, vel querelas excitare, contra hujusmodi statuta, quæ non unus, sed omnium communi calculo sunt facta; nam pudet omnes accusare. videri etiam potest Suarez de fide disp. 11. ante sec. 1. n. 2.

351. Ob. 15. Melius est Ecclesiæ, ut Papa subsit Concilio: ergo Christus id voluit. consequ. non videtur neganda. ant. prob. si Papa Ecclesiæ subsit, habet majorem stimulum, ac necessitatem bene se gerendi: ergo. Confir. Juxta nos Ecclesiæ non haberet medium, indemnem se à Papa servandi: ergo. Resp. neg. ant. ad prob. om. ant. neg. consequ. quia licet forent aliqua commoda in ea subiectione Pontificis, tamen majora essent incommoda: certè essent pericula frequentissima schismatum, dum Cardinales, vel Episcopi, frequenter, vel ex instinctu principum sæcularium, vel ex nationali spiritu, vel alia de causa, Concilia

de eo deponendo susciperent: Pontifices etiam ex metu istorum malorum non auderent, urgere fortiter reformationem morum: decreta Papæ parvi haberentur, & sæpissime ab eo ad Concilium generale appellaretur.

Ad confirm. jam est responsum à n. 334. Dein quis coërceret juxta adversarios Concilium generale, si malè se gereret? ergo nec Christus hoc pro ultimis definitionibus summa auctoritate donasset, & unum subijci deberet alteri: hac autem ratione quid tandem foret certi in Ecclesiæ DEI? Ex quibus omnibus patet, quàm meritò damnata sit ab Alexandro VIII. inter 31. propositiones hæc 29. *Futilis, & toties convulsa est assertio, de Pontificis Romani supra Concilium Oecumenicum auctoritate, atque in fidei questionibus decernendis infallibilitate.*

ARTICULUS VIII.

An etiam Definitio Summi Pontificis extra Concilium infallibiliter applicet Verbum DEI.

352. **D**ico. Romanus Pontifex extra Concilium, aliquid ex cathedra definiens, est infallibilis, atque adeo ejus definitio, etiam extra Concilium, infallibiliter applicat verbum DEI. ita teste Bellarmino tom. 1. contro. 3. de Romano Pontifice l. 4. c. 2. communissima omnium ferè Catholicorum sententia: quam, teste Duvallio Doctore Sorbonico, totus orbis, exceptis pauculis doctoribus, amplectitur. Et videri potest apud P. N. Thyrsium in *manuductione Machumetanorum*, quomodo omnes nationes, etiam Gallia paulò antiquior, item omnes sacræ Religionis, in eam consentiant, oppositamque censuram gravibus (à quibus omnino abstinere) configant: ipse autem P. Thyrsius hanc nostram sententiam saltem omnino certam esse asserit.

Loquitur autem Pontifex ex cathedra, ut ait Suarez de fide disp. 5. sect. 8. n. 4. quando aliquid authenticè universæ Ecclesiæ proponit, atque ad ita sentiendum, credendum, vel agendum obligat. Quando verò tantum aliquid asserit, vel etiam editis libris docet, non tamen ea intentione, ut obligare velit fideles, dicitur loqui ut homo, vel doctor privatus: & sic utique loquitur S. Gregorius in suis homiliis, vel aliis libris: item Innocentius III. Adrianus VI. in suis Theologicis, vel Canonisticis lucubrationibus, quibus nemo infallibilem auctoritatem attribuit.

Prob. conclusio. 1. omnibus illis Sacræ Scripturæ locis, quibus n. 326. & seq. probavimus Pontificis infallibilitatem. Nec dicas, iis tantum probari, Papam intra Concilium infallibilem esse; nam contra est. Vel vis, Pontificem tunc tantum infallibilem esse, si reliqui in Concilio ei consentiant,

ant: vel vis, eum etiam infallibilem esse, etsi reliqui dissentiant. Si primum: non magis infallibilis Summus Pontifex erit, quam Episcopus quivis (nam, si huius definitioni Concilium totum consentiat, certe non fallitur) hoc autem dici nullatenus potest. Si secundum: gratis certe Concilii presentia requiritur, si non requiritur ejus consensus.

353. Prob. 2. ex Conciliis. Chalcedonense Concilium (ut refert D. Thomas, in opusculo contra errores Græcorum, titulo: *Quod in eadem potestate &c.*) definit: *Omnia ab eo Romano Pontifice definita teneantur, tanquam à Vicario Apostolici throni.* In eodem Concilio Chalcedonensi actio. 2. cum esset lecta epistola S. Leonis, Patres clamârunt: *Hæc Patrum fides, hæc Apostolorum fides: omnes ita credimus: orthodoxi ita credimus: anathema, qui ita non credit: Petrus per Leonem ita locutus est.* Similia habentur in Concilio Oecumenico VI. seu Constantinopolitano III. actione 8. ubi dicitur, recipi suggestiones directas ab Agathone sanctissimo Papa.... Archiepiscopo Apostolice, & principalis sedis antiquæ Romæ.... tanquam ex Spiritu S. dictatas, per os Sancti, ac Beatissimi Principis Apostolorum Petri. & action. 18. in sermone acclamatorio &c. ante edictum Constantini; dicunt Patres: *Charta, & atramentum videbatur, & per Agathonem Petrus loquebatur.*

Rursus idem Concilium Constantinopolitanum in sua epistola ad Agathonem sic ait: *Tibi, ut prima sedis Antistiti universalis Ecclesiæ, quid gerendum sit permittimus, stanti super firmam fidei petram: & de literis Agathonis mox ait: Quas, ut à summo Apostolorum vertice divinitus scriptas, agnoscimus, & infra: Orthodoxa autem fidei splendidam lucem vobiscum clare prædicavimus: quam etiam, ut per honorabilia vestra rescripta confirmetis, vestram oramus Paternam Sanctitatem.* Lugdunense II. (quod est Oecumenicum 14. tum) in sua Decretali apud Binium tom. 3. concil. p. 2 folio mihi 1497. ita habet: *Hoc professus est hætenus, prædicavit, & docuit, sacrosancta Romana Ecclesiæ, mater omnium fidelium, & magistra.* Tandem huc etiam facit Concilium Florentinum, citatum n. 327. ubi Romanus Pontifex absolute dicitur *Christianorum Pater, & Doctor, & plena potestate præditus: & additur ibidem, hoc in gestis oecumenicis Conciliorum contineri.*

Addi hæc possunt sacri canones plures. C. Memor sum. 24. q. 1. C. Hæc est fides. ibidem. (quod est desumptum ex S. Hieronymo) C. Quoties. ibidem. & alii canones plures eadem causa, & quæstione, ex SS. Patribus, itemque ex Conciliis desumpti: ne scilicet dicatur, solos Pontifices in proprium favorem eos canones condidisse: quod tamen etiam non obesset; nam etsi soli Pontifices eos canones condidissent; quia tamen, & martyres, & sancti, plures fuere, tamque multi, tamque diversis temporibus, extiterent, non cadit in eos prudens suspicio ambitio-

R.P. Ant. Mayr. Theol. Tom. I.

nis. Dein in causa totius Ecclesiæ, qualis hæc est, summus princeps, qui superiorem non habet, litem suam jure omni decedit.

354. Prob. 3. conclusio ex SS. Patribus: quos tamen omnes referre, esset nimis diffundi; unde paucos ex multis dabo. Tertullianus de præscript. adversus hæreticos. c. 36. de Romana Sede scribit: *Habes Romam, unde nobis quoque auctoritas præsto est. Statu felix Ecclesiæ, cui totam doctrinam Apostoli cum sanguine suo profuderunt.* S. Irenæus l. 3. advers. hæreses postquam c. 2. statuisset, controversias fidei ex solis Scripturis determinari non posse, c. 3. ait, debere finiri iudicio Ecclesiæ Romanæ: additque: *Ad hanc enim Ecclesiæ propter potentiorē principalitatem necesse est, omnem convenire Ecclesiæ, hoc est, eos, qui sunt undique fideles: in qua semper ab his, qui sunt undique, conservata est ea, quæ est ab Apostolis traditio.*

S. Cyrillus Alexandrin. apud S. Thomam opusculo. 1. de erroribus Græcor. c. 32. §. Quod idem Papa habet in Ecclesiæ potestatis plenitudinem. ait: *Sicut Christus accepit à Patre.... super omne, quodcumque est, ut ei cuncta curventur, plenissimam potestatem: sic & Petro, & ejus successoribus, plenissime commisit.* S. Hieronymus epist. 57. ad Damasum Papam scribit: *Obtestor Beatitudinem tuam per Crucifixum mundi salutem, per Homosson Trinitatem, ut mihi epistolis tuis, sive tacendarum, sive dicendarum Hypostasicon, detur auctoritas: & prius ead. epistola: Beatitudini tue, id est, cathedra Petri, communionem conficior: super illam petram edificatam Ecclesiæ scio &c.*

S. Augustinus l. 2. contra 2. epistolas Pelagianorum c. 3. ait de literis Innocentii Papæ: *Quibus de hac re (de peccato originali) dubitatio tota sublata est, & serm. 2. de verbis Apostoli c. 10. vel in fine ait, post rescripta Apostolicæ Sedis. (intelligit autem per hanc manifestè Pontificem extra Concilium) causam esse finitam, nec ulteriori appellationi, iudicio, aut dubio, esse locum. Inde rescripta venerunt. Causa finita est: error utinam aliquando finiatur.* S. Anselmus l. de incarnat. Verbi c. 1. sic incipit: *Domino, & Patri universæ Ecclesiæ in terra peregrinantis, Summo Pontifici Urbano... Divina providentia vestram elegit Sanctitatem, cui vitam, & fidem Christianam custodiendam, & Ecclesiæ suam regendam committeret.* S. Bernardus epist. 190. ad Innocent. II. *Oportet ad vestrum referri Apostolatum.... quæ de fide contingunt. Dignum namque arbitror, ibi potissimum rescire damna fidei, ubi non possit fides sentire defectum.* Similia habent alii SS. Patres passim. videatur Bellarminus tom. 1. contrav. 3. de Romano Pontifice l. 4. c. 2. & 3. & P. Christophorus Ralsler in sua externa regula fidei art. 16. n. 248.

355. Prob. 4. conclusio ex praxi communissima totius Ecclesiæ. Inprimis usque ad S. Sylvestrum Summum Pontificem, ejusque annum 12. Christi Domini verò annum

325. seu usque ad Concilium Nicaenum I. non est habita ullum Concilium Oecumenicum; si excipias illud, de quo *Aëtior.* 15. fit mentio: & tamen per tria prima secula ortæ sunt variae hæreses, & à solis Romanis Pontificibus, extra generale Concilium, fuerunt damnatæ, ut Montanistarum, Marcionistarum, Cataphrygum, Novatianorum, Sabellianorum &c. Post Concilium verò Nicaenum rursus soli Pontifices, absque Concilio generali, damnarunt errores Priscillianistarum, Pelagianorum, Semipelagianorum, aliorumque plurium. Nec dubium ullum unquam fuit apud Catholicos, an tales Pontificum definitiones essent infallibiles: sed omnes certissima fide semper tenuerunt damnatas doctrinas esse hæreticas. videatur *Leytamin clypeo Pontif. dignit. discept.* 6. sec. 5. & seq. ubi hunc sensum fidelium ostendit per omnia secula.

356. Ipsi quoque Galli, etsi in Conventu Parisiensi an. 1682. propositionem n. 345. citatam, imò & hanc quartam propositionem posuerint, nempe: *In fideique questionibus præcipuas Summi Pontificis esse partes, ejusque decreta ad omnes, & singulas Ecclesias pertinere, nec tamen irreformabile esse judicium, nisi Ecclesia consensus accesserit*: tamen per hoc non voluerunt negare Pontificis infallibilitatem, extra Concilium, si Ecclesia extra Concilium consentiat, quod defacto omnes Catholici admittunt: sed de hoc inferius agemus. Interim vide dicta n. 346.

Cæterum, etsi Galli aliqui recentiores, in aliquo Conventu oppositum docerent, infallibilem Spiritus S. assistentiam non haberent: nec Gallis antiquis (quorum sensus patet ex legatione Gallica ad Eugenium, citata n. 345. & ex paulò post sub finem hujus numeri dicendis) vel aliis Catholicis, omnium nationum doctoribus, præferri deberent. Sed nec defuncti ex Gallis recentiores, qui istum Ecclesiæ consensum non requirunt, ut Petrus de Marca, Archiepiscopus Parisiensis, de quo infra n. 410. & novissimè Reverendissimus Petitdidier egregio tractatu de *authoritate, & infallibilitate Summorum Pontificum*. Alii autem, etsi fors verbo nobis contrarium dicant, facto nobis consentiunt; nam superiore primum sæculo, cum orta esset in Galliis controversia gravissima, de doctrina Cornelii Jansenii Iprensis, octoginta quinque Episcopi Galli anno 1651. ab Innocentio X. per litteras petiere definitionem, quid de illa doctrina sit sentiendum: sententiam autem ab Innocentio latam acceptarunt, & ab omnibus acceptari debere professi sunt, ut Divina autoritate nixam.

Videri potest Platelius p. 3. de fide c. 1. §. 4. n. 124. ubi de his agit, & epistolas exhibet. Prior epistola Episcoporum illorum incipit: *Majores causas ad Sedem Apostolicam referre solennis Ecclesiæ mos est, quem fides Petri nunquam deficiens perpetuò retineri pro jure suo postulat*: & sub finem ita habet: *Quamobrem flagitamus, Bea-*

tissime Pater, ut clarâ, firmâque, de propositionum istarum sensu, prolata sententiâ, cui Reverendissimus ipse Jansenius morti proximus opus suum subjecit, caliginem omnem dissipet &c. Altera verò epistola, definitionem latam acceptans, quæ incipit: *Optata pervenit ad nos*: sic clauditur: *Sanctitas vestra per Petri soliditatem, jam confusis veritatis hostium animis, securos ab omni externa perturbatione de nova heresi triumphos aget*. Porro nos Innocentio X. cujus ore Petrus locutus est, ut Leoni I. acclamabat quarta Synodus, hanc Divinam laudem gratulati, sacros inter Ecclesiæ fastos, quodcum de Synodis Oecumenicis fieri solitum, Constitutionem istam ab eo editam lubentes ex animo reponemus.

Rursus iidem Galli Præsules, cum Innocentius XI. damnasset propositiones Michaelis de Molinos, per Bullam: *Cælestis Pastor*. & in ea dixisset, Christum Petro, & successoribus ejus regendam tradidisse Ecclesiam Catholicam, ut Christi doctrinam sanctam, rectamque custodirent &c. atque addidisset: *Nobis, qui non nostris meritis, sed inestimabili DE omnipotentis consilio, in ejusdem Petri cathedra pari potestate sedemus, semper fixum in animo fuit* &c. nihil contra moverunt. Sed neque postea, quando Innocentius XII. damnavit viginti tres propositiones, libri cujusdam Gallici, inscripti: *Explication des Maximes des Saints*: quidquam contra moverunt. videatur Dominicus Viva *trattine Theologicae parie. 4ta in proæmio*, ubi per omnia ferme secula ostendit, Gallicanæ Ecclesiæ praxin nostræ assertioni consentaneam esse, modernæ verò aliquorum Gallorum opinioni contrariam. videatur Petitdidier. *tract. de auct. & infallib. Sum. Pont.* c. 12. & 14. ubi Conventus Cleri Gallicani, & Doctores Parisienses varios, pro nostra conclusione adducit. videatur quoque Platelius. p. 3. de fide c. 1. §. 4. à n. 139.

357. Sed & authores ipsi, quorum propositiones à Pontificibus damnatæ fuere, infallibile ejus judicium professi sunt; nam Michael Bajus an. 1580. 24. Maij in retractatione sua, postquam passus esset, se in libellis suis, ante damnationem Pontificiam editis, defendisse plurimas ex sententiis damnatis, & quidem in sensu, in quo reprobantur, subjungit: *Denique declaro, me in præsentiarum ab iis omnibus recedere, & damnationi à Sede Apostolica factæ acquiescere: neque posthac ullas docere, asserere, aut defendere velle*. Jansenius autem in proæmio ad tom. 2. c. 29. ait: *Quidquid ab ista Petri cathedra, ab isto universæ Ecclesiæ Capite, moderatore Pontifice, præscriptum fuerit, hoc teneo: quidquid improbatum, improbo: damnatum damno: anathematizatum, anathematizo*. Idem testatus est mediâ ante mortem horâ in suo testamento, ubi ait: *Si tamen Romana Sedes aliquid mutari velit, sum obediens filius illius Ecclesiæ, in qua semper vixi: usque ad hunc lectum mortis obedi-*

ens sum. *Ista mea postrema voluntas est.*

358. Prob. 5. conclusio. Concilia generalia, non nisi raro, magnaque cum difficultate, ac privatarum Ecclesiarum dispendio, possunt celebrari: saepe etiam propter bella, vel alia plura impedimenta, omnino non possunt haberi: interim tamen saepe potest contingere, ut vel noviter orta haereticis, in principio debeat opprimi, ne malum latius serpat: vel veritas aliqua necessaria debeat declarari: ergo, si Christus non aliam infallibilem regulam reliquisset Ecclesiae, ei non satis prospexisset: ergo non solum Conciliis, sed etiam Successoribus Petri, infallibilitatem attribuit; nec enim post Concilia aliis convenientius tribuitur, quam Successoribus illius, super quem Ecclesiam suam Christus aedificavit, & pro cuius indefectibilitate in fide rogavit.

Confirm. Vel debent convenire ex tota Ecclesia, per omnes quatuor orbis partes, latissime diffusa, Episcopi, saltem ex omnibus regnis aliqui: vel tantum ex quibusdam provinciis, aut regnis: neutrum dici potest: ergo. prob. mi. si debent convenire ex omnibus provinciis, quando sperari poterit, eos ex ultimis Sinarum, Americae, aut Africae regionibus, adfuturos? quando etiam abesse debent à suis diocesis? quanti semper sumptus, & à quo fieri debent, in tam vasta itinera? Si autem dicatur, debere eos tantum convenire ex sola Europa, tunc forte ab aliarum provinciarum incolis revocaretur in dubium, an Concilium Oecumenicum fuisset. Sed hoc omisso (quia non videtur posse omnium adventus expectari) saltem ex pluribus provinciis, & regnis, Episcopi convenire debent: at etiam isti agerrime convenire possunt, cuius rei manifesta probatio habetur ex Tridentino Concilio, agerrime tandem congregato, de quo inferius n. 114. Unde, quo amplius dilaretur Ecclesia, eo difficilius haberi posset remedium contra emergentes errores, qui tamen pro ampliori illius extensione facilius nascentur.

359. Prob. 6. conclusio. Si Papa in controversiis fidei, etiam extra Concilium definitis, posset errare, posset etiam errare tota Ecclesia: consequens est falsum: ergo & antecedens. prob. ma. Pontifex etiam extra Concilium est Vicarius Christi, est Caput Ecclesiae, est Magister, & Doctor fidelium omnium, ut probatum abunde à n. 327. ergo debent ei praecipiente fideles omnes, adeoque tota Ecclesia obedire: ergo, quando sub anathematis poena proscribit aliquam propositionem, tanquam haereticam, jubetque illam non asseri, vel defendi, sed asseri ei oppositam, debent fideles, seu Ecclesia, talem propositionem rejicere, & oppositam amplecti: ergo, si ipse posset errare, posset etiam Ecclesiam in errorem inducere.

Confirm. Multa jam Concilia provincialia, à Pontificibus approbata, recepta sunt à tota Ecclesia, tanquam infallibilia, & er-

rores ab iis damnati, ab omnibus, tanquam haereticis, sunt reiecti. Item sacros canones etiam Ecclesia universalis recipit, & definitiones de fidei articulis, in illis contentas, infallibiles credit: & tamen plurimi canones à Pontificibus extra Concilium conditi sunt: ergo, si in his error dari posset, posset in errorem induci tota Ecclesia. Tandem, cum Concilia etiam generalia, ut dictum n. 353. agnoverint hanc infallibilitatem Pontificis, si tamen ea revera non daretur, Ecclesia in iis Conciliis errasset.

ARTICULUS IX.

Solvuntur Objectiones.

360. **O**B. 1. Quando Christus Dominus dixit S. Petro: *Et super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam.* Matth. 16. v. 18. per petram non intellexit S. Petrum: sed vel confessionem fidei, ab eo factam, vel se ipsum; quia Christus solus est fundamentum Ecclesiae, ut dicitur 1. Cor. 3. v. 11. vel certe intellexit omnes Apostolos, quorum nomine Petrus tunc loquebatur: cumque Apostoli tunc representarent Ecclesiam, illa verba spectant, non ad solum Petrum, sed ad totam Ecclesiam. Resp. neg. ant. licet enim forte in aliquo sensu, adhuc magis allegorico, vel tropologico, explicari illa verba possint de confessione fidei, ut aliqui SS. Patres quandoque explicant: tamen primaria intentio Christi erat designare S. Petrum personaliter.

Quamvis enim in lingua Latina differant inter se genere *petra*, & *Petrus*, non differant in Syriaca lingua, qua Christus usus est; nam vocabulum *cephas* significat petram: adeoque verborum Christi sensus quasi est: *Tu es petra, seu cephas, & super hanc petram, seu cepham, aedificabo Ecclesiam meam:* & Latine potuissent verba Syriaca verti: *Tu Simon es petra, & super hanc petram &c.* voluit autem Latinus interpres potius uti vocabulo, terminationem masculinam habente; quia S. Petrus erat ejusdem generis. Certè particula *hanc* denotat clarè, Christum loqui, de illo, quem petram appellavit; alias nulla esset connexio.

Sed neque Christus omnes Apostolos allocutus est; non enim dixit: *Ego dico vobis:* sed: *Ego dico tibi:* nec Petrus proprie loquendo tunc omnium nomine locutus est, quasi ipsi hoc ei mandassent; cum Patres communiter sentiant, Apostolos non habuisse eandem revelationem cum Petro: sed tantum, tacentibus reliquis, solus Petrus locutus est id, quod alii loqui debuissent. Multò minùs potest intelligi illud dictum ad Ecclesiam directum; alias sensus esset: *Et super hanc Ecclesiam aedificabo Ecclesiam meam:* quod est ridiculum. Adde, ut rectè observat Maldonatus inc. 16. Matth. & hinc versusum, quòd absurdum sit, dico-

re, Christum toties mutasse personam, quin id indicaret: & ideo obscurissime locutum fuisse; cum statim subdat: *Et tibi dabo claves regni caelorum*: ubi utique Petrum, & non Ecclesiam alloquitur, eique praeogativam aliquam conferendam promittit.

361. Nec dicas, Christum solum esse fundamentum; nam quando 1. Cor. 3. v. 11. dicit S. Paulus: *Fundamentum enim aliud nemo potest ponere praeter id, quod positum est, quod est Christus Iesus*: intelligitur de fundamento omnium primo, quod simul est lapis angularis: non autem de fundamento secundo; cum idem S. Paulus ad Ephes. 2. v. 20. dicat: *Estis ciues, & domestici DEI, superadificati super fundamentum Apostolorum, & Prophetarum, ipso summo angulari lapide Christo Iesu. & Apoc. 21. v. 14. dicatur murus civitatis celestis habens fundamenta duodecim, & in ipsis duodecim nomina duodecim Apostolorum Agni*. Si autem omnes Apostoli possunt dici fundamentum, multo magis tale potest dici S. Petrus: nec est absurdum, in sensu morali plura fundamenta admittere.

352. Accedit, Sanctos Patres, & Concilia, quae citavimus à n. 327. & seq. communissime explicare dictum Christi Domini ad S. Petrum in nostro sensu. Solus fortè S. Augustinus tr. 124. in Joann. apparenter oppositus est, intelligens per petram Christum: sed Cornelius à lapide ait, Sanctum Augustinum non fuisse peritum Hebraicae, aut Syriacae linguae, & hinc putasse Petrum à petra dictum, quasi *Petrium*; cum tamen constet vocem *cephas* significare Petrum, & petram. Addo, S. Augustinum ibi tantum velle, Christum esse principalem petram, seu fundamentum primum: non autem negare, S. Petrum esse fundamentum secundum; alias sibi clarè contradiceret; nam *serm. 1. de cathedra S. Petri* (qui est 15. tus de Sanctis, seu 74. tus in appendice) sic scribit: *Dicente Domino: Tu es Petrus, & super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam. Petrum itaque fundamentum Ecclesiae Dominus nominavit, & digne fundamentum hoc Ecclesia colit, super quod Ecclesiastici aedificii altitudo consurgit.... quia dignum est, ut fundamentum hoc in Ecclesia honoretur, per quod ad caelum conscenditur. & quia fortè aliquis dicet, hunc sermonem non esse certò S. Augustini (quamvis Ecclesia ex eo lectionem desumpsit in Breviario ad festum cathedrae S. Petri, quod meritò ei conciliat magnam auctoritatem) idem Sanctus *serm. 2. de cathedra S. Petri* (qui est decimus sextus de Sanctis, & negari non potest esse S. Augustini) verba Christi: *Tu es Petrus &c.* explicat sicut nos, & inter alia de S. Petro ait: *Rectè consortium meretur nominis, qui consortium meretur & operis; in eadem domo enim Petrus fundamentum ponit: Petrus plantat.**

Quod spectat ad eos, qui per petram intelligunt confessionem fidei, & verba Domini explicant, quasi voluisset dicere

Christus: *Super hanc fidem aedificabo Ecclesiam meam*: isti facile cum nostra sententia conciliantur; nam rectè observat Cornelius, *hanc fidem* non sumi in abstracto, sed in concreto, prout scilicet erat in Petro: atque adeò juxta hos auctores Petrus propter fidem, seu Petrus ut fidelis, est fundamentum, & petra Ecclesiae: id quod etiam docet Maldonatus, qui rectè addit, sic saepe dici, in fide unius hominis fundamentum esse rempublicam.

363. Ob. 2. Christus *Matth. 18. v. 17.* dixit omnibus, adeoque etiam Petro, illa verba: *Si non audierit eos, dic Ecclesiae*: ergo etiam ipse Pontifex debet causas graves deferre ad iudicium Ecclesiae, nec ipse est ultimus infallibilis iudex. Confirm. *Joan. 21. v. 17.* Christus Petro tantum dixit: *Pasce oves meas*: non verò: *Pasce omnes oves meas*: ergo non est universalis omnium pastor. Resp. 1. Cum ibi non agatur de gravissimis causis, sed de erroribus etiam particularium, non potest ibi per Ecclesiam intelligi Ecclesia universalis, vel Concilium generale.

Ratio hujus est; quia alias ab omni Papae iudicio, particularem quamlibet personam concernente, posset appellari ad Concilium, etiam à quibuscunque privatis personis: imò vel nunquam, vel vix unquam posset ipse Papa definitivè judicare, sed deberet omnia ad Concilium referre: quod nec quisvis parochus debet in omni causa facere. Unde, ut dictum n. 334. ibi per Ecclesiam à SS. Patribus intelligitur etiam Ecclesia particularis, vel Praelatus ipsius. Et hinc etiam, qui contumaciter non audit Ecclesiam particularem, vel Episcopum, post inflicta excommunicationem vitandus est, tanquam ethnicus, & publicanus: quos nempe Judaei vitabant, ceu excommunicatos.

Ex quo quidem, tanquam ex argumento à minori ad majus, rite inferitur, magis vitandum esse eum, qui non audierit Ecclesiam universalem: sed non inferitur, ibi per Ecclesiam necessariò intelligendam esse Ecclesiam universalem: quin imò, si per Ecclesiam intelligi potest Episcopus particularis, quanto magis Summus Pontifex? In forma neg. ant. quatenus dicit, etiam Petrum, seu Summum Pontificem, illud dictum Christi concernere. Ad confirm. retorq. argum. Christus de se ipso dicit *Joan. 10. v. 14. Cognosco meas*: id est, oves: ergo non cognoscit omnes. in forma neg. conf. Audi S. Bernardum l. 2. de consideratione c. 8. *Pasce oves meas. Quas? illius, vel illius populos civitatis, vel regionis, aut certi regni? Oves meas inquit. Cui non plenum, non designasse aliquas, sed assignasse omnes? Nihil excipitur, ubi distinguitur nihil.*

364. Ob. 3. SS. Patres contradicunt nostrae assertioni: ergo: ant. prob. sic S. Hieronymus l. 1. contra Jovinian. c. 14. ait, aequè super omnes Apostolos, Ecclesiam solidatam esse, omnesque accepisse claves regni

gni ccelorum. Idem *epistol. 85. ad Evagri-
um.* ait, Episcopum, live Romæ, live alibi
fuerit, ejusdem esse meriti, & ejusdem sa-
cerdotii. S. Augustinus *l. 1. de baptis. con-
tra Donatistas. c. 18.* ait, quæstionem illam,
de valore baptismi hæreticorum, fuisse con-
troversam, usque ad Concilium generale:
& tamen S. Stephanus Papam eam definie-
rat. S. Ambrosius *l. 3. de sacram. c. 1.* ait,
se cupere quidem in omnibus sequi Eccle-
siam Romanam: tamen aliqua alibi rectius
servari, & se etiam rectè custodiri.

Ipse Gelasius Papa Romanus *epist. 4.
seu communitorio ad Faustum. apud Binium
tom. 2. Concil. mibi fol. 236.* videtur dice-
re, quod Papa debeat, suas definitiones fac-
cere *juxta formam synodicam*; nam hac
ratione videtur defendere rectè factas: er-
go ad infallibilitatem earum definitionum
requiritur synodus. Patres etiam Concilii
Africani *in epistola sua ad Cælestinum Pa-
pam.* ajunt: *Nisi forte quisquam est, qui cre-
dat, uni cuilibet posse DEUM nostrum exa-
minis inspirare justitiam, & innumerabi-
libus congregatis in Concilium sacerdotibus
denegare:* quibus verbis satis insinuant,
DEUM magis assistere Concilio, etiam pro-
vinciali, quam uni tantum Pontifici Roma-
no: quem propterea rogant, ne appellan-
tes, à suo Concilio ad Apostolicam Sedem,
deinceps admittat: ergo multò magis sen-
tiunt, DEUM magis assistere Concilio ge-
nerali, quam soli Romano Pontifici.

365. Resp. neg. antec. ad prob. explico
Patres. S. Hieronymus priore loco tantum
vult, Apostolos in Apostolatu, & potestate
ordinis, fuisse æquales: non verò in potesta-
te jurisdictionis; & hinc ibi addit: *Tamen
propterea inter duodecim unus eligitur, ut
capite constituto, schismatis tollatur occasio.*
Altero autem loco idem S. Hieronymus ite-
rum tantum vult, dari inter omnes Episco-
pos, ubicunque sint, æqualitatem quoad po-
testatem ordinis: non verò quoad potesta-
tem jurisdictionis, ut dictum *n. 344.*

Quod attinet ad S. Augustinum, hic S.
Doctor ideo dicit, eam quæstionem de ba-
ptismo hæreticorum controversam mansisse,
usque ad Concilium generale: quia, licet
S. Stephanus jam prohibuisset, rebaptizari
baptizatos ab hæreticis, tamen S. Augusti-
no videbatur, eousque nihil absolute defini-
visse. Hoc videtur colligi ex ipso S. Augu-
stino *l. 5. de baptis. contra Donat. c. 25.*
ubi dicit: *Vicit tamen pax Christi in cor-
dibus eorum, ut in tali disceptatione nul-
lum inter eos malum schismatis oriretur.*
Quare nullum schisma inter SS. Stephanum,
& Cyprianum, est ortum: consequenter
non se invicem habebant pro hæreticis: nec
etiam S. Stephanus S. Cyprianum unquam à
sua communione removit. Quamvis enim
S. Augustinus *loc. modo cit.* innuat, S. Ste-
phanum putasse abstinendos, seu à commu-
nitione separandos eos, qui hæreticos reba-
ptizarent, non tamen dicit, eum omnes actu
excommunicasse: quamvis etiam Firmilia-
nus *(in sua ad S. Cyprianum epistola, qua*

*est 75. inter epistolas S. Cypriani edit. Ant-
werp. Oper. S. Cyprian. an. 1589.)* innuat,
S. Stephanum excommunicasse eos, qui suo
decreto non obedirent: atque *in argumen-
to eidem epistola prefixo* citetur epistola S.
Dionysii Alexandrini, ex qua colligitur, S.
Stephanum, huic ipsi Firmiliano, Casareæ
Cappadocum Episcopo, & aliis etiam Epi-
scopis, scripsisse, se iis non communicatu-
rum, quamdiu hæreticos rebaptizarent: ta-
men non sequitur, S. Stephanum eodem
modo quoque egisse contra S. Cyprianum,
totius Africæ Primatem. Et certè, cum
schisma inter eos ortum non sit, teste S. Au-
gustino modo citato, verosimilius est, S.
Stephanum se à S. Cypriano non separasse.
Accedit, quod etiam intentetur, imo etiam
feratur excommunicatio, non tantum con-
tra eos, qui definitionibus fidei, sed etiam
contra eos, qui decretis morum non obe-
diunt. Sed de S. Cypriano plura *n. 366.*

Quod autem idem S. Augustinus va-
riis locis videatur asserere, quod in causa
Cæciliani, post alia, etiam Romani Pontifi-
cis judicia, restet Concilium plenarium, ni-
hil contra nos probat; nam causa Cæciliani
non erat quæstio juris, sed puri facti, scilicet,
an is bene, vel malè, esset ab Africanis
depositus: in tali autem quæstione Papa
non est infallibilis, neque etiam Concilium
generale: attamen aliquando in tali causa ju-
diciū Concilii, utpote plurium prudent-
tum, potest esse majoris ponderis, quam
solius Papæ: saltem potest (ut loquitur Epi-
scopus Meldensis, Orator Regis Galliæ ad Eu-
genium IV.) habere majorem auctoritatem
reputationis: de quo vide *n. 345.*

S. Ambrosius loquitur de consuetudine la-
vandi pedes, quæ est arbitraria, & accidenta-
lis: non autem loquitur de talibus consuetu-
dinibus, vel ceremoniis, aut rebus, quæ ab
Apostolis, sub obligatione universali, in-
troducuntur sunt, quasque Ecclesia Romana
observat: & in accidentalibus differre potest
Ecclesia una ab alia. Gelasius per verba *juxta
formam synodicam* aliud non intelligit,
quam juxta statuta Conciliorum: nec dicit,
id necessarium fuisse, sed tantum factum
fuisse: & arguit contra inferiore, Episco-
pos, qui volebant absolvere eum (nempe
Acatium) quem Apostolica Sedes damna-
verat: de cætero ibi primatum Sedis Apo-
stolicæ fortissimè ruetur. Ad Concilium
Africanum respondeo, ibi agi de quæstio-
ne puri facti, an scilicet Apolarius eorum
scelerum fuerit reus, de quibus in illo
Concilio fuerat condemnatus: non autem
agi de judicio fidei. Sed neque omnia in ea
epistola sunt infallibiliter tenenda; nam li-
cet illud Concilium, ut sumitur *ex C. de
libellis dist. 20.* sit à Leone IV. confirma-
tum, tamen confirmatio se tantum exten-
dit ad canones: non autem ad epistolas,
ut observat Bellarminus *tom. 1. contrav. 3.
de Romano Pontifice l. 4. c. 7.*

366. Dices 1. Saltem S. Cyprianus *l. de
unitate Ecclesiæ.* docet, Christum post re-
surrectionem dedisse Apostolis parem po-

testatem. Idem l. 2. epist. 1. (alias est epistola 72.) ad Stephanum Papam ait: Cum habeat in Ecclesia administratione, voluntatis sua arbitrium liberum unusquisque prepositus, (hoc est Episcopus) rationem actus sui Domino redditurus. Idem Romanos Pontifices in hac epistola, & alias, tantum Collegas, Fratres, & Coepiscopos, nominare solitus est: eosdem etiam quandoque reprehendit, maxime Stephanum in epistola 74. ad Pompeium (quæ ab aliis annumeratur tractatibus) in qua sententiam Stephani de non rebaptizandis hæreticis, vocat errorem: ergo sententia nostra est contra S. Cyprianum.

Resp. S. Cyprianus l. de unitate Ecclesie. sic habet: Loquitur Dominus ad Petrum: Ego tibi dico, inquit, quia tu es Petrus, & super istam petram edificabo Ecclesiam meam, & porta inferorum non vincunt eam. Et iterum eidem post resurrectionem suam dicit: Pasce oves meas. Super illum unum edificat Ecclesiam suam, & illi pascendas mandat oves suas. Et quamvis Apostolis omnibus, post resurrectionem suam, parcm potestatem tribuat, & dicat: Sicut misit me Pater, & ego mitto vos: Accipite Spiritum Sanctum: si cui remiseritis peccata, remittentur illi: si cui tenueritis, tenebuntur: tamen, ut unitatem manifestaret, unam cathedram constituit, & unitatis ejusdem originem, ab uno incipientem, sua auctoritate disposuit. Hoc erant utique & ceteri Apostoli, quod fuit Petrus, pari consortio præditi, & honoris, & potestatis: sed exordium ab unitate proficiscitur. Primatus Petro datur, ut una Christi Ecclesia, & cathedra una monstratur. & post pauca: Qui Ecclesia renititur, & resistit: qui cathedram Petri, supra quam fundata est Ecclesia, deserit, in Ecclesia se esse confidit? iterum epist. 73. ad Jubaianum (quæ ab aliis annumeratur tractatibus) ait: Petro primum Dominus, super quem edificavit Ecclesiam, & unde unitatis originem instituit, & ostendit, potestatem istam dedit, ut id solveretur in cælis, quod ille solvisset in terris.

Ex quibus imprimis patet, S. Cyprianum agnoscere, super S. Petrum fundatam esse Ecclesiam, adeoque ipsum infallibilem fuisse; alias quomodo super ipsum fundaretur Ecclesia, quæ debet esse columna, & firmamentum veritatis. 1. Timoth. 3. v. 15. Patet dein, S. Cyprianum non adstruere omnimodam æqualitatem, inter S. Petrum, & alios Apostolos: sed tantum aliquam qualemque in aliquo genere, e. g. in potestate remittendi peccata (cujus loc. cit. de unit. Ecclesie. meminit) vel in potestate instituendi, & regendi varias Ecclesias particulares &c. quæ potestas fuit Apostolis à Christo extraordinarie tradita; nam si omnino alii Apostoli pares fuissent Petro potestate, quin & honore, quomodo Petro fuisset datus primatus? quomodo super illum unum edificata fuisset Ecclesia? Sed neque etiam S. Cyprianus epist. 72. ad Stephanum vult,

quemlibet Episcopum esse ab omni alio superiore, præterquam DEO, exemptum; sic enim nec Concilio generali esset subiectus: sed tantum vult, quemvis Episcopum potestate sua ordinaria posse, in sua Ecclesia particulari, varia ad disciplinam pertinentia ordinare, quorum rationem aliis dare non debeat.

S. Augustinus l. 2. de bapt. contra Donat. c. 18. & l. 3. c. 3. ait, eum loqui de iis rebus, quæ necdum erant, sive per Concilium generale, sive per Pontificem, clare determinatæ. Hinc Petrididier in tr. de auctor. & infall. Pont. c. 6. ait, S. Cyprianum questionem de rebaptizandis hæreticis, non respexisse, tanquam questionem fidei, sed tantum tanquam questionem de disciplina Ecclesiastica, vel moribus, aut consuetudinibus, in quibus possunt Ecclesie particulares differre: & hinc existimasse, fidem non lædi, quidquid circa eam rem sentiat, aut agatur; alias enim debuisset S. Cyprianus ab illorum, qui aliter sentirent, tanquam ab hæreticorum communione, se separare, quod minimè fecit; nam epist. ad S. Stephanum supra cit. sub finem sic scribit: Ceterum scimus, quosdam, quod semel imbebant, nolle deponere, nec propositum suum facile mutare, sed salvo inter collegas pacis, & concordie vinculo, quadam propria, quæ apud se semel sint usurpata, retinere. Quia in re nec nos vim cuiquam facimus, aut legem damus. & in epist. ad Jubaianum supra cit. sub finem. ait: Hac tibi breviter pro nostra mediocritate rescripsimus, frater charissime, nemini præscribentes, neque præjudicantes, quo minus unusquisque Episcoporum, quod putat, faciat, habens arbitrii sui liberam potestatem. Nos, quantum in nobis est, propter hæreticos cum collegis, & coepiscopis nostris, non contendimus, cum quibus Divinam concordiam, & Dominicam pacem tenemus.

Jam quod attinet ad id, quod S. Cyprianus Pontifices Romanos vocet Collegas, vel Fratres, nihil probat; nam reveratiles sunt, etiam superiores. Sic quoque S. Ambrosius epistolam 7. ad Syricium Papam hoc titulo inscribit: Domino Dilectissimo Fratri &c. & in eadem epistola paulò inferius iterum ait: Laudamus hoc Domine Frater. At, quia eum vocat Dominum: quia ibidem dicit, eum custodire pia devotione ovile Christi: quia infra addit: Quos sanctitas tua damnavit, scias, apud nos quoque secundum judicium tuum esse damnatos; hoc est, apud, aut per Concilium Mediolanense, cujus nomine scribitur: adeoque ait, istud Papæ judicio fuisse obsecutum: hæc, inquam, sat ostendunt, quod S. Ambrosius Syricium, non tanquam parem, sed tanquam superiorem respiciat.

At verò, quod attinet ad sententiam S. Cypriani, de invaliditate baptismi, ab hæreticis collati, utique in ea erravit, ut modo tota docet Ecclesia: hæreticus tamen minimè fuit; quia, ut diximus n. 365. nihil adhuc erat definitum. Culpā quidem hac in re S. Cyprianus, utpote etiam homo, non caruit,

ruit, saltem veniali, (quamvis aliqui gravioris eum delicti reum faciant) quia parere debuisse Pontifici, serio præcipienti: at culpam per poenitentiam, & martyrium delevit. In forma ad hanc objectionem. neg. conf. S. Cyprianus non abnegavit Romano Pontifici infallibilitatem in quæstionibus fidei: sed tantum putavit, posse in re quadam, ad disciplinam Ecclesiasticam tantum, ut ipse putabat, spectante, recedi à praxi, & usu Romanæ Ecclesiæ: in qua tamen re erravit.

Dices 2. Universitas Parisiensis, & Conventus Cleri Gallicani, reprobavit nostram sententiam: ergo. Resp. 1. Gallia antiquior, præsertim ante fœdum schisma, tandem in Concilio Constantiensi extinctum, longè aliter sensit: imò etiam postea: certè Petrididier tract. de author. & infallib. Sum. Pontif. c. 14. refert scriptum Gallicum Conventus Cleri Gallicani an. 1626. ad omnes regni Episcopos, in quo sic scribitur de Summo Pontifice: *Is enim successor est Petri, à quo Apostolatus, Episcopatusque initium, originemque sumpserunt, & super quem Christus JESUS Ecclesiam suam fundavit, quando illi claves regni celorum, atque infallibilitatis donum in causis fidei reliquit: quam non sine ingenti miraculo immobilem, ilibatamque, in ejus successoribus durare etiamnum videmus. Unde ingens illa in Romanorum Pontificum decretis, mandatisque amplectendis, apud omnes fideles, & orthodoxos, observantia profecta est.* Resp. 2. ad hanc objectionem jam responsum esse satis n. 345. & iterum ad abundantiam respondendum n. n. 372.

367. Ob. 4. Ex eo, quòd S. Petrus habuerit infallibilitatem, non sequitur, quòd eandem habeant successores ejus: ergo. prob. ant. etiamsi Episcopi reliqui sint successores Apostolorum, non tamen habent omnem etiam jurisdictionem, potestatem, vel prærogativam, quam habuerunt Apostoli: rursus S. Petrus habuit potestatem patrando miracula, & donum linguarum, quæ non habent omnes ejus successores: ergo. Confir. S. Paulus etiam fuit Episcopus Romanus, & cum S. Petro constituit unum caput, unum Ecclesiæ universalis verticem: ergo etiam successores S. Pauli deberent esse infallibiles. Resp. neg. ant. ad prob. conc. ant. neg. conf. Probavimus, debere dari perseveranter in Ecclesia DEI regulam aliquam fidei infallibilem; hanc enim exigit recta ejus gubernatio: ergo ibi datur, ubi inveniuntur speciales promissiones, specialis oratio pro fidei constantia, constitutio fundamenti Ecclesiæ, primatus, & commissio gregis Dominici: quæ sunt in Petro, & quidem tanquam jura ordinaria, atque annexa officio, quæ transeunt ad successores.

At verò virtus patrando miracula, eo ipso, quòd non fuerit ordinariè adeò necessaria, ad conservationem, & gubernationem Ecclesiæ, non debuit esse potestas ordinaria Petri: sed potuit esse extraordinarium privilegium, quod non transit ad successores;

nec enim opus est absolute, ut sub quovis Pontifice fiant miracula, modò aliquando fiant; hinc debuit ea potestas alligari potius uni, quam alteri. Pariter, quæ fuere in Petro jura ordinaria, fuere privilegia extraordinaria in cæteris Apostolis; quia ipsi non fuerunt eodem modo caput, fundamentum, & pastores universales Ecclesiæ; quamvis enim dicatur, quòd acceperint à Christo immediate potestatem Ecclesiasticam, etiam sine determinatione ad certa loca, tamen Petrus antecelluit; quia ipse non præcisè ut Apostolus, sed ut fundamentum, & caput Ecclesiæ, habuit auctoritatem in ipsos Apostolos, eosque regere, iisque præcipere potuit.

368. Quòd autem Apostoli non habuerint ea omnia ut Petrus, quasi ordinaria jura, & annexa officio, probatur etiam à posteriori; quia plurimi Episcopi, earum etiam Ecclesiarum, quas fundarunt alii Apostoli, lapsi sunt in errores: imò facti sunt hæresiarchæ: quod de nullo Romano Pontifice probari potest. Ad confirm. neg. ant. Hæ, & similes propositiones, editæ anno 1645. (quæ etiam inveniuntur in libro Antonii Arnaldi de frequenti communione) si significant omnimodam æqualitatem inter SS. Petrum, & Paulum, sine subiectione S. Pauli ad S. Petrum, in potestate suprema, est hæretica, ut definivit Innocentius X. 25. Januarii anno 1647. Unde de successoribus S. Pauli (si tamen strictè loquendo aliquos habuit; quia nullius Ecclesiæ particularem curam gessisse videtur, sed omnium gentium doctorem totà vitâ egisse) loquendum est, sicut de aliorum Apostolorum successoribus: imò nec successores S. Petri in cathedra Antiochena, quam non stabiliter ut suam habuit, sunt infallibiles: certè multi ibi Episcopi non fuere erroris immunes: at verò successores in cathedra Romana, quam S. Petrus ad mortem usque stabiliter tenuit, ex Conciliis, Patribus, & rationibus plurimis adductis, sunt infallibiles.

369. Ob. 5. Papa ut privata persona, potest esse hæreticus: ergo potest etiam, aliquam hæresin docere, aut definire: ergo non est infallibilis in suis definitionibus. Confirm. Non sumus certi, an ille homo in individuo, qui occupat Sedem S. Petri, sit verè Pontifex, rite baptizatus, ordinatus &c. ergo nunquam sumus certi, an ei sit infallibilitas concessa, adeoque frustra eam DEUS dedisset. Resp. Bellarminus tom. 1. controv. 3. de Romano Pontifice l. 4. c. 6. & seq. neg. ant. eoquòd Christus indefectibilem in fide constantiam Petro, & Successoribus ejus, etiam quatenus (ut ipse dicit) sunt personæ privæ, exoraverit à Patre; alias enim vix idonei forent ad confirmandos fratres.

Resp. 2. om. ant. neg. conf. quia, licet DEUS unum possit permittere, non potest stantibus suis promissionibus permittere alterum. Si doctrina, quam proponeret Papa, esset hæresis aperta, eam non definiret ut Pon-

Pontifex: sed Ecclesiae statim palam foret, eum esse haereticum, & si contumaciter errorem teneret, officio suo excidisse: si autem doctrina non esset aperte haeretica, sed adhuc inter Catholicos doctores dubia, Christus permittere non posset, ut Papa ita docens ex cathedra erraret, ne in errorem tota induceretur Ecclesia; unde hoc ipso illa doctrina esset vera. Ad confirm. responsio fusior dabitur infra n. 432.

370. Ob. 6. Si Pontifex est infallibilis, tunc etiam quivis rex in suo regno est infallibilis: sed hoc non est verum: ergo. prob. ma. regia, & sacerdotalis dignitas suprema, fuit conjuncta in antiquo testamento: ergo etiam est conjuncta in novo. Confirm. Regi (eadem est ratio de Imperatore) subiectus est sacerdos, etiam summus: ergo rex non est minus infallibilis. prob. ant. Salomoni subiectus fuit Abiathar sacerdos summus, quem etiam sacerdotio privavit. 3. Regum 2. v. 27. imò etiam Christus fuit sub potestate Pilati. Joann. 19. v. 11. ergo multo magis sacerdos, etiam summus, est sub potestate seculari suprema. Resp. Minorem videntur negare Angli, qui saltem aliqui regibus infallibilitatem tribuunt, quamvis non omnes; neque enim conveniunt in religione inter se.

Sed, quidquid aliqui dicant, minor est certissima; neque enim regibus saeculi, sed Petro est dictum, ut pascat oves: nec reges, sed Ecclesia est columna, & firmamentum veritatis. Unde etiam primis Ecclesiae temporibus, nunquam reges, aut imperatores Catholici, controversias fidei deciderunt: sed petierunt à Romanis Pontificibus convocari Concilia, quae dein promoverent subsidiis temporalibus, suppeditando currus, & sumptus, Episcopis iter agentibus: quin Constantinus Magnus (ut habent Rufinus *hist. Eccles.* l. 10. c. 2. & Sozomenus l. 2. c. 2. ac alii) tempore Concilii Niceni, nullo modo voluit, se miscere causis Episcoporum, aut eorum iudex esse, à quibus aiebat, se judicari debere. videatur Spondanus *anno Christi 325. n. 12.*

371. Unde in forma neg. ma. ad prob. dist. ant. dignitas sacerdotalis, & regia, in antiquo testamento fuit conjuncta per accidens, e.g. in Machabaeis, vel in sacerdote Heli. conc. ant. fuit conjuncta per se. neg. ant. & conseq. Machabaei tantum per accidens fuere simul principes terreni, & sacerdotes: sicut modò Episcopi Germaniae sunt magni principes, etiam quoad saecularem potestatem: qualis etiam est Romanus Pontifex: nec tamen iste ut princeps, sed ut Sacerdos Summus, habet infallibilitatem, quam habuere Pontifices antecessores, antequam tantum dominium acquisivissent.

Ad confirm. neg. ant. quidquid sit de conseq. Factum illud Salomonis, vel contigit ex speciali commissione DEI, ut impleretur prophetia contra domum Heli; sicut *ibidem* dicitur: vel exemplum Salomonis, non rectè operantis, non est imitandum.

Ad illud de Christo Domino: Resp. esse absurdissimum dicere, quòd subiectus fuerit Pilato Christus, Rex regum, & Dominus dominantium: nec id probatur ex illis verbis Joann. 19. v. 11. *Non haberes potestatem adversum me ullam, nisi tibi datum esset desuper*; nam per ea Dominus tantum dicere voluit, Pilatum non habiturum in se potestatem, etiam tantum de facto, & apparenter talem, nisi DEUS eam permitteret: non autem voluit dicere, quòd Pilatus in se habeat potestatem de jure.

ARTICULUS X.

An infallibiles etiam sint Definitiones Pontificiae ante consensum Ecclesiae.

372. **Q**uaestio hic est, an, quando Pontifex aliquid definit ex cathedra, ut hoc infal-

libile sit, debeat, saltem extra Concilium, tota Ecclesia eam definitionem acceptare, admittere, & consentire: & hoc videntur voluisse illi Galliae Praefules, qui in suo Conventu anno 1682. statuerunt propositionem citatam n. 356. quam tamen post decennium, in sua ad Innocentium XII. epistola, revocasse dicuntur, ac declarasse, à mente sua alienum fuisse, quidquam decernere: & addidisse haec verba: *Quidquid circa Ecclesiasticam potestatem, & Pontificiam auctoritatem, decretum censeri potuit, pro non decreto habemus.* ita P. Pichler in *Papatu* nunquam errante. a. 5. §. 4. n. 10. ubi ait, eam epistolam exhibere *Regale Sacerdotium*: editum in monasterio S. Galli anno 1693. in fine ultimi libri: quam editionem, etsi multum quaesitam, obtinere non potui: quae autem jam anno 1684. prodit, eam epistolam necdum exhibet. Moderni autem Episcopi Galliae in sua ad regem epistola anno 1728. qua editum quoddam Consilium Juridicum quorundam Advocatorum Parisiensium confutant, dicunt, se esse multum elongatos ab eo, quòd sentiant, aut dicant, quòd ad ferendum, vel acceptandum iudicium circa fidem, non sit opus examine, vel discussione, aut libertate: quae dicta, an intelligi velint de iudicio, aut definitione Pontificis, in Galliam missa, vel an tantum de aliquo suo iudicio, vel de aliquo, in Concilio universali, ab ipsis una cum Pontifice ferendo, nolim decidere.

373. Si dicere vellent, non debere acceptari submissas Pontificias definitiones, sine praevio earum examine, à nobis recederent: quin etiam à Cardinale Noaillo in suis ad Clementem XI. literis anno 1711. (quas exhibet *Viva trutina Theologica* tom. 2. p. 4. in proemio) quibus memoratus Cardinalis testatur, Clerum Gallicanum in suo Conventu Constitutionem *Vincam Domini Sabaoth* non aliter voluisse recipere, quam majores ipsius, praecedentium Pontificum Bullas: nec sibi arrogasse jus eam examinandi: nec docere, nec sentire voluisse, ac-

ceptionis solemnitate necessariam esse ad hoc, ut sint regula credendi.

Recedunt etiam ab antiquioribus Gallicae doctoribus, qui nobilissimum senserunt, ut patet ex testimonio Legati Gallici n. 345. adducto: item ex testimonio Conventus Gallicani, adducto n. 366. (cujus praesertim verbis ibidem adductis probatur, non expectandum esse à Pontifice consensum fidelium, vel Ecclesiae: sed fidelibus decreta Pontificia ingenti mox observantia amplectenda) item ex testimonio Andreae Du Vallii Galli: quin imò Viva tom. 2. p. 4. *trutina Theol. in proemio*, eruditè ostendit, à saeculo IX. ad XVIII (quod modò agimus) Gallos stetit pro infallibilitate Summi Pontificis. Sed & Episcopi Galli Parisiis anno 1714. in causa Constitutionis *Unigenitus* congregati 5. febr. datis ad Clementem XI. literis, submissionem maximam erga illam decisionem testantur: Nos, ajunt, *Majorum nostrorum exempla secuti, atque eodem, quo illi, in Apostolicam Sedem studio flagrantibus, Sanctitatis Vestrae postremam Constitutionem, consimili obsequio, ac veneratione, amplexi sumus. Neque verò deinceps officio nostro decrimus, ut ab omnibus, quos Divina providentia cura nostra commisit, pari animo, ac fide excipiantur.*

374. Dico. Ad infallibilitatem definitionis Pontificiae, non est necessarius consensus Ecclesiae extra Concilium. Hac conclusio est communissima inter doctores Catholicos, ut probat P. N. Thyrsus Gonzalez p. 1. *manuductionis Machometanorum* l. 3. c. 6. §. 11. ubi citat pro ea omnes illos auctores, qui stant pro assertione n. 352. posita: quae assertio est Catholicorum ferme omnium, ut ibidem ostensum. Prob. autem conclusio 1. iisdem argumentis, quibus conclusio praecedens n. 352. probata est; nam, si Papa est Magister, Doctor, Pastor, Caput Ecclesiae, ejusque Fundamentum, non dependet veritas doctrinae ejus à discipulis, nec pabuli sanitas ab ovibus, nec caput à membris, nec fundamentum ab edificio: ergo.

375. Prob. 2. conclusio. Qualibet Ecclesia particularis, distincta saltem à Romana, potest errare, imò juxta adversarios etiam ipsa Romana: & duntaxat tota Ecclesia non potest errare: ergo juxta adversarios, ad infallibilitatem definitionum, requireretur consensus totius Ecclesiae, seu omnium particularium Ecclesiarum: sed hoc dici non potest: ergo. prob. mi. 1. hac ratione Pontifex non haberet majorem infallibilitatem, quam quivis Episcopus, cujus sententia, si à tota Ecclesia acceptetur, est necessariò de fide: hoc est contra Scripturam, contra Concilia, & Patres: ergo. Aliqui respondent, ad hoc argumentum, dicendo, non licere Pontificias definitiones impugnare, vel contrarium docere: quod tamen est licitum, respectu sententiarum, ab aliis Episcopis editarum. Sed contrà est. Sic videntur teneri fideles omnes, ad acceptandas Papae definitiones; si enim nullus audeat contradicere,

consentuntur omnes tacite approbare. Dein, si non possunt licite contradicere; quia Pontifex id prohibet, & fideles ei tenentur obedire: etiam non possunt amplius licite non credere; quia Pontifex aliquid definiens praecipit id credere. Alii Episcopi, etsi quandoque sententias aliquas prohibeant, non tamen exigunt, nec possunt exigere, ante definitionem Sacrae Sedis, ut opposita sententia credatur esse de fide; cum enim infallibilitatem non habeant, suam sententiam infallibilem reddere nequeunt.

376. Probatur eadem minor 2. In sententia adversa quilibet Episcopus, vel Ecclesia particularis, posset pro suo arbitrio facere, ut definitio Pontificis non foret infallibilis: adeoque extra Concilium nunquam posset infallibiliter damnari nova haeresis, ab Episcopo quodam orta, vel patrocinio ejus adjuta; sic autem definitiones Pontificis ordinariè inutiles forent, & consequenter sequerentur omnia ea incommoda, quae adducimus inferius agendo de appellatione ad Concilium universale. Imò, cum saltem non nisi post longissimum tempus posset innotescere nobis consensus omnium Ecclesiarum particularium, non nisi post longissimum tempus constare posset de infallibilitate definitionis: atqui sic non esset consultum Ecclesiae; cum fideles diutissimè suspensi penderent, nec firmam fidem de rebus definitis elicere possent: ergo.

377. Dices fortè, non requiri consensum omnium omnino Ecclesiarum, sed tantum plurimarum, vel majoris partis totius Ecclesiae. Resp. Inprimis etiam hic plurimarum Ecclesiarum consensus diutissimè non innotesceret; neque enim tantum Ecclesiae in Europa, sed etiam ultramarinae aliquae, consentire deberent. Dein hic consensus legitime, vel authenticè, aut nunquam, aut non nisi tardissimè innotesceret aliis. Quod si adversarii (quod tamen non credo) exigent consensum expressum, per publicum scriptum, aut testimonium, adhuc difficiliores forent loco; cum praesertim Episcopi, rati, se debere prius definitionem examinare, minimè citò, sed tradissimè ei auctoritative subscriberent, ut est per se clarum: atque adeò sequerentur, novo ex titulo, incommoda infra adducenda quando agemus de appellatione ad Concilium.

Adde, quòd hac ratione nihil unquam certi futurum esset; nam, cum determinari non posset, quanta pars Episcoporum consentire deberet, semper esset locus exceptioni: & qui tenerent oppositam definitioni sententiam, posset semper praetextere, non sufficientem numerum Ecclesiarum consensisse: e.g. si Pontifex aliquid definivisset contra Lutherum, aut Calvinum, posset dicere Lutherani, aut Calvinistae, se non esse contemnendam partem Ecclesiae, nec consentire Pontifici, & consequenter ejus definitionem non esse infallibilem; nam praecise major pars, five excedens oppositam, uno, vel altero numero, vel paucis, non videtur sufficere; cum nec in Conciliis soleat definitio fieri,

P

si sex

si ferme dimidia, aut valde magna pars Episcoporum reclamet. Saltem, nisi Pontifex infallibilis haberetur, tales definitiones, ratione accedentis quomodocunque majoris partis Episcoporum, resistente adhuc valde magna parte aliorum Præsulum, non æstimarentur infallibiles.

378. Imò, cum exemplum Concilii Ariminensis satis doceat, majorem partem Episcoporum, si sine Pontifice aliquid definiat, posse errare, ij, qui Pontificem quoque errare posse contendunt, difficulter probabunt, præsertim refractariis quibusdam ingeniis, quod non etiam major pars Episcoporum cum Pontifice possit errare; adeoque, etsi major pars definitionem aliquam Papæ tacite acceptet, tamen non facile probabitur, certum esse, quod ea definitio infallibilis sit.

Nec dicant adversarii, quod, sicut in Concilio universali, etsi non omnes Episcopi in illud conveniant, tamen, si congregati aliquid statuant, id ab aliis de fide tenendum sit, ita idem fieri debeat, si plurimi extra Concilium definitionem tacite acceptent; nam disparitas lata est; congregati enim in Concilium Patres soli repræsentant Ecclesiam DEI, nec absentes sunt pars Concilii, aut habent votum decisivum; unde ab absentibus non pendet definitio, vel acceptatio Concilii, quod universalem Ecclesiam repræsentans, habent promissam infallibilem assistentiam Spiritus S. In casu autem tacite acceptionis quilibet, in ultima telluris parte Episcopus, est *pars*, ut vocant, *corporis pastorum*, habetque non minus votum, quam quilibet alius: atque adeo debet etiam hujus, & consequenter omnium, eorumque assensus, vel dissensus ratio haberi.

ARTICULUS XI.

Solvuntur Objectiones.

379. **O**B. 1. Decreta morum, à Pontifice condita, non obligant ante acceptionem Ecclesiæ: ergo nec definitiones fidei: ant. prob. decreta illa sunt leges humanæ: sed istæ non obligant, nisi à subditis acceptentur, ut de civilibus legibus docere videtur communis Jurisconsultorum, apud Suarez l. 3. de legibus c. 19. n. 1. de canonicis verò idem aliqui alii tenent: & confirmari videtur ex eo, quod decreta morum Tridentini non ubique obligent; quia non ubique sunt acceptata. Resp. retorqueo argumentum in definitionibus Conciliorum generalium. Resp. 2. neg. ant. si sensus sit, decreta illa primum per acceptionem acquirere vim obligandi; si enim antecederet non obligarent, non deberent observari, nisi acceptarentur. Sed nec deberent acceptari; si enim deberent acceptari, eo ipso haberent vim immediate obligandi ad acceptionem, & mediatè ad observationem. At dici non potest, ea non debere acceptari; nam Alexander VII. dam-

navit hanc propositionem 28. *Populus non peccat, etiamsi absque ulla causa non recipiat legem, à principe promulgatam.*

Ad prob. neg. mi. quia planè ex propositione damnata videtur inferri, neque leges civiles requirere acceptionem, ut defendit etiam Suarez *loc. cit.* nisi sint injustæ, aut nimium duræ: vel nisi princeps non habeat plenam potestatem, sed sub conditione tantum acceptionis, ut sit in quibusdam rebus publicis: vel, ut ait Suarez, etiam in quibusdam regnis, ut in regno Arragoniæ. Quod autem aliquando non observentur aliquæ leges, etiam à Tridentino statutæ, (quæ dicuntur non acceptatæ) inde est, quod vel Tridentinum noluerit uti plena potestate: vel quod, licet primi quidem, qui eas non observaverunt, peccaverint, postea tamen, per consuetudinem diu toleratam, sint eas leges abrogatæ, de qua re videri potest Suarez l. 4. de legibus c. 16.

380. Alii omittunt hoc antecedens, seu, quod decreta morum non obligant ante acceptionem: negant tamen conf. & dicunt, quod obligatio credendi veritates revelatas à DEO, quando de revelatione factis constat, sit juris naturalis, ac Divini; nam lumen naturale dicitur, credendum esse DEO loquenti, idque DEUS præcipit: ac juris naturale, ac Divinum, utique obligant ante acceptionem: ergo. Hinc definitiones Pontificis, cum applicent nobis revelationem Divinam (ut satis hucusque probatum) applicent etiam, mediatè saltem, præceptum juris naturalis, & Divini, de ea credenda. Eodem modo discurrunt de decretis morum, & definitionibus fidei, Conciliorum universalium: & certè Gallia, etsi non omnia decreta morum, à Tridentino facta, acceptarit, sine mora tamen acceptavit definitiones fidei.

381. Ob. 2. Ut Pontificis definitio sit infallibilis, debet Pontifex esse indubitato legitimus, ut diximus. Jam sic: vel debet pro legitimo haberi à tota Ecclesia, vel tantum ab aliqua ejus parte: neutrum potest dici: ergo. prob. mi. non potest dici primum; alias quivis Episcopus, noiens eum agnoscere, faceret, ut non sit indubitato legitimus: non secundum; alias incidimus in eandem difficultatem, quam adversariis objecimus. 377. & debemus ipsi determinare, quanta pars Ecclesiæ eum debeat agnoscere: ergo. Resp. neg. suppositum. Per Pontificem indubitato legitimum, non tantum intelligimus illum, qui positivè jam ab Ecclesia agnitus est ut talis: sed, de cujus electione, & legitimo Pontificatu, non adest prudens dubitandi ratio; tunc enim ejus definitiones jam infallibiles erunt. Siqui autem eum nolint recipere, non reddent Pontificatum dubium: sed probabant, se esse certos schismaticos.

At, si verè prudens dubitandi ratio adesset (sicut contigit ante Concilium Constantiense) non forent infallibiles definitiones talis Pontificis, donec ratio dubitandi tolleretur. Unde quando dicitur, quod, si electio prima Papæ, quacunque tandem de

causa, fuisset nulla, ea fiat valida per tacitam acceptionem Ecclesie, non est sensus, quasi tamdiu taliter electus non sit verus Pontifex, quamdiu ab Ecclesia non est positivè acceptatus; quia posset contingere, ut prima ejus electio invalida diutissime non innotesceret, regionibus præsertim transmarinis, & sic secunda diutissime non perficeretur: sed sensus tantum est, quod, si electores taceant, & alii, qui statim possent, non reclamant, eo ipso censeatur tacite acceptatus: adeoque acceptatio, in tali casu necessaria, non est positiva, sed tantum negativa, seu non reclamatio.

Ob. 3. Vel Pontifex est infallibilis, etiam si definitionem edat, sine prius adhibito diligenti examine: vel est tantum infallibilis, post adhibitum diligens, & rei gravitati proportionatum examen: neutrum potest dici: ergo. prob. mi. non potest dici primum; quia videtur incredibile, quod Pontifex, etiam temere aliquid definiens, sit infallibilis: non potest dici secundum; quia nunquam potest sciri, an adhibita fuerit ea diligentia, quæ necessaria, & proportionata est rei definiendæ: adeoque saltem nunquam potest sufficienter agnosci infallibilitas definitionis. Resp. retorq. argum. in Conciliis generalibus; vel enim dicuntur ista infallibilia ante, vel post adhibitam diligentiam?

Dices fortè, non posse deesse in Conciliis maturam deliberationem. Resp. Licet ista moraliter deesse non possit, posset tamen absolute deesse, e.g. si congregatis jam Patribus subito proponeretur questio, quam statim definirent: quod non quidem moraliter, absolute tamen fieri posset, si id DEUS non impediret. Moraliter autem neque deesse potest diligentia in definitionibus Pontificiis; nam & Pontifices adhibere solent maximam, ut patebit ex n. 417.

Sed, etsi Concilia adhibeant aliquam diligentiam, tamen, si non constet, sufficere eam, quam adhibet Pontifex, neque satis constabit, sufficere eam, quam adhibet Concilium: adeoque, si ex hoc capite neganda esset infallibilitas definitioni Pontificis, neganda quoque esset definitioni Concilii generalis: quod nemo Catholicorum (quibuscum hic disputamus) admittit. In forma. Resp. conc. ma. neg. mi. ac dico, Pontificem semper fore infallibilem, quando aliquid definit; vel enim DEUS tunc non permittit, ut omittatur diligentia requisita: vel diligentiam nullam requirit: sed assistet etiam nullâ adhibita: & semper impedit, ne definiatur falsum. videantur etiam dicenda inferius n. 417. & seq.

ARTICULUS XII.

Ostenditur Pontificiis Definitionibus male imputari errores.

382. **V**aria, & multa afferri solent exempla errorum, à diversis Pontificibus aliquid defini-

entibus admissorum: ex quibus videtur inferri, non esse infallibiles eorum definitiones. Sed, antequam directè respondeam, observo, quod, si admittatur, Pontifices errasse, tunc ii auctores, qui dicunt, ad infallibilitatem definitionum Pontificiarum sufficere consensum tacitum aliorum Episcoporum, non amplius possint suam sententiam defendere; nam in plurimis, & fermè omnibus capitibus, quæ tanquam errores obijciuntur Pontificibus, adfuit consensus tacitus Episcoporum; cum isti, tam illo tempore, quo definitiones editæ sunt, quam tempore subsequenti, & quidem omnino longo, nunquam reclamaverint.

Dein, omisso hoc argumento ad hominem, dico, nullum posse ostendi exemplum, quo probetur, ullum Pontificem, extra Concilium aliquid definientem, errasse, circa questionem fidei, aut juris, vel questionem facti, connexam cum questione juris; nam ad summum probari potest, aliquos Pontifices errasse ut privatos doctores, vel in questionibus puri facti, quod non definiverunt, sed tantum tanquam probatum supposuerunt: in quibus questionibus etiam Concilium generale errare potest. Sed nimis longum foret, omnia, & singula refellere: qui plenior notitiam cupit, adeat Bellarminum tom. 1. contr. 3. de Romano Pontifice l. 4. c. 8. & sequentibus. ubi de quadraginta, & uno, Pontificibus agit, eosque ab adversariorum objectionibus vindicat.

383. Afferam tamen pro eruditione discipulorum Theologiæ (qui fortè hæc aliquando legere dignabuntur) quid ad aliqua, quæ majori apparenti specie quibusdam Pontificibus obijciuntur, responderi debeat. Itaque primò. Quando S. Petrus, Christum negavit, nondum Pontifex fuit: sed neque tunc docuit è cathedra, eum esse negandum, sed tantum ut homo privatus infidelitatem, & quidem tantum externam admisit. Quando autem idem ad Galatas 2. v. 14. dicitur, coëgisse gentes judaizare, non id fecit docendo, aut jubendo, sed tantum aliquatenus suo exemplo, quatenus à convivio & conversatione cum gentibus abstinuit: & sic præter ejus intentionem alii etiam, ad idem faciendum inducti sunt: in quo Spondanus (qui fusè de hac historia agit ad annum Christi 51. à n. 7.) materialem tantum errorem videtur agnoscere.

Imò P. Didacus de Quadros in sua Palastra Biblica tom. 1. decade 5. q. 7. n. 9. docet, illud factum S. Petri tantum fuisse aliquid minus perfectum, quod tamen in Apostolo, à quo perfecta meritò expectantur, alter Apostolus non immeritò reprehenderit. & hinc n. 10. ait, illa verba S. Pauli ad Galat. 2. v. 14. Quod non rectè ambulant ad veritatem Evangelii: significare: ad totam plenitudinem Evangelicæ perfectionis, & libertatis. Nec dicas, hoc esse contra torrentem Patrum; nam, ut ait idem auctor cit. q. n. 12. plures SS. Patres ut Hieronymus, Chrysostomus, Athanasius, Cyrillus Alexandrinus, Origenes, & alii,

volunt, S. Petrum non peccasse in illa separatione sua à gentibus, sub adventum Judæorum.

Secundò. Zephirinus (quod tamen dicitur à solo Tertulliano, ejus testimonium, utpote jam Montanista, in propria causa non est magni ponderis) literas pacis, seu communionis quidem dedit Montanistis: non autem approbavit unquam falsam eorum doctrinam: quam probabilissimè ignoravit, ab iis teneri; nam postea à Praxeas informatus de illa, literas suas revocavit. Tertio. Liberius nunquam subscripsit Arianae fidei: sed tantum subscripsit formulæ Sirmienensi, & condemnationi S. Athanasii, simulque Ursacio, & Valenti communicavit. At formula illa, teste S. Hilario, fuit Catholica. Qui autem S. Athanasium accusabant, non tam causam fidei, quam crimina circa mores prætexebant. Tandem Valens, & Ursacius putabantur à Liberio esse Catholici, ut ipse scribit ad Episcopos Orientales. Quod si etiam, victus ærumnis, & cruciatibus, hæresis subscripsisset, errasset quidem, sed tantum actu externo ut persona privata, sicut Petrus, quando negavit Christum: licet (ut Bellarminus loc. cit. c. 9. advertit) Catholici cor ejus scrutari non potuerint, adeoque eum hæreticum præsumpserint. Quarto. Felix II. (cujus Pontificatus intra Liberii tempora inclusus est, ut Bellarminus docet loc. modo cit. & Spondanus ad annum Christi 355. n. 10.) nunquam fuit Arianus: neque eum iis communicavit, quando erat legitimus Pontifex: sed tantum cum iis communicavit prius, quando adhuc erat Antipapa: postea autem martyr effectus est.

384. Quintò. Innocentius I. quando dixit, baptismum hæreticorum validum esse, non autem conferre Spiritum Sanctum, locutus est de baptismo collato adultis pariter hæreticis; is enim, quia recipitur eum impedimento peccati, seu, ut dicitur, *ficti*, est validus quidem, sed informis, hoc est, non confert gratiam, seu Spiritum Sanctum. Idem Innocentius in epistola ad Concilium Milevitanum (qua est 93. inter epistolas S. Augustini) scribit quidem, infantibus necessariam esse SS. Eucharistiam: at id tantum incidenter scribit, & tanquam rationem sui asserti primarii, seu definitionis, quod scilicet infantes debeant baptizari: verba Innocentii sic sonant: *Illud verò, quod eos Vestra Fraternitas asserit predicare, parvulos aeterna vita premiis, etiam sine baptismatis gratia, posse donari, perfatum est; nisi enim manducaverint carnem filii hominis, & biberint sanguinem ejus, non habebunt vitam in semetipsis. Qui autem hanc eis sine regeneratione defendunt, videntur mihi ipsum baptismum velle cassare, cum prædicant, hos habere, quod in eos creditur, non nisi baptismate conferendum.*

Ex quibus colligitur 1. quod hic Pontifex textum S. Joannis: *Nisi manducaveritis &c.* tantum incidenter adducat, aut ad summum, tanquam probationem sui asserti primarii,

seu definitionis de necessitate baptismi, respectu infantium. At rationes in Conciliis, etiam universalibus, adeoque & in definitionibus Pontificiis, adductæ, non sunt de fide, nec sunt definitiones. Colligitur 2. quod Innocentius non loquatur de reali Eucharistiae sumptione, quam Tridentinum infantibus necessariam negat *sess. 21. c. 4. & can. 4.* sed tantum de aliqua mystica; de illa enim loquitur, de qua S. Augustinus (ad quem cum aliis Patribus Pontifex scribit: at S. Augustinus, relatus in C. In Ecclesia Sabonar. de consecrat. 130. dist. 4. (quod caput desumptum est ex l. 1. contra duas epistolas Pelagianorum 22.) loquitur de sumptione Eucharistiae tantum mystica.

Nam dicit quidem ibi S. Augustinus, parvulos debere communicare, propter illum textum: *Nisi manducaveritis &c.* sed mox idem S. Doctor, relatus C. Noli. 131. ead. dist. (quod desumptum est ex C. Quia passus est. de consecratione 36. dist. 2.) se explicat, qualem communionem, vel Eucharistiae sumptionem intelligat, sic dicens: *Nulli est aliquatenus ambigendum, tunc unumquemque fidelium corporis, sanguinisque Dominici participem fieri, quando in baptismo membrum Christi efficitur: nec alienari ab illius panis, calicisque consortio, etiamsi, antequam panem illum comedat, & calicem bibat, de hoc saculo, in unitate corporis Christi constitutus, abscedat; sacramenti quippe illius participatione, ac beneficio non privatur, quando ipse hoc, quod illud sacramentum est, invenit: quæ tamen verba videntur potius esse S. Fulgentii in epistola ad Ferrandum de baptismo aethiopis in fine: ceterè S. Fulgentii verba loc. cit. sunt prioribus simillima: ubi hic S. Doctor pariter sentit, quod, quisquis baptizatur, jam corporis Christi particeps fiat: idque etiam probat, adducto S. Augustini sermone.*

Glossa etiam in cit. C. Quia passus. sic habet: *In tertia parte dicitur, quod quicumque baptizatur, particeps efficitur corporis Domini, etsi ante decessat, quam de pane illo edat, vel de calice bibat.* Ex quibus facile intelligitur, tam Innocentium, quam S. Augustinum, cum dicunt, parvulis necessariam esse sumptionem SS. Eucharistiae, non loqui de reali manducatione corporis Dominici, sed tantum de aliqua mystica, virtuali, vel interpretativa: quatenus scilicet parvuli per baptismum uniuntur corpori mystico Christi, atque Ecclesiae, in qua fidelibus corpus Christi verum manducandum conceditur.

385. Sextò. Liber quidam, scriptus contra Eutychem (in quo dicitur, in Eucharistia post consecrationem manere naturam, vel substantiam panis) non est Gelasii Papæ, ut ostendit Bellarminus de scriptoribus Ecclesiasticis, in Gelasio Papa, & in Gelasio Cyziceno: sed, ut idem Cardinalis docet, verosimiliter est Gelasii Cyziceni. Idem iterum, & efficaciter probat tom. 3. contr. 3. de Eucharistia l. 2. c. 27. ubi tamen ostendit, per

per naturam, vel substantiam panis, quæ eo in libro dicitur remanere in Eucharistia, more Græcorum non intelligi ipsam substantiam propriè dictam, sed tantum essentiam accidentium. Septimò. Quando Gelasius Papa ait, sine sacrilegio grandi non posse communicari sub una tantum specie, loquitur de sacerdote; nam *C. Comperimus. de consecratione. 12. dist. 2.* habet hunc titulum: *Corpus Christi sine ejus sanguine sacerdos non debet accipere*: vel loquitur de Manichæis, & Priscillianistis, qui à sacro sanguine ex sacrilega superstitione abstinabant. Octavò. Vigilus, quando hæresi Eutychianæ videbatur favere, nondum erat legitimus Pontifex; vivebat enim adhuc Sylvester in exilio: postea autem Vigilus, jam verus Pontifex, mox eam hæresim damnavit. videatur Spondanus *ad ann. Christi 538. à n. 2. & ann. 540. n. 4.*

Nondò. Martinus I. non docet, quòd venia peccatorum, non sit danda diaconis, vel presbyteris, post ordinationem peccantibus: sed tantum dicit, quòd non sint restituendi sacris mysteriis, seu executioni iuorum ordinum: Idque juxta rigorem canonum tunc vigentium. Decimò. Gregorius III. quando permittit viro ducere uxorem aliam, si prior propter infirmitatem debitum reddere non possit, intelligendus est de impotentia perpetua, naturali, & contractum matrimonii antecedente. videatur Canus *de locis Theol. l. 6. c. 8. resp. ad 8.* Undecimò. Adrianus non approbavit Concilium Francofordiense quoad omnia, sed tantum quoad ea, quæ spectant ad filiationem Christi naturalem: neutiquam autem approbavit illud, quoad condemnationem Synodi VII. quanquam etiam Francofordienfes Patres hanc non damnaverint, sed tantum decretum aliquod ei affictum.

386. Duodecimò. Nicolaus I. *C. A quodam Judæo. de consecratione. 24. dist. 4.* non definit baptisimum, tantum in nomine Christi collatum, esse validum: sed tantum, quòd baptizati à Judæo non sint rebaptizandi: alterum autem obiter ex S. Ambrosio addidit: solæ autem definitiones, & non alia quæque, iis adjecta, sunt de fide, ut jam dictum. Decimotertiò. Stephanus, & Sergius, in causâ Papæ Formosi, errarunt, non in definitione fidei: sed tantum in questione puri facti, quatenus judicârunt, Formosum non fuisse legitimum Pontificem: & ab eo ordinos, tanquam malè, quocunque demum ex defectu, ordinos, reordinari jusserunt: de quo paulò plura *inferius. n. 441. & iterum in tractatu de Sacramentis. à n. 223.*

Decimoquartò. Alexander III. quando ait, à Divina lege, & generali Ecclesiæ consuetudine, alienum esse, quòd septem testes requirantur ad valorem testamenti, imprimis hoc non definit, sed tantum ut rationem aliquam adducat. 2. Per *alienum* non necessariò intelligitur contrarium, sed tantum extraneum, seu non introductum: uti revera illa necessitas, non à lege Divina

introducitur, sed à civili. Quando autem idem Papa statuit, valida esse debere testamentum, quæ sub tribus testibus facta sunt, intelligi potest, loqui de iis testatoribus, qui Ecclesiæ in utroque foro subjecti sunt: vel certè de iis, qui Ecclesiæ, aut locupium, heredem instituunt. Decimoquintò. Celestinus III. etsi ut privata persona censuerit, solvi matrimonium per lapsum unius conjugis in hæresim, nunquam id definivit; nam Innocentius III. eius successor *C. Quanto. 7. de divortis.* tantum dicit, prædecessorem suum aliter sensit, se tamen non credere, quòd dissolvatur; unde nec iste aliquid definivit.

387. Decimosexto. Innocentius I. & III. quando adducunt leges antiqui testamenti, non eas adducunt, ut præceptivas, sed ut exemplares: nec volunt, omnes Deuteronomii leges strictè servandas esse: sed tantum aliquas quoad similitudinem, ut patet ex ipso *C. Per venerabilem. 13. qui filii sint legitimi.* ex quo contra infallibilitatem istorum Pontificum arguitur; nam ibi tantum per similitudinem aliquam, lex Deuteronomii ad legem novam applicatur; alibi enim (nempe *C. Volens. unico. de purificatione post partum*) idem Innocentius III. clare ait: *Umbra legis evanuit*: & hinc infert, mulieres statim post partum Ecclesiæ intrare posse. Adde, quòd illa dicta de lege antiqua, tantum adducuntur, ut rationes: non verò ut definitiones.

Decimoseptimò. Nicolaus III. *C. Exiit, de verb. signif. in 6.* docuit, Christum verbo, & exemplo, docuisse perfectissimam paupertatem, in abdicatione omnis domini consistentem: cum quo bene stat, Christum pro aliquo tempore, etiam loculos habuisse, & proprium aliquid, saltem in communi. Joannes XXII. autem tantum contendit, Christum aliquando aliquid proprium possedisse, & contrarium esse hæreticum. Caterum circa usum facti, separabilem ab omni dominio, nihil definivit Joannes: sed ad summum aliquid tradidit, tanquam rationem, factæ à se, & à Sede Apostolica, abdicationis bonorum, quorum usum Patres Franciscani habent (quod jus in ea bona potuit à se abdicare) nam in *Extravaganti: Quia quorundam. de verb. signif.* expressè dicit: *Prout in decretali: Ad conditorem canonum. est probatum*: ergo non definitum. Quòd autem ibidem dicat, neminem debere impugnare, quæ in eadem decretali definita, ordinata, seu facta sunt, hoc ipso significat, tantum aliqua esse definita, non omnia. Idem etiam Joannes nunquam definivit, animas ante diem judicii non venire in cælum: aut non videre DEUM: quamvis ut privatus doctor ad id sentiendum propensus fuerit: in articulo mortis tamen quoad hanc questionem judicium suum Ecclesiæ doctrinæ submisit.

Decimo octavo. Volaterranus quidem scribit, Innocentium VIII. permisisse Norvvegis, ut sine vino sacrificium Missæ celebrarent: sed est fabula, quam unus, aut alter auctor, ex eodem descripsit. Certè falsum

sum est, quod ibi vinum servari non possit; cum defacto copiosum servetur, & dudum ante Innocentium ibi Missa celebrata sit. Decimonond. Bulla Sixti. V. circa editionem Bibliorum recognitorum, nunquam est plenè promulgata, ut fusè probat Tannerus. tom. 3. disp. 1. q. 4. dubio 6. n. 264. testimoniis Romæ perscriptis; quanquam enim, in inpressis exemplaribus Bullæ, legantur nomina cursorum, eam Bullam locis solitis affigentium, & dies &c. quæ typographus addidit (quia putabatur certò promulganda) tamen affixio reipsa facta non fuit.

ARTICULUS XIII.

An Honorius I. Papa lapsus sit in hæresin.

388. **M**aximè celebris est controversia de Honorio I. an non ipse hæresin Monothelitarum approbaverit; nam id videtur colligi ex ejus epistolis ad Sergium, & ex Synodo VI. act. 13. & 18. & Synodo VII. actione ultima: itémque Synodo VIII. act. 7. nam ibi Honorius ut Monothelita damnatur. Hæc quæstio fusè tractatur à Bellarmino tom. 1. contrav. 3. de Romano Pontifice l. 4. c. 11. Spondano ad annum Christi. 633. & 681. Severino Binio tom. 3. Concil. p. 1. in notis ad Concilium Constantinopolitanum III. seu Oecumenicum VI. verb. Monothelitarum hæresin. & tom. 2. in disput. 8. Maximi contra Pyrrhum. folio mihi 1031.

Ad hanc quæstionem quidam respondent, cum Cardinale de Turrecremata, apud Bellarminum loc. cit. Patres illos damnasse Honorium, ex falsa informatione, & non bene intellectis ejus epistolis. Sed juxta hanc responsionem necessariò dicendum est, Patres Synodi VI. non id spectasse, ut de textu Honorii, secundum se, & absolute spectato (qui, ut infra ostendetur, non est hæreticus) cognoscerent, & dogmaticè decernerent; alias tam parùm dici posset, eos deceptos fuisse, in intelligentia earum epistolarum, quàm parùm dici potest, deceptum fuisse Tridentinum, in intelligendis libris Lutheri: aut Innocentium X. in intelligendo libro Jansenii. Quare dici debet, quod Patres illi, falsis rumoribus decepti, epistolas Honorii, per se dubias, acceperint in deteriori sensu, adeò, ut mentem Honorii hæreticam præsupposuerint, & juxta eam præsuppositionem, etiam de epistolis judicarent: sive (ut quidam recentior ait) quod acceperint eas epistolas, non in sensu literali, & obvio, sed personali, qualem scilicet ipsum Honorium personaliter habuisse, præsupposuerant. Hoc supposito, si ulterius objiciatur, ab iisdem Patribus dici, Honorium Sergio per omnia consensisse: istum autem aperte hæreticum fuisse: responderi potest, & debet, per hoc non probari, Honorium etiam hæreticum fuisse; nam licet Sergius alias hæresin suam aperte prodiderit, tamen dici potest, id eum

non fecisse in illis epistolis, quas ad Honorium dedit: sed ex aliis, aut literis, aut signis, hæresis convictum fuisse.

389. Quando urgetur argumentum, dicendo, quod ex dictis saltem inferatur, Synodum definivisse, quod saltem in genere Romanus Pontifex, ut docens è cathedra, vel etiam ut privata persona, possit errare, respondere debent isti auctores, de hoc Synodum nihil definivisse, sed tantum supposuisse quod id factum fuerit: qua in suppositione Concilium ipsis non videbitur infallibile; 1. quia hæc suppositio est facti. 2. quia non fuit approbata, aut confirmata à Pontifice. Certè Agatho, qui ut Pontifex Concilium illud confirmavit, de ea suppositione nihil dicit: sed tantum ait, se Concilium, hoc est, definitiones factas, recipere: imò, sicut Concilium, ita ipse etiam Summus Pontifex, in puri facti quæstionibus non est infallibilis. Deinde si rationes definitionum non sunt infallibiles, multò minùs erunt infallibilia præsupposita præcisè ad decisionem, præsertim, si ipsa decisio sit tantum alicujus quæstionis puri facti non dogmatici.

Quod additur, Synodum dicere: *Ecce quod invenimus per scripta, quæ ab eo facta sunt ad Sergium; quia in omnibus ejus mentem secutus est, & impia dogmata confirmavit*: videtur, ab his auctoribus responderi posse: hoc tantum afferri tanquam rationem decisionis, adeoque non esse infallibile. Secundò dici ab ipsis potest, scripta illa non sumi ut absolute in se spectata, sed juxta mentem Honorii malè suppositam, ut dictum.

Hæ tamen responsiones, præterquam, quod per se scabræ, & minimè expeditæ videantur, ex eo etiam difficiles sunt, quod difficulter alicui persuaderi possit, Patres in Concilio non judicasse, de scriptis in se spectatis, & juxta obvium eorum sensum: sed iis attribuisse sensum hæreticum, tantum ex aliqua mala informatione, vel persuasione, aut suppositione, de hæretico Honorii animo, qui tamen, nec aliunde probari, nec ex obvio verborum sensu, inferri poterat. Certè minimè credibile est, Romano Pontifici (quem Concilia omnia semper summè reverita sunt, & præsertim Synodus VIII. citata n. 342. à qua tamen etiam Honorius action. 7. debuisset fuisse Monothelitis annumeratus) certè, inquam, minime credibile est, Romano Pontifici statim à Concilio attributam fuisse hæresin, crimen in Ecclesia DEI semper reputatum gravissimum, eumque de hac fuisse publicè condemnatum, quin prius de ea ex suis scriptis legitime convictus fuerit, sed tantum ex mala informatione, aut suppositione, aliquo modo denigratus. Sanè sic non solet agi, etiam contra clericum infimi ordinis, præsertim jam mortuum (utl Honorius jam fuerat) quando sese defendere non amplius potest. Nec censeri posset talis modus procedendi satis æquitati conveniens; cum omnia jura clament, favendum esse reo, & neminem, nisi probatum, censendum esse malum:

malum: nec ex suspicione, aut suppositione malè fundata, quenquam damnandum.

Alii respondent, Honorium errasse, sed tantum ut doctorem privatum; cum tantum privatis literis hæresin docuerit; de hoc enim accusatur. Sed etiam hæc responsio difficultate non caret; nam opponi potest, Honorium ibi prohibere usum vocum *duarum, vel unius voluntatis: operationum, & operationis*: adeoque videri loqui ex cathedra, utpote præcipientem, & obligantem. Ulterius non aliter scripsit Honorius ad Sergium, quam alii Pontifices ad alios Episcopos: quorum tamen responsa, ad quæstiones fidei spectantia, etsi privatis tantum Episcopis sint missa, censentur esse Pontificis ex cathedra loquentis; nam talia responsa plurima, Juri Canonico inserta, censentur totam Ecclesiam obligare.

390. Mihi probatur vel maximè responsio, Spondani, Bini, Bellarmini, & aliorum apud hunc, qui dicunt, acta Synodi VI. esse vitiata, & Honorii nomen fraude Græca iis insertum: quod Bellarminus ait, sine dubio factum, & probat argumentis sanè maximis. Primum enim epistola Honorii (quarum prior refertur *actione 12. Synodi VI.* alterius fragmentum habetur *actione 13. ejusdem Synodi*) nihil non Catholicum habent. Constat in iis Honorius, duas in Christo naturas, utramque operantem, Divinam Divina, humanam humana: & inferius iterum dicit, Christum in duabus naturis operatum Divinitus, atque humanitus. Voluit autem abstinere à nominandis, una, aut duabus voluntatibus, ne iterum, vel Nestorii, vel Eutychetis error, occasione accepta, revalesceret.

Quando autem Honorius in priore epistola scribit: *Unam voluntatem fatemur Domini nostri Jesu Christi*: addit; *quia profecto à Divinitate assumpta est nostra natura, non culpa: illa profecto, que ante peccatum creata est, non que post prævaricationem vitiata*: ergo loquitur tantum de unitate voluntatis unius in natura humana: quasi diceret, in Christo non esse duas contrarias voluntates, sicut sunt in nobis, in peccatam originalis peccati. Quod adhuc magis confirmatur ex disputatione S. Maximi contra Pyrrhum, apud Binium *tom. 2. Concil. fol. mibi 1031.* ubi hic S. Martyr expressè ait, ab eo secretario, qui epistolas Honorii scripsit, id dictum explicatum fuisse, *de una voluntate humane nature*; nam ait, Sergium scripsisse, quosdam prædicare, Christum habere duas voluntates contrarias. Insuper, cum toties Honorius dicat, nec unam, nec duas voluntates esse dicendas, cur unam tantum utriusque naturæ statuisse censeatur?

Rursus Agatho Papa, qui post Honorium rexit Ecclesiam (in epistola ad Imperatores Constantinum, Heraclium, & Tiberium, que habetur *actione 4. Synodi VI.*) sic ait de Romana Ecclesia: *Hæc Apostolica ejus Ecclesia, nunquam à via veritatis, in qualibet erroris parte deflecta est.* & paulò post de vera fidei regula ait: *Quam & in*

prosperis, & in adversis, vivaciter tenuit, ac defendit, hæc spiritualis mater vestri tranquillissimi imperii, Apostolica Christi Ecclesia (scilicet Romana, ut patet ex contextu totius epistolæ) *que per DEI omnipotentis gratiam, à tramite Apostolica traditionis, nunquam errasse probabitur: nec hæreticis novitatibus depravata succubuit: sed, ut ab exordio fidei Christianæ, percepit ab auctoribus suis, Apostolorum Christi principibus, illibata sine tenus permanet &c.* & iterum: *Dominus, qui fidem Petri non defecturam promissit, confirmare eum fratres suos admonuit, quod Apostolicos Pontifices, mea exiguitatis prædecessores, confidenter fecisse semper, cunctis est cognitum.*

Rursus in epistola 2. (quam idem Agatho scripsit, suo, & Romanæ Synodi nomine, ad hanc ipsam Synodum VI. quæque iterum habetur *actione 4.*) ait: *Fidei splendidissimum lumen, quod ex veri luminis fonte, tanquam de radio vivifici fulgoris, per ministros Beatos Petrum, & Paulum, Apostolorum principes, eorumque discipulos, & Apostolicos successores, gradatim usque ad nostram parvitatem, DEI opitulatione servatum est, nulla hæretici erroris tetra caligine tenebratum, nec falsitatis nebulis confædatur, nec intermixtis hæreticis pravitatibus, velut caliginosis nebulis perumbratum, immune, atque sincerum, iterum in eadem epistola ait: Nostra parvitatibus prædecessores ... Apostolicam confessionem ... absque cuiuspiam novitatis errore citra ambiguitatem determinarunt.* Idem Agatho, dum in eadem epistola enumerat Monothelitas, Cyrum Alexandrinum, Sergium, Pyrrhum, Paulum, Petrum, & Theodorum, nullo modo inter eos ponit Honorium.

Ex quibus clarum est, Agathonem aperte affirmare, nullum unquam ex suis prædecessoribus, Romanis Pontificibus, fidem hæretica pravitate miscuisse, vel hæreticum fuisse. Si autem Honorius, Agathonis antecessor, fuisset hæresi infectus, & ut talis publicè ab eodem Concilio damnatus, qua fronte Agatho hæc affirmare ausus fuisset? Ulterius in eodem Concilio *actione 8.* recipitur hæc ipsa Agathonis epistola, tanquam à Spiritu S. per os Petri dictata (de quo vide *n. 353.*) an non autem Concilium, & Spiritus S. secum ipsis pugnascent, si ab illo tamen Honorius, tanquam hæreticus, toties anathemate percussus fuisset? Sed & in Concilio Romano Lateranensi frequentissimorum Episcoporum, celebrato à Martino I. damnantur nominatim alii Monothelitæ: nunquam tamen nominatur Honorius; cum tamen Patres illi, nec ignorasse potuerint, quid Honorius egerit: nec voluerint pepercisse noxio; cum sanctissimi fuerint, præsertim ipse S. Martinus. Tandem plures auctores, etiam Græci scriptores, Honorium omittunt, cum damnatos recensent, ut testatur Bellarminus *tom. 1. contrav. 3. de Roman. Pontif. l. 4. c. 11.*

391. Jam verò apud eundem Bellarminum

num loco modo cit. refert Anastasius Bibliothecarius, ex Theophane Ilauro Græco, nomen Honorii postea primum actis Concilii insertum fuisse: & fuit (ut ait Bellarminus) consuetudo Græcorum ferme ordinaria corrumpendi libros; nam in hac ipsa Synodo VI. deprehensæ sunt corruptiones plurimæ, factæ in actis Synodi V. ut expressè refertur *actiō. 14. Synodi VI.* adeo, ut tres quaterniones spurii inserti fuerint. Idem ostenditur de aliis epistolis plurimis, uti & de Synodis III. IV. ac V. imò & VII. ut queruntur Pontifices, Leo, & Nicolaus: cur igitur non dicamus idem de Synodo VI? præsertim, cum constet, post Synodum VI. conclusam, rursus Constantinopolin ascendisse multos Episcopos, & edidisse canones Trullanos, quorum, ut ait Bellarminus, non alius scopus videtur fuisse, *quam taxandi, & reprehendendi Romanam Ecclesiam.* Addit Spondanus *ad ann. Christi 681. n. 5.* probabilissimè Theodorum Constantinopolitanum Monothelitam, prius depositum à Patriarchatu Constantinopolitano, sed post mortem Gregorii, ob factam, seu simulatam poenitentiam, iterum Patriarcham creatum, illa acta in manus recepisse, suumque nomen delevisse, ac Honorii supposuisse. Cur enim hic Theodorus nunquam nominetur; cum tamen reus etiam fuerit? Ubi nota, nominari quidem Theodorum Pharanitanum sed eum alium esse à Constantinopolitano.

392. Sed dicunt adversarii. Leo II. etiam (*in sua epistola ad Imperatorem Constantinum, quæ habetur ad finem Synodi VI.*) exaceratur Honorium. Resp. Hæc ipsa epistola pars est actorum Synodi VI. & probabilissimè etiam corrupta, vel, ut Binius *in notis in vitam S. Leonis II.* ex Baronio ait, omnino supposititia; 1. enim dicitur data mense Majo, tanquam responsoria ad epistolam, primum sequenti Julio scriptam 2. Leo II. non potuit fuisse Pontifex mense Julio; cum creatus mense Augusto, tantum decem menses sederit. 3. Epistola illa scripta dicitur *indictione 10.* qua Leo nondum fuit Papa. 4. Ex hoc ipso videtur ficta, & falsa; quia Honorium anathematizat; cum tamen hic publico funere Romæ, inter sanctos Pontifices, sit tumulatus, etque solemniter parentatum. Ex similibus fundamentis *eodem loco* idem Binius paulò antè ostendit, suspectam quoque esse epistolam Constantini Imperatoris ad Leonem II.

Urgent quidam. Etiam Synodus VI. imò & VII. Adrianus quoque II. Papa: quin & Agatho, Honorium damnatum ajunt. Resp. septimam synodum etiam non esse incorruptam, ut dictum *n. preced.* Idem dic de octava, & quidem etiam ex hoc capite, quod non sit credibile, eam voluisse Romanum Pontificem hæreticis annumerare, & tanquam talem damnare; cum (ut vidimus *n. 342.*) expressè statuatur, in Romanos Pontifices sententiam non esse pronunciandam. Quod spectat ad Adrianum, ejus dicta hæc de re continentur in Synodo VIII. *actiō.*

7. *colloq. 3.* sed acta hujus Synodi non debent haberi pro incorruptis, ut modò dictum.

Quodsi etiam ea dicta Adriani, fide-liter, & incorruptè relata essent, tamen nihil probarent; nam Adrianus ibi tantum dicit, quod *Honorius post mortem ab Orientis Episcopis anathemate sit affectus*: sed non dicit, id jure factum. Dicit insuper, Honorium accusatum fuisse de hæresi: non autem asserit, eum fuisse convictum. Addit etiam, non potuisse illos Episcopos sententiam in Honorium pronunciare, *nisi ejusdem primarie Sedis Romanæ accedente ad eam rem auctoritate*: sed non dicit, eam accessisse: & sanè Honorium Romana Sedes nunquam condemnavit, ut patet ex sæpe dictis, & iterum patebit ex mox dicendis. Si Legati Pontificis ea in causa plus Synodo concessissent, transgressi fuissent suum mandatum, aut instructionem: vel certe sine mandato id fecissent: quo casu ex *n. 330.* eorum acta, neque à Pontifice rata habita, neque infallibilia habenda fuissent.

Quod jam spectat ad Agathonem Pontificem, hic Honorium nunquam damnavit, ut clarum est ex ejus epistolis: imò in epistola, quæ (prout *n. 353* dictum est) à Concilio illo, ut S. Petri vox recepta est, ait, nullum suorum Prædecessorum, à fide unquam errasse. Unde mirandum est, Caranzam in Summa Conciliorum, in compendio Synodi VI. *actiōne 4.* dum compendiosè refert Agathonis epistolam, eidem inter alios hæreticos nomen Honorii inseruisse, in quo, nescio, qua falsa suppositione, deceptus fuit. Et hæc sufficiant, ad aliquam eruditionem Theologicam; neque enim hæc polemicè hic tractamus. Qui copiosiorẽ hæc de re eruditionem desiderat, Baronium, Bellarminum, Leytanum, aut alios polemicos scriptoresolvere velit, qui abundè ei satisficient.

ARTICULUS XIV.

An Pontifex sit infallibilis in Questionibus facti, & Damnationibus certarum Propositionum.

393. **Q**uestio est, an Summus Pontifex sit infallibilis, tam in questionibus facti, quam in questionibus juris. *Questio juris* vocatur, quando queritur de existentia alicujus juris, sive, an jus aliquod detur, præcipiens, vel prohibens certam aliquam rem. *Questio facti* autem dicitur, quando queritur, an aliquid factum sit, vel non. e. g. questio juris est, an infantes debeant baptizari: questio facti, an hic, vel ille infans sit baptizatus. Ad questiones juris reducuntur etiam illæ, quibus queritur de honestate alicujus rei, per se quidem non præceptæ, sed sua: vel de licentia alicujus actionis: circa quas questiones dici potest, dari jus, quod licitam reddat talem actionem, vel saltem eam honestam reputari jubeat, e. g. licet nul-

nullum detur jus, per se præcipiens ingressum in religionem, datur tamen jus præcipiens, ut talis ingressus reputetur bonus, & meritorius; quia Ecclesia, vel Pontifex, approbans religionem, proponit eam ut viam perfectionis.

Jam quoad quæstiones juris, nullum dubium esse debet, de infallibilitate Pontificis; nam omnes rationes, pro ejus infallibilitate adductæ, vel maxime probant, quod in explicando jure Divino, vel condendo jure Ecclesiastico humano (quibus in casibus universam Ecclesiam obligat, vel ad credendum, vel ad obediendum) infallibilis sit, ne tota Ecclesia in errorem inducatur, credendo honestum, idque exequendo, quod reipsa tale non esset.

394. Quoad quæstiones facti autem, faciendum est inter eas discrimen; aliqua enim facta Pontifex non proponit credenda, sed tanquam testibus, aliisque legitimis documentis juridicè probata, supponit vera, atque exinde ad pœnam statuendam, vel gratiam faciendam, progreditur; quin ullo modo fideles obliget ad credendum, ea facta reverà contigisse. Quæstio de hujusmodi facto dicitur *puri facti*, & tale factum vocatur *informe*; eoquod non sit informatum, ut ajunt, Pontificia definitione.

In tali casu falli potest Pontifex, & cum ipso Concilium (& sic utique erravit Stephanus VII. dictus VI. dum Papam Formosum, antecessorem suum, è tumulo protractum, in Tyberim projici jussit: quod factum Spondanus *ad an. 897.* vocat *immane sacrilegium*) nam in tali facto, quamvis Pontifex erret, errat tantum ut homo privatus, & sicut alius judex: nec inde damnum inferitur toti Ecclesiæ. Teneatur quidem condemnatus obedire Pontifici, ut quisvis alius alteri legitimo judici, pœnamque subire, ne scandalum præbeat: at potest licitis modis petere novum causæ suæ examen, & innocentie suæ, productis novis testibus, vel documentis, consulere.

395. Alia sunt facta, quæ à quibusdam vocantur *dogmatica*, vel *formata*, quæque Pontifex ut Caput Ecclesiæ, & Doctor universalis, sua definitione informat, atque fidelibus firmissimo assensu tenenda proponit: & circa hæc facta Pontifex infallibilis est. Tale est factum, quod Benedictus XII. dudum ante Concilium Florentinum definivit, nempe, animas defunctorum, ante generale judicium (scilicet postquam penitus expurgatæ fuerunt) in cœlum recipi, & Divinam essentiam videre (verba vide *in tract. de beatitud. n. 50.*) hoc enim est aliquod factum, quod Ecclesiæ credendum, adeoque infallibiliter propositum est. Tale quoque factum definitur, quando quis de novo inter Sanctos refertur, seu canonizatur; tunc enim definitur, talem hominem in statu gratiæ decessisse: quod est aliquod factum. Quia tamen talis defunctus toti Ecclesiæ colendus proponitur, & hæc non minus erraret, si coleret damnatum, quam, si coleret

R. P. Ant. Mayr. Theol. Tom. I.

dæmonem, debet Spiritus S. infallibili sua assistentia, talem errorem impedire.

396. Dices fortè cum quibusdam, tales quæstiones, non tam de facto, quam de jure esse; cum in iis agatur de sensu verbi Divini scripti, aut traditi; nam, ajunt, animas purgatas statim in cœlum admitti, & hunc, vel illum, in gratia perseverasse usque ad finem, jam esse à DEO revelatum, & tanquam propositionem particularem implicite contineri in revelata aliqua propositione universalis. Sic, ajunt, in hac propositione: *Qui autem perseveraverit usque in finem, hic salvus erit. Matth. 24. v. 13.* implicite esse revelatum, quod hic, vel ille sit canonizatus, vel Sanctis annumeratus; nam dicunt, quod, dum Christus eam propositionem protulit, jam omnes, & singulos, sub particula universalis qui contentos, intellexerit, ac designarit: Pontifex autem sua definitione nobis applicet, vel declaret, hunc, vel illum, esse unum ex particularibus, sub universalis illa contentis.

Resp. Hoc facile potest totum admitti; nam non minus quælibet alia facta, quæ Pontifex eodem modo proponit, dici poterunt similiter revelata; cum Sacræ Scripturæ, vel traditiones Divinæ, abundant hujusmodi universalibus dictis: modò hoc firmum sit, Pontificem definiendo ex cathedra, aliquod factum etiam particulare, infallibilem esse. Hoc idem alii aliis verbis asserunt, dum ajunt, Pontificem falli non posse in quæstionibus facti, si hæc sint annexæ quæstionibus juris, seu quando error in illis traheret post se errorem in jure, id est, vel falsam interpretationem verbi Divini, vel præceptum inhonestum, e. g. colendi damnatum.

397. Ex his patet, definitiones Pontificias, quibus aliqua propositiones, aut veræ declarantur, aut censura quadam reprobantur, spectare ad quæstiones juris; quæritur enim tunc, an sensus talis propositionis sit iuxta, vel contra jus Divinum, sive, an propositio, in obvio sensu accepta, sit contraria legi Divinæ, aut humanæ: quod est formalissimè inquirere in ipsum jus. Unde, qui ausi sunt dicere, posse Pontificem falli in rite percipiendo alicujus propositionis sensu, & hoc accidisse circa Jansenii librum, non possunt negare, Pontificem falli posse in quæstionibus juris. Et pari jure posset quis dicere, Concilium Tridentinum decipi potuisse in intelligendis scriptis Lutheri, adeoque non esse infallibilem eorum damnationem.

398. Ex occasione hæc ulterius quæritur, quid sentiendum, de damnatione certarum propositionum à Summis Pontificibus facta, ut à Pio V. Gregorio XIII. Innocentio X. Alexandro VII. Innocentio XI. Alexandro VIII. Innocentio XII. Clemente XI. Resp. diversas esse censuras, talibus propositionibus iniustas. *Hæretica* dicitur, quæ est apertè opposita veritati alicui, quæ est certò de fide. *Hæresi proxima*, vel *sapientis hæresin* (nam has duas censuras aucthores multi, quamvis non omnino omnes,

Q

con

confundunt, & pro eadem accipiunt) est illa, quæ, vel certò opponitur doctrinæ, quæ plerorumque iudicio est probabilis de fide: vel non quidem certò, sed tamen probabiliter, & plurium gravium doctorum, gravi fundamento nixorum, iudicio, opponitur veritati, quæ est indubitato de fide.

Erronea, quæ contradicit conclusioni Theologicæ, evidenter deductæ, ex una præmissa de fide, & altera naturaliter evidente: si tamen talis conclusio objectiva non eo ipso habeatur revelata, quod aliquando contingit, quando scilicet talis conclusio est contenta in veritate revelata, de qua re inferiùs à n. 422. *Errori proxima*, quæ opponitur conclusioni fermè simili, seu deductæ ex præmissis, quarum una plerisque, non tamen omnibus, censetur esse de fide, & altera omnibus evidens: vel, si una præmissa omnibus est certa de fide, altera quidem plerisque, non tamen omnibus, est evidens: vel, si omnibus una est certa de fide, & altera evidens, attamen bonitas consequentiæ, non omnibus, sed tantum plerisque est evidens. *Male sonans*, quæ abutitur vocibus contra communem usum fidelium: vel est æquivoca, habens aliquem quidem sensum Catholicum, sed etiam alium falsum, vel hæreticum, ita, ut in hoc frequentius usurpetur.

Piarum aurium offensiva, quæ tale aliquid, vel tali modo asserit, ut fidelium pietatem, & reverentiam minuat: vel aliquid, non quidem absolutè falsum, sed tamen indecorum de DEO, vel Sanctis dicit, e. g. si actiones humanæ hominibus necessariae, at occultari solitæ, de Christo Domino indecorè dicantur. *Temeraria*, quæ communi Theologorum sententiæ, sine sufficienti fundamento contraria est. *Scandalosa*, quæ præbet scandalum activum, seu occasionem ruinæ spiritualis, inclinando ad peccata, vel revocando à virtute.

Blasphema, quæ injuriam contra DEUM, vel Sanctos continet. *Impia*, quæ veri DEI cultum minuit, vel etiam opera misericordiæ, aut pietatis impedit. *Perniciosa*, quæ grave malum Ecclesiæ, aut communitati causat. *Captiosa*, quæ sub specie veritatis in errorem inducit. *Injuriosa*, quæ injuriâ afficit, eas præsertim personas, quorum honori præ aliis cautum vult Ecclesia, e. g. Prælatos Ecclesiasticos, reges, & principes, religiosas familias &c. *Seditiosa*, quæ apta est excitare turbas, aut schismata, in Ecclesia DEI, vel populis Christianis.

399. Jam certum est, ex rationibus supra adductis, Pontificem, dum propositiones tales damnat ex cathedra, infallibilem esse, adeoque cuilibet propositioni eam censuram infallibiliter convenire, qua determinatè afficitur. Si verò non quælibet determinatè censurâ afficitur, sed (ut sæpe fit, & præsertim factum est in condemnatione propositionum Quæsnelli per Constitutionem *Unigenitus*) omnibus propositionibus prius relatis, subjunguntur variæ censuræ, additâ particu-

lâ *respective*, signum est, non omnes censuras cuilibet propositioni, sed varias variis propositionibus esse inultas.

Quanam autem censuram tali casu cuique propositioni peculiariter conveniat, vel ex subjecta materia, vel ex assertionibus aliis, determinatè censurâ affectis, debet colligi. Quodsi igitur propositio, ut hæretica determinatè damnetur, (sicut determinatè damnatæ sunt primæ quatuor Jansenii propositiones, imò & quinta, si intelligatur, Christum pro salute duntaxat prædestinatorum mortuum esse) tunc infallibiliter talis est, & Pontifex implicite declarat, oppositam propositionem esse articulum fidei, propositionem verò damnatam esse falsam.

400. At verò, quando Papa propositionibus alias censuras inurit, tunc, ut bene probat Cardenas in sua crisi Theologica de proposit. damn. ab Innocentio XI. differt. præmiali. c. 7. & 8. non definit, esse de fide, quòd illæ propositiones sint falsæ; alias deberet credi tanquam articulus fidei earum falsitas: adeoque hæreticus esset, qui eas assereret, & consequenter eæ propositiones essent hæreticæ; cum tamen Pontifex non definiat, eas esse hæreticas, sed tantum, esse e. g. scandalosas temerarias &c.

Unde rectè idem Cardenas eodem loco adstruit duplicis classis definitiones Pontificis: aliquas, quibus declarat articulos fidei: alias, quibus declarat certò, & infallibiliter, aliquam doctrinam, vel retinendam, vel repudiandam esse. Quamvis autem utriusque classis definitiones omnes infallibiles sint, non tamen omnes oppositam doctrinam reddunt hæreticam; cum hæreticum plus sit, quàm tantum infallibiliter falsum; debeatque istud, non tantum qualicunque infallibili vero, sed certo, & indubitato articulo fidei opponi.

Certè alias non esset discrimen, inter propositionem, à Pontifice damnatam ut falsam, vel temerariam, & inter aliam damnatam ut hæreticam, quod nemo Theologorum dixerit: & refelli potest apertè ex damnatione propositionis quintæ Jansenii, quam Innocentius X. absolutè falsam, & temerariam declarat: dein primùm subjungit: *intellectam eo sensu, ut Christus pro salute duntaxat prædestinatorum mortuus sit, hæreticam declaramus*: ubi manifestè Pontifex facit discrimen, inter unam, & alteram censuram.

401. At num etiam tam infallibiliter certum est, propositionem aliâ, quàm hæresis censurâ affectam, esse falsam, sicut certum est, eam esse, e. g. temerariam? Resp. Damnata ut erronea etiam certò est falsa; nam ista, ut patet ex n. 398., est opposita conclusioni certæ. At quid si propositio damnetur ut piarum aurium offensiva, male sonans &c? Resp. tales propositiones non esse æquè certò falsas, saltem non in omni sensu, ut patet ex ipsa terminorum horum explicatione: quæ explicatio terminorum etiam circa alias propositiones, e. g. captiosas, seditiosas &c. potest dubium simile resolvere.

An Pontifex sit infallibilis in Quæstionibus facti, & Damnat. certarum Proposit. 123

402. Videri fors posset alicui, quod propositio, damnata ut temeraria, non sit infallibiliter falsa; eoquod possit supervenire novum fundamentum, quod tollat temeritatem, & simul faciat eam propositionem prudenter credibilem. Et quidem Cardinalis de Lugo *de fide disput. 20. sec. 3. n. 114.* ait, propositionem temerariam non esse infallibiliter falsam: quamvis sit infallibiliter temeraria. Cardenas autem *in crisi in proposit. ab Innoc. XI. damnat. dissert. proæmial. c. 10. n. 168.* advertit longè aliud esse, si propositio aliqua videatur talis, vel talis, privato doctore, & si Pontifex eam talem esse definiat; nam, cum privati doctoris iudicium possit errare, potest utique contingere, ut fundamentum temeritatem tollens superveniat.

At Pontificis Romani iudicium habet duo, nempe infallibilitatem, & perpetuitatem; non enim Pontifex tantum definit pro aliquo tempore, aut proponit Ecclesiæ doctrinam, tantum uno, aut altero anno tenendam, sed in perpetuum; unde, cum infallibiliter definiat, non adeste fundamentum, cui prudens assensus niti possit: & hæc definitio etiam pro futuris temporibus duret, non tantum definit, pro nunc non adeste tale fundamentum, sed absolute definit, non dari tale fundamentum, & hanc propositionem semper, tanquam temerariam, esse reiiciendam: & hinc talis propositio nunquam potest esse vera; non enim potest esse vera propositio, quæ à nemine prudenter affirmari potest; cum utique, si vera esset, dari deberet aliquod fundamentum prudentis affirmationis, quod, licet necdum esset cognitum, tamen aliquando posset cognosci; alias neque DEUS posset propositionem, licet veram, revelare; nam si eam revelaret, eoipso daretur fundamentum prudens eam affirmandi, scilicet ipsa revelatio, vel aliquid aliud per illustrationem ostensum.

Similiter Cardenas *dissertatione modo citat. n. 172.* fusè contendit, propositionem scandalosam esse falsam; cum scandalositas illius, ut ita dicam, semper futura sit: propositio autem scandalosa in doctrina morum utique sit falsa; cum nunquam liceat sequi eam propositionem, quæ scandalum præbet. Nec dicatur, posse rebus magis suo tempore declaratis, scandalum cessare; nam hac ratione propositio non fuisset in se scandalosa, sed tantum per accidens, ratione ignorantiae: hoc autem dici non potest de propositione damnata à Pontifice, à quo Spiritus S. assistentia removet omnem in definitionibus ignorantiam: nec potest Pontifex definiens, ex ignorantia dicere illicitum obiectum, quod reverà est licitum, ut rectè observat Cardenas *cit. dissert. n. 173.* Hæc pro instituto nostro, de damnationibus propositionum, in compendio dicta, sufficiunt: qui plura cupit, videre poterit Cardenam *in crisi in proposit. ab Innoc. XI. damnat. per totam dissertationem proæmialem.* item Vivam. p. 1. *trutina Theolog. quæst.*

prodroma. Ralslerum in regula externa fidei art. 19. n. 293. Suarez, Lugo, & alios, qui rem hanc fusè pertractant.

ARTICULUS XV.

An legitima sit Appellatio à Definitionibus Pontificis ad Concilium Generale.

403. **D**ico. Appellatio à Pontificis definitionibus ad Concilium generale est nullo modo legitima. ita communissimè Catholicis doctores. Prob. conclusio 1. Appellatio hæc est contra omnia Jura Canonica, imò est ab his reprobatissima: ergo nullo modo est legitima. prob. ant. Gelasius Papa C. *Ipsi sunt canones. 16. causa 9. q. 3.* sic loquitur: *Ipsi sunt canones, qui appellationes totius Ecclesiæ ad hujus sedis examen voluere deferri: ab ipsa verò nusquam prousus appellari debere sanxerunt, ac per hoc illam de tota Ecclesiæ judicare, ipsam ad nullius committere iudicium, nec de ejus unquam præceperunt iudicio judicari, sententiæque illius constituerunt non oportere dissolvi, cujus potius decreta sequenda mandarunt.* Idem Pontifex C. *Cuncta. 17. ead. caus. & q. ait. Cuncta per mundum novit Ecclesiæ, quod sacrosancta Romana Ecclesiæ fas de omnibus habeat judicandi, neque cuiquam de ejus liceat judicare iudicio; siquidem ad illam de qualibet mundi parte appellandum est: ab illa autem nemo est appellare permissus. Sed nec illa præterimus, quod Apostolica Sedes sine ulla synodo præcedente, & solvendi, quos Synodus inique damnaverat, & damnandi, nulla existente synodo, quos oportuit, habuit facultatem: & hoc nimirum pro suo principatu, quem Beatus Petrus Apostolus Domini voce, & tenuit semper, & tenebit.*

Nicolaus I. C. Patet. 10. ead. caus. & q. sic ait: *Patet perfectio Sedis Apostolicæ (cujus auctoritate major non est) iudicium à nemine fore retractandum: neque cuiquam de ejus licere judicare iudicio, juxta quod Innocentius Papa Russo, & ceteris Episcopis per Thessaliam constitutis, scribens ait: Nemo unquam Apostolico culmini (de cujus iudicio non licet retractare) manus obvias audacter intulit, nemo in hoc rebellis extitit, nisi qui de se voluit judicari: & B. Papa Gelasius: Nec de ejus iudicio (id est Romana Ecclesiæ) canones unquam præceperunt judicari, sententiæque illius constituerunt non oportere dissolvi, cujus potius sequenda decreta mandarunt.*

404. Posthæc Pius II. ann. 1460. in Conventu Mantuano interrogavit, quid censendum esset de hujusmodi appellanti- bus: & omnes unanimi voce responderunt, esse damnandos, tanquam fautores hæresis, & reos læsæ Majestatis. Quare Pontifex edidit Bullam (quæ in Bullario Cherubini tertia est inter Bullas Pii II.) in qua sic ait:

Q3

Exc-

Execrabilis, & pristinis temporibus inauditus, tempestate nostra inolevit abusus, ut à Romano Pontifice nonnulli spiritus rebellionis imbuti ad futurum Concilium provocare presumant. & paulò post: Huiusmodi provocaciones damnamus, & tanquam erroneas, ac detestabiles, reprobamus easque tanquam inanes, ac pestiferas, nullius momenti esse decernimus. Rursus Sixtus IV. *ann. 1483.* huiusmodi appellationes, quacunque occasione interponerentur, non solum irritas, & inanes, sed etiam fraudulentas, & sacrilegas, & hereticas esse declaravit. Quæ Sixti Bulla teste Odorico Raynaldo *ad an. 1483. n. 22.* in Gallia iussu Regis Ludovici solemniter est promulgata. Similes censuras contra hos appellantes intorserunt Calistus III. Julius II. ac alii: & in nostra usque tempora quotannis Pontifices per Bullam Cœnæ, appellantes hosce feriunt excommunicatione.

405. Dices, Pontifices, in hac causa ipsis propria, non esse idoneos iudices. Resp. Tota Ecclesia sacros hos canones ante plura sæcula acceptavit, & ratos habuit, adeoque idem sensit. An nec ista huic rei decidenda idonea est? Nec tantum Ecclesia tacite canones hos acceptavit, sed eosdem expresse in Conciliis generalibus statuit. Constantinopolitanum IV. *actio. 10. can. 13. vel in fragmentis. can. 21.* asserit, ne quidem à Concilio generali posse in Romanum Episcopum sententiam dici: verba vide *n. 342.* Iterum approbante Lateranensi Oecumenico sub Leone X. *sess. 11.* idem Leo edidit Bullam: *Pastor æternus gregem suum:* in qua habentur hæc verba: *Solum Romanum Pontificem, pro tempore existentem, tanquam auctoritatem super omnia Concilia habentem.*

Accedit 1. quòd, cum Pontifex sit Doctor, & Pastor universalis Ecclesiæ, debeat posse eam docere, quid in hac questione gravissima sit tenendum: quis enim eam alius doceat? An Concilium sine Pontifice? & accephalum non est ullo modo infallibile. An Concilium cum Pontifice? & sunt partes litigantes, quibus non competit ferre sententiam. Accedit 2. quòd, etiam de jure humano, principes, qui superiorem non agnoscunt, possint sententiam ferre in causis propriis: quidni id possint Pontifices, immediati Vicarii Jesu Christi? Accedit 3. quòd Pontifices, in hac causa pronunciantes, non tam agant causam suam, quam causam Christi Domini, cuius institutionem circa suum Vicarium defendunt.

406. Hinc nunquam admittæ sunt tales appellationes: nec est ullum exemplum, quòd propter alieuius, vel plurium à Pontificis definitione appellationem, unquam coactum sit universale Concilium, aut in aliquo Concilio acta sit causa taliter appellantium. Quamvis enim aliquando causæ aliquæ, prius à Papa definitæ, in Concilio generali fuerint productæ, ut causa Monothelitarum in Synodo VI. tamen id non fuit factum, ut deferretur istorum appella-

tionem, nec ut examinaretur, vel reformaretur iudicium Pontificis: sed tantum ad faciendam maiorem aliquam declarationem, vel etiam ad maiorem, vel magis extensam errorum, & errantium damnationem: sicut etiam ex eadem ratione in Tridentino fuit tractatum de hæresibus Lutheri, jam à Leone X. damnatis.

At econtra exempla sunt plura admittarum appellationum, à Conciliis ad Apostolicam Sedem; eæque factæ sunt à sanctissimis viris, Athanasio, Cyrillo, Chrysostomo &c. Pariter Concilia, etiam universalis, semper consueverunt, actorum suorum confirmationem à Pontifice petere, ut testatur de prioribus Concilium Lateranense, quo assentiente Leo X. *in Bulla n. m. præced. citata: Pastor æternus:* sic ait: *Consueveruntque antiquorum Conciliorum Patres, pro eorum, quæ in suis Conciliis gesta fuerunt, corroboracione, à Romano Pontifice subscriptionem, approbationemque humiliter petere, & obtinere.* Quod etiam Tridentinos Patres fecisse ex sessione ultima seu eius continuatione *s. Illustrissimi:* & ex Bulla Pii V. decreta Concilii confirmante, notissimum est: quin econtra ullus Papa necessarium duxerit, suarum definitionum confirmationem ab ullo Concilio petere.

407. Fortè quis dicet, canones supra adductos mentionem facere Sanctæ, & Apostolicæ Sedis, & ab hac non appellandum statuere: at per Sanctam, seu Apostolicam Sedem, debere intelligi, non solum Romanum Pontificem, ex cathedra, seu sede Divi Petri loquentem: sed hunc unam cum reliquis Episcopis. Et fortè possent videri, post Illustrissimum Jacobum Benignum de Bosluet Episcopum Meldensem, hoc innuere Præsules moderni Gallicanæ Ecclesiæ *in sua ad modernum Regem epistola, æ. 1728.* in qua asserunt verba Illustrissimi Bosluet, ab eo, ut ajunt, in quadam allocutione Gallorum Antistitem, ad initium cuiusdam Conventus prolata, quæ ex idiomate Gallico in Latinum translata sic habent: *Sancta Sedes principaliter est corpus Episcopatus, unius sui Capiti: hic debet inveniri depositum doctrinæ Ecclesiasticæ, concreditum Episcopis per Apostolos.*

Sed non possum mihi persuadere, sapientissimos Præsules voluisse adstruere sensum, his verbis, prout jacent, nudè acceptis contentum; esset enim hic modus loquendi omnino novus, & antiquioribus incognitus. Sanè hi termini, *Sancta sedes, Apostolica Sedes, Sedes Petri,* & similes, hucusque à Patribus, & Conciliis, semper fuerunt intellecti, de Episcopatu Romano, seu cathedra Romana sola, ut est clarum volventi scripta antiquiorum: certè S. Augustinus *serm. 2. de verbis Apostol. c. 10. seu in fine.* loquens de causa Pelagii, & sequacium, ait: *Fam enim de hac causa duo Concilia missa sunt ad sedem Apostolicam: inde etiam rescripta venerunt. Causa finita est: error utinam aliquando finiatur:* quibus verbis nec à longè vult dicere, missa esse ad generale

rale Concilium, vel ad corpus Episcoporum, ut est clarum; eum in causa Pelagii nullum Concilium sit celebratum: imò nec ad omnes Episcopos, vel ad plurimos totius orbis, missa sint acta illa: multò minùs à plurimis Episcopis rescripta venerint. Unde intelligit S. Doctor Sedem Romanam.

408. Quin ipsi Præfules Gallicani paulò antiquiores, suam ad Innocentium X. epistolam in causa Jansenii scriptam (de qua n. 356.) sic inchoant: *Majores Ecclesie causas ad Sedem Apostolicam referre solennis mos est: ubi utique non intelligunt per Apostolicam Sedem corpus Episcoporum; alias non à solo Innocentio petissent decissionem (quam tamen ab eo solo, & non à corpore omnium Episcoporum petisse, manifestissimum est) nec post decissionem Innocentii, in literis, quibus ei propterea debitas gratias egerunt (de quibus eodem n. 356.) dixissent: Sanctitas Vestra, per Petri soliditatem, confusis veritatis hostium animis, securos ab omni externa perturbatione de nova heresi triumphos aget.* Dein ipsi canones à nobis adducti non volunt dicere, quòd decreta à corpore Episcoporum facta, non debeant alteri judicio submitti (de hoc enim nec dubium, nec questio erat) sed volunt id docere de decretis solius Pontificis; hinc Gelasius dicit *hujus Sedis, & Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ*. Nemini etiam dubium esse potest, Nicolaum, & Innocentium, ab hoc citatum, de Romana Sede in particulari loqui. Videri etiam meretur Cantus de *locis Theolog. l. 6. c. 4.* ubi plurima affert testimonia, ex quibus clarè patet, Romanam Sedem intelligi per Sanctam, aut Apostolicam Sedem.

409. Prob. conclusio 2. Appellatio, ut apud omnes est certum, debet fieri à iudice inferiore ad superiorem: atqui nullum Concilium est supra Papam: ergo, prob. mi. Christus nuspiam concessit ulli Concilio jurisdictionem, vel superioritatem in Summum Pontificem: sed potius dedit Summo Pontifici jurisdictionem in Concilia, etiam generalia: ergo, ant. quoad 1. partem prob. negativè; quia non potest ullo modo ostendi, ubi Concilio ea jurisdictio data sit: quoad 2. partem verò prob. positivè. Episcopi, etiam in synodum congregati, sunt oves Christi, quas Petrus omnes accepit pascendas, dum ei est dictum *Joan. 21. v. 17. Pisce oves meas*: at pastor habet superioritatem, & jurisdictionem in omnes oves ei concreditas, etiam congregatas, seu collectivè acceptas: ergo. Idem probatur ex Concilio Lateranensi citato n. 405. & n. 406. Item huc spectant omnia, quibus à n. 326. ex Conciliis, & Patribus probavimus, definitiones Conciliorum debere approbari à Summo Pontifice. Addo de Tridentino, etsi in hoc non habeatur aperta definitio hujus Pontificis superioritatis, tamen ex Pallavicino in *historia ejusdem Concilii l. 21. c. 4. n. 5. & seq.* constat, omnes ex Italia, ac Hispania, Patres consensisse, ut definiretur, Papam esse supra Concilium: qui

numero multum excedebant Gallos, & paucos alios ex aliis regionibus præsententes. Quin ex Gallis Petrus de Marca Archiepiscopus Parisiensis (apud P. N. Thyrsium *manuduction. ad convers. Machumetan. p. 1. l. 3. c. 6. §. 11.*) sic scribit ann. 1662. de nostra sententia: *Quam unice Hispania, Italia, omnesque Christianitatis Provincia docent, ita, ut illa, quam sententiam Parisiensium vocant, ad classem earum opinionum reducenda sit, quæ tolerantur.* Galli quoque antiquiores idem senserunt: & testatur Joannes Gibalinus l. 5. de *jure canon. c. 3. q. 3. §. 15.* Theologiam Parisiensem antehac semper nostræ sententiæ adhæsisse.

410. Confir. Pontifex est verus, & unus Christi Vicarius, suprema auctoritate præditus, ut definitum est à Constantiensi Concilio sess. 8. in qua damnantur 45. propositiones, seu articuli Wicleffii, & inter has 37. *Ecclesia Romana est synagoga satana: nec Papa est immediatus, & proximus Vicarius Christi, & Apostolorum.* & iterum in Bulla Martini V. quæ in eo Concilio, & eodem approbante, est edita, atque actis inserta, habeturque sess. 45. ubi à suspecto de heresi dicitur querendum: *Utrum credat, quòd Papa... sit successor B. Petri, habens supremam auctoritatem in Ecclesia DEI?*

Idem rursus definitum est in Concilio Florentino sess. ultim. in literis Unionis his verbis: *Definimus, Sanctam Apostolicam Sedem, & Romanum Pontificem, in universum orbem tenere primatum, & ipsum Pontificem Romanum successorem esse Beati Petri Principis Apostolorum, & verum Christi Vicarium, totiusque Ecclesiæ caput, & omnium Christianorum Patrem, ac doctorem existere, & ipsi in Beato Petro pascendi, regendi, & gubernandi universalem Ecclesiam, à Domino nostro Jesu Christo plenam potestatem traditam esse, quemadmodum etiam in gestis Oecumenicorum Conciliorum, & in sacris canonibus continetur.* Ex quibus verbis etiam habetur, priora Oecumenica Concilia idem definivisse. Sed & innumeri Patres, atque doctores, idem, ubicunque occasio est, tradunt.

Jam sic. Vicarius habet idem tribunal cum principali, adeoque Pontifex cum Christo: ergo non datur majus tribunal, adeoque nec appellatio à Pontificis tribunali. prob. subsumptum ex *Cap. Non putamus. de consuetud. in 6. item ex Capit. Romana Ecclesia 1. de officio Vicarii in 6. & Cap. Romana 3. de appellationibus in 6. & L. unica Codic. de sent. præf. prætor.* in quibus locis clarè deciditur, unum esse tribunal Vicarii, & Principalis: ergo. Confir. 2. Appellans recedit ab obedientia ejus, à quo appellat: sed non licet Christianis, nec singulis, nec omnibus, recedere ab obedientia Summi Pontificis, in causis spiritualibus: ergo.

411. Prob. conclusio 3. Appellatio inutilis, frivola, & frustratoria, quæ fit præcisè ad trahendam litem, vel vitandam condemnationem, omni jure, naturali, & positivo

tivo, est nulla, ut doctores unanimiter doceant, & clarè habetur *C. Cum speciali. 61. de appellationibus & l. Tutor. 41. ff. de usuris*: atqui appellatio à Pontifice ad Concilium est talis: ergo. prob. mi. 1. quoad frivolem inutilitatem. Tunc appellatio est inutilis, & frivola, quando non potest sperari mutatio sententiæ, ut est per se clarum: atqui in nostro casu ista sperari non potest; quia non potest iudicium infallibile (quale esse Pontificis abunde probatum est) mutari sine errore, in quem labi non potest Ecclesia.

Certè, cum olim in Synodo VI. ageretur causa Monothelitarum, tam longè abfuere Patres à mutanda Agathonis Pontificis epistola decretali, ut *actione 18.* in hæc verba proruperint: *Per Agathonem Petrus loquebatur.* quin imò, ut habet Spondanus *ad ann. Christi 679. n. 2.* Agatho, & Synodus Romana, in literis ad Synodum VI. seu Constantinopolitanam III. contestabantur, *haud se mittere Legatos ad disputandum de questione controversa, tanquam de re incerta: sed ad docendum, quæ esset Apostolica Sedis traditio, utdè, ut nihil præsumerent augere, minuire, vel mutare &c.*

Confirm. 1. Vel Concilio, ad quod appellatur, præsidebit Pontifex, vel non. Si primum: non sinet, à se infallibiliter statuta convelli, nec id Christus permittet, ne portæ inferi contra Ecclesiam prævaleant. Si secundum: Concilium erit acephalum, & rebus fidei definiendis insufficiens, ut farentur ipsa Concilia Oecumenica, quæ sua decreta eousque non censuerunt infallibilia, donec Romanæ Sedis approbationem impetrassent; hinc eam, ut dictum *n. 328. & 406.* semper humiliter petierunt. Et patet hoc ulterius ex eo, quod plura Concilia, absque Pontificis iussu, aut directione habita, vel ab eo reprobata, etiam ab Ecclesia reprobata fuerint, ut Sirmienfè, Ariminense, Mediolanense &c. nulla autem unquam definitio Pontificia fuerit reformata, ab ullo Concilio.

412. Quod autem talis appellatio etiam sit frustratoria, & præcisè ad litem trahendam inventa, sic probo. Etsi in gratiam appellantium conveniret Concilium, tamen, nisi hoc statueret, quod ipsi vellent (quod tamen fieri non posset; cum Spiritus S. non posset permittere, infallibiliter statuta convelli) ipsi nunquam acquiescerent: ergo. Scilicet, ut Tridentino non acquieverunt Lutherani, aut Calvinistæ, ita nec acquiescerent novi appellantes alicui alteri, & ad nova, ac nova Concilia, sine fine appellerent, novæque semper opponerent exceptiones: sive, quod non satis sint auditi: sive, quod Concilium fuerit potissimum ex adversariis suis conflatum: sive, quod Papa dominante non fuerit liberum: sive, quod Patres sinistris affectibus, aut opinionibus fuerint præoccupati.

Sic advocati Parisienses, qui *an. 1728.* appellationem, à Constitutione *Unigenitus* ad Concilium factam, scripto defendere

conati sunt, visi sunt velle excludere à synodo convocanda eos Episcopos, qui Pontificias definitiones extra Concilium factas, etiam ante tacitam Ecclesiæ acceptionem, infallibiles esse sentiunt: & hinc sapientissimi Galliæ Præsules, necesse habuerunt, in sua ad regem epistola supra memorata, eos confutare, & quidem solidè ex eo, quod Spiritus S. assistentia non dependeat ab opinionibus privatis Episcoporum, sed ab eorum sacro characterè Episcopali, & legitima ad Concilium convocatione, atque in unam synodum universalem cum suo capite conventu.

Si qui appellantes modestius se gerent, facile tamen comminiscerentur novas frivolas distinctiones, aut distortas interpretationes, quibus non minus Concilii canones, quam modò Pontificis definitiones eluderent. Sanè Jansenii hæreses dum Tridenti damnatæ fuerunt: & *caput 5. ac canon 4. sess. 6.* cum illis erroribus conciliari in æternum non potest: nec tamen ab iis recedunt sectarii illi: nec gratiam, cui voluntas humana possit resistere, unquam sincere admittunt.

413. Prob. conclusio 4. Appellatio hæc ad Concilium universale, non tantum est inutilis, sed perniciosa, seu, ut eam Pius II. supra citatus *n. 404.* vocat, est pestifera. Prob. Appellare ad Concilium, in causa dogmatum fidei, est captare tempus, & impunitatem, per plurima lustra, aut sæcula, spargendi errores, cum perniciæ innumerorum fidelium: ergo est perniciosa. prob. ant. cogere Concilium universale res est infinitis, & vix eluctabilibus difficultatibus obnoxia, adeoque non potest, nisi rarissime, & post plurimos annos sperari: ergo, si debet expectari Concilium, ut errores, & hæreses damnentur, isti diutissime impunè grassabuntur: & qui hoc petit, subdolè petit diuturnam sibi impunitatem spargendi errores.

Prob. ant. Licet antiquioribus Ecclesiæ temporibus, quando tantum unicus princeps, aut duo fratres, Orienti, & Occidenti, dominabantur, sat facile Episcopi ex omnibus provinciis convenerint, tamen nunc, divisio in plurimos terreno regimine, difficillimum est, eos ex tot regnis, sæpe inter se bello, aut belli suspitione, distractis, in unam mediam stationem coire. Si Germaniæ, Galliæ, Hispaniæ (ut de aliis nil dicam) vel inter se, vel uni earum cum Pontifice, dissidium intercedit, statim Concilio mora insuperabilis surgit; eoquod mox principes, vario sub prætextu, suarum regionum Episcopos domi retineant: vel etiam aliis transitum per suas ditiones non permittant. Similia autem impedimenta, in tanta nationum, geniorum, commodorumque propriorum, varietate, nunquam ferme possunt abesse.

414. Evidenti exemplo est Concilium Tridentinum, quod jam *an. 1537.* Paulus III. Mantuam indixit: sed ob duriores conditiones, à duce, aliisque objectas, anno sequenti Vicentiam transferre necesse habuit: mox

mox ob nova impedimenta omnino illud Pontifex suspendere debuit. Ut tamen extremos conatus adhiberet, ipsemet, quamvis senex septuagenario major, exhausto longo Nicæam uique itinere, à Carolo V. & Francisco I. saltem in decennium inducias impetravit, statimque iterum anno 1542. Concilium Tridentum indixit: & tamen ob recrudescens bellum, aliæque obstacula, non nisi anno 1545. sub finem, seu 13. Decembris sessio prima celebrari potuit.

Mox an. 1547. ob litem Tridenti grassantem, Pontifice illud Bononiam transferri, Carolo V. verò id Tridenti retineri volentibus, omnino fuit suspensum. Resumptum denuo an. 1551. à Julio III. statim iterum altero anno ob nuntium belli, à Protestantibus imminens, suspendi debuit. Et sic cessatum fuit per novem integros annos, donec Pius IV. anno Pontificatus sui II. illud reassumi præceperit, ac tandem exhaustis maximis curis, ei mense Decembri an. 1563. hoc est, ab ejus exordio anno 18. finem imposuerit.

Alias difficultates gravissimas, eo durante Concilio exortas, legere licet in historia ejusdem, à Cardinale Pallavicino conscripta: quam, si evolueris, fateberis, synodum œcumenicam cogere, esse rem vix non moraliter impossibilem. Certè à Tridentino finito fluxerunt hucusque anni ferme centum septuaginta, nec tamen toto hoc tempore, quamvis voluissent Pontifices, de ullo novo Concilio universali convocando agere potuerunt. Ex quo cuius rectè sentienti est manifestum, quòd Christus Ecclesiæ suæ non reliquerit hoc medium unicam, profligandi errores, ac hæreses.

ARTICULUS XVI.

Solvuntur Objectiones.

415. **O**B. 1. Datur appellatio ab imperatore ad comitia: ergo etiam à Papa ad Concilium. Confirm. Appellatio est remedium juris naturæ, hoc est, à naturali jure cuique concessum, & habet rationem defensionis, quæ omnibus jure naturæ licita est, contra gravamen ex sententia condemnatoria: ergo etiam licita est appellatio à Papa ad Concilium; alias enim, si quis injustè gravaretur, non haberet ullum remedium suæ innocentiae &c. Resp. Multi Jurisconsulti negant antec. ergo illud omitto, & neg. conf.

Papa suam potestatem immediatè habet à Christo, cujus Vicarius est, jure Divino: econtra imperator suam potestatem habet quidem mediatè à DEO: at immediatè eam habet à populo, vel electoribus, qui potuerunt ei conferre potestatem, vel magis, vel minùs limitatam. At Summo Pontifici, nec populus fidelis, nec Episcopi, nec electores, seu Cardinales, possunt dare supremam potestatem spiritualem, qua fruitur: sed isti tantum quasi præsentant personam, à Christo instituendam, & suprema potestate donandam; unde alii non possunt, eam potestatem

limitare, aut Papam sibi in ordine ad appellationes subijcere.

416. Ad confirm. dist. ant. Est remedium juris naturæ appellatio genericè sumpta. conc. ant. appellatio qualibet in specie, & præsertim tam frivola, inutilis, & perniciofa. neg. ant. & conf. Certè jura humana sæpe prohibent appellationem; & sæpe præcipitur, e. g. c. 1. de rescriptis, ut appellatione remota, procedatur: nec potest jus naturale permittere usum medii tam perniciosi &c. Dein in causâ fidei nemo Pontificiæ definitioni contrarius potest esse innocens. In aliis etiam causis saltem est moraliter impossibile, ut appellans sit innocens; quia appellatio ad Concilium non interponitur in quibuslibet causis minimis: in gravioribus autem cautissimè proceditur. Quodsi tamen in casu extraordinario aliquis damnaretur ex errore puri facti, non aliud contingeret, quàm, quòd frequens est in tribunalibus sæcularium principum, ubi tamen sæpissimè non datur appellatio. Et licet taliter læso non concedatur appellatio ad Concilium, datur tamen, ut diximus, facultas petendi novam causæ suæ revisionem.

417. Ob. 2. Potest appellatio fieri ad Concilium, ut in eo Pontifex melius informetur: seu potest fieri appellatio à Pontifice, non satis informato, ad melius informandum: ergo saltem aliqua appellatio à Pontifice est licita. prob. conf. hac ratione appellatio non fit ad superiorem: ergo est licita. Resp. neg. ant. & ejus suppositum; non enim opus est Pontifici meliori informatione; quia antecederet ad definitiones Pontificis, ab hoc semper habetur informatio tanta, quanta requiritur: & Spiritus S. sicut assistit, ut nihil definiatur falsum, ita quoque assistit, ut nihil definiatur sine informatione necessaria.

Quòd autem Papa adhuc aliquanto melius informari possit à Concilio, non probat, id esse necessarium, nec aliquis informationis excessus potest compensare ea damna, quæ suprâ retulimus, oritura ex dilatione definitionum usque ad Concilium universale. Caterum Pontifices solent, antecederet ad suas definitiones adhibere accuratissimam diligentiam, per se, & alios, ut habeatur exactissima informatio, qua volunt utique satisfacere suo officio, & impedire, ne dent qualemcumque occasionem perturbationum, aut schismatum &c. & hoc à multiplici experientia constat.

Sic Alexander VII. in sua Bulla: Ad sanctam B. Petri Sedem. testatur, causam propositionum Jansenii discussam esse, eam profecto diligentia, qua major desiderari non posset. & Clemens XI. in Constitutione Unigenitus ait, causam propositionum Quesnellii, discussam esse quàm maximâ diligentia, ac maturitate. Similia passim in aliis Bullis habentur: quin etiam solent Pontifices, indicare preces publicas pro impetrando Divino lumine &c. vide etiam dicta n. 381. ad object. 3. Quare appellatio talis inutilis, certè

certe non necessaria est; quia post sufficientissimam informationem, infallibiliter statuta, reformari non possunt. Imò, ut diximus celebres Juristae negant, etiam ab imperatore minus informato posse fieri appellationem ad eum melius informandum.

418. Ob. 3. Sæpius jam, Catholici etiam, appellarunt à Papa ad Concilium universale: ergo debet appellatio talis esse licita, & valida. Resp. dist. ant. appellarunt à definitionibus fidei, neg. ant. ab aliis gravaminibus sibi, ut putabant, factis. conc. ant. & neg. conf. In causis fidei antehac non nisi heretici, e. g. Pelagiani, & Lutherani, appellarunt. In aliis gravaminibus particularibus, causis profanis, vel saltem totam Ecclesiam non concernentibus, appellarunt aliqui alii, sed nec isti licite, aut valide. Certè nunquam propter ipsos Concilium generale convocatum fuit, minus decisio Pontificis à Concilio correctæ. Quin nec ob hereticos appellantes coacta sunt synodi: sed postquam definitione Pontificis fuere damnati, Ecclesia hoc iudicio stetit.

Sic tribus primis sæculis, quando ob persecutiones gentilium nondum poterant celebrari synodi universales, à Pontificibus absque Concilio damnatae fuere hæreses plures, Marcionis, Montani, Cataphrygarum, Novatianorum, Sabellii, Pauli Samosatani: postea etiam Apostolica Sedes absque Concilio damnavit Priscillianistas, item Pelagium, Jovinianum, Vigilantium: quin propter Episcopos aliquos Pelagianos, ad universalem synodum appellantes, aliquod Concilium coactum fuerit. Sic sanè testatur S. Augustinus l. 4. contra duas epistolæ Pelagianorum, c. 12. seu ultimo: *Aut vero congregatione synodi opus erat, ut aperta perniciēs damnetur: quasi nulla hæresis aliquando, nisi synodi congregatione damnata sit, cum potius rarissime inveniantur, propter quas damnandas necessitas talis extiterit: multoque sint, atque incomparabiliter plures, quæ, ubi extiterunt, illic improbari, damnarique meruerunt, atque inde per ceteras terras devandæ innotescere potuerunt.*

419. Ob. 4. Universitas Parisiensis an. 1337. docuit, in causis fidei licite appellari posse à Papa ad Concilium. Idem censuerunt Patres Concilii Pisani, Basileensis, & Constantiensis. Idem sensit Aeneas Sylvius, postea Pius II. Summus Pontifex: item S. Antoninus, & Joannes Gerson Parisiensis Cancellarius: ergo debet esse licita talis appellatio. Resp. Si Sorbona id docuit (nam meritò dubitari potest, an id docuerit de definitionibus in materia fidei, ab indubitato Pontifice factis, de quo vide n. 336.) si, inquam, tunc temporis id docuit, non benedocuit, & postea sapientius sensit.

Sanè ostendit Josephus Gibalinus. l. 5. de jure canon. c. 3. §. 15. post illa tempora nostram sententiam à Sorbonicis doctoribus traditam fuisse: quid senserit Petrus de Marca Archiepiscopus Parisiensis, qui po-

steriori tempore vixit, vide n. 409. Melius etiam sensit Clerus Gallicanus in literis ad Innocentium XII. datis, de quibus n. 372. nec non etiam moderni Præsules Gallicæ in suis ad regem literis supra memoratis, quibus appellationem quorundam egregie confutant.

420. Quod spectat ad Aeneam Sylvium, postea Pium II. hic sententiam illam jam, antequam ad Pontificatum assumptus fuit, revocavit: & postea in Mantuano Conventu hanc appellationem tanquam pestiferam reprobavit. S. Antoninus (de quo vide n. 347.) non docet, licite à Papa appellari ad Concilium: sed tantum, Pontificem non posse definire aliquid contrarium illi, quod jam à legitimo Concilio generali fuit definitum: quod utique non potest; nam, si contrarium quid definire vellet, eo ipso in apertam hæresin incideret, & Pontificatu excideret; quo casu utique dein Concilio subjectus esset. Theologi, & Patres Pisani, ac Constantienses, loquuntur de Pontificibus dubiis, quales erant tempore schismatis.

Quod spectat ad Basileenses, imprimis certum est, eos excessisse; unde in Lateranensi sub Leone X. sess. 11. in Bulla: *Pasce aternus gregem suum.* dicitur de eo, post translationem ab Eugenio factam *Concilio-bulo*, quod *Concilium amplius appellari non merebatur, . . . ac propterea nullum robur habere.* Et sanè, quando istud Concilium contra Pontificem insurrexit, fuit acephalum, & Spiritus S. assistentiâ destitutum; unde etiam Patres illi, postea cum Eugenio IV. in gratiam redeunt, opinionem suam retractarunt: & Amadeus ipse, seu Felix V. illegitimè electus, Pontificatu suo quacunque cessit; in ejus tamen gratiam Eugenius, non quidem Concilium, sed tamen aliquorum beneficiorum collationem, approbavit. Quod spectat ad alios auctores, etiam Gersonem, vel isti explicandi sunt de casu Pontificis dubii, vel, si plus velint, dicendi sunt excessisse: atque ideo deferendi sunt.

ARTICULUS XVII.

An sit de fide, modernum SS. Dominum Clementem XII. esse verum, & legitimum Summum Pontificem.

421. Refert Oviedo tract. de fide contr. 4. punct. 7. n. 86.

Compluti olim fuisse doctores, qui negarint, esse de fide, hunc in individuo hominem, legitimè electum e. g. nunc SS. Clementem XII. esse verum Pontificem, Vicarium Christi, ac D. Petri successorem: hos postea à Clemente VIII. fuisse Romam citatos, ad causam dicendam: quamvis dein, omisso Romano itinere, Compluti res composita fuerit. Nec post tempora Clementis VIII. facile reperies auctorem impressum, qui oppositum teneat.

Citatur quidem Tannerus tom. 3. disp. 1. de fide q. 4. dub. 4. n. 160. at paulò inferius n. 165.

n. 165. & 166. manifestè plus asserit. Valentia autem, licet tom. 3. disp. 1. q. 1. punct. 7. quasiuncula 5. §. 38. videatur in contrarium inclinare, tamen expressè dicit, se non timere, quòd casus ille futurus sit: insuper totum illum jam edidit, ante illam à Clemente VIII. factam citationem. Non autem est quæstio, an hæc assertio sit de fide, tantum conditionatè, seu si Clemens XII. habeat omnia requisita; hoc enim nunquam fuit inter Catholicos controversum: sed neque est quæstio de Pontifice nondum ab Ecclesia acceptato, ut potest contingere tempore schismatis (tunc enim potest dubium esse, & sæpe fuit, an hic, vel ille, sit verus Papa) sed quæstio est de Pontifice acceptato ab Ecclesia.

422. Dico. Est de fide, hunc in individuo hominem, acceptatum ab Ecclesia e. g. nunc SS. D. Clementem XII. esse verum Summum Pontificem, & Vicarium Christi, ita communissima doctorum. Antequam probem conclusionem, noto ex Suarez. disp. 3. de fide sec. 11. n. 6. DEUS, vel Christus Dominus, neque cognoscit, neque affirmat, neque revelat, sive per Scripturam, sive per traditionem, objecta tantum confusè: sed quando aliquid etiam universaliter de pluribus dicit, discernit singulos, sub ea universali propositione contentos, atque non minus de eorum quolibet in particulari affirmat prædicatum, quam de omnibus simul, ut dictum n. 396. Sic e. g. quando Christus Dominus dixit *Matthai 24. v. 13. Qui autem perseveraverit usque in finem, hic salvus erit*: non tantum in genere, & confusè, hoc pronunciavit, sed Petrum, & Paulum, & quemlibet in particulari, quem perseveraturum prævidit, subintellexit.

Imò etiam in humanis, propositio universalis sæpe facit hunc sensum, & æquivaleret pluribus particularibus, quas sub se includit, si loquens omnia particularia objecta, sub universali contenta, distinctè cognoscit, e. g. si quis dicat: *Omnes Canonici fuere presentes ad Matutinum*: significat idem, ac: *Joannes fuit præsens: Jacobus fuit præsens &c.* nec est moris, in tali casu de quolibet in particulari id enunciare. Interim tamen nos revelationem Divinam universalem confusè cognoscimus, & independentè à nova instructione, vel explicatione talis revelationis, non scimus, quænam particulares, seu propositiones, seu personæ, aut objecta, sub illa universali revelatione contineantur.

Hinc opus est definitione Pontificis, vel Concilii &c. quæ ostendat, hoc, vel illud particulare objectum, vel hanc, aut illam particularem propositionem, in universali contineri, vel eà includi. Talis instructio, vel explicatio, aut applicatio universalis revelationis supra posita: *Qui autem perseveraverit usque in finem, hic salvus erit*: est canonizatio, vi cuius Pontifex definit, e. g. SS. Aloysium, & Stanislaum, esse duos ex iis, quos Christus dixit

R.P. Ant. Mayr. Theol. Tom. I.

perseveraturos in finem, adeoque salvos futuros.

423. Prob. jam conclusio. Ista propositio universalis: *Omnis legitime electus, & ab Ecclesia acceptatus, tanquam Summus Pontifex, est verus Papa, Caput Ecclesie, & Vicarius Christi*: est de fide, ut nemo Catholicorum negat; quia est dudum à pluribus Conciliis, Nicæno, Constantiensi, Florentino, supra citatis n. 327. & 328. & aliis definita: & in hac universali propositione continetur etiam ista: *Clemens XII. legitime electus, & ab Ecclesia acceptatus, tanquam Summus Pontifex, est verus Papa, Caput Ecclesie, & Vicarius Christi*: ergo juxta dicta num. præced. etiam ista est de fide; nam etiam ista est dicta à DEO; hic enim, revelando illam universalem, non est locutus, tantum in genere, vel confusè, sed determinatè intellexit omnes futuros successores S. Petri, adeoque etiam Clementem XII.

Solum superest, ut ostendatur, quòd DEUS etiam hanc propositionem particularem sub illa universali intellexerit, & revelaverit, quod sic monstratur. Est omnino indubitabile, quòd ille sit legitime electus, quem tota Ecclesia, tanquam legitime electum, & consequenter tanquam verum Vicarium JESU Christi acceptavit, adeoque tanquam talem agnovit: atqui tota Ecclesia ut talem acceptavit, & agnovit Clementem XII. ergo. ma. prob. Ecclesia est columna, & firmamentum veritatis, atque specialiter dirigitur à Spiritu Sancto, in rebus pertinentibus ad religionem, inter quas, & quidem gravissimas, est ista; cum hic agatur de ipso capite, fundamento, & regula fidei, ac morum: imò talis unanimis Ecclesie consensus, & acceptatio, est formaliter, vel eminenter altera electio, supplens omnes defectus, siqui in prima intercurrissent.

Nec dicas, Ecclesiam, quæ ita sentit, esse sine capite, adeoque non esse infallibilem; nam utique etiam ipse electus iudicat, se esse verum Papam, postquam scilicet in suam electionem consensit, ut supponitur fecisse. Dein Ecclesia etiam sine capite juxta omnes habet à Christo potestatem, sibi de capite certo providendi; unde in tali casu hic Ecclesie consensus, & acceptatio talis personæ, se habet ut definitio Pontificis canonizantis aliquem Sanctum; est nempe applicatio, vel explicatio propositionis revelatæ universalis, & particularis sub ea contentæ, atque à DEO subintellectæ, quarum utraque est de fide.

424. Confirm. & solidè conclusio 1. Si non est de fide, Clementem XII. esse verum Christi Vicarium, neque erit de fide, Tridentinum, aut aliud quodcunque Concilium, fuisse verum generale Concilium: hoc est contra communem omnium Catholicorum sensum, & non potest admitti: ergo. prob. ant. Eodem modo posset dici, non esse de fide, quòd Paulus III. & Pius IV. aliqui Pontifices, durante eo Concilio Ecclesie præses, illudque convocantes,

fue

fuerint veri Christi Vicarii: non esse de fide, quod Episcopi ibi præsentés fuerint veri Episcopi, ritè baptizati, aut ordinati &c. aut quod alia de jure Divino necessaria adfuerint: adeoque non esse de fide, an Concilium constiterit ex legitimis membris, & capite: ergo. Certè, nisi recurratur ad argumenta, nostris circa Pontificem exhibitis similia, etiam circa Concilia nihil probabitur, & disparitas formalis inter unum, & alterum casum, nunquam ostendetur.

425. Confirm. 2. Martinus V. edidit Bullam: *Inter cunctas pastoralis sollicitudinis curas*, in Concilio Constantiensi, à quo legitime electus est: & licet tunc non statim acceptatus fuerit à tota Ecclesia, fuit tamen acceptatus paulò post (ex quo saltem tempore negari non potest, Bullam plenum valorem accepisse) in hac autem Bulla, quæ habetur sub finem ejusdem Concilii, post recensitos erroneos articulos Wicleffi, & Hussii, dicitur, quod cuique, qui de hac hæresi suspectus esset, proponenda sit hæc quæstio: *Utrum credat, quod Papa canonicè electus, qui pro tempore fuerit, ejus nomine proprio expresso, sit successor B. Petri, habens supremam auctoritatem in Ecclesia DEI?* Ad quid enim exprimi deberet ipsius pro tempore existentis nomen, nisi hic in individuo homo credendus esset verus Papa, ac successor S. Petri, atque suprema potestate in Ecclesia præditus?

ARTICULUS XVIII.

Solvuntur Objectiones.

426. **O**B. 1. Propositiones universales à DEO revelatæ, præfertim, quæ ex parte subiecti habent terminum complexum, sunt tantum conditionatæ: ergo etiam particulares in iis contentæ, aut subintellectæ, faciunt tantum sensum conditionatum: ergo hæc propositio: *Clemens XII. legitime electus, & ab Ecclesia acceptatus, est verus Vicarius Christi*: est tantum conditionata: scilicet: *Si Clemens XII. est legitime electus &c.* ergo non est absolutè de fide, eum esse verum Vicarium Christi.

Prob. ant. Ista propositio: *Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit*: habet hunc sensum: *Si quis perseveraverit &c.* & par est ratio de altera: *Omnis legitime electus, & acceptatus ab Ecclesia &c.* ergo. prob. ant. Christus Joann. 14. v. 23. dicit: *Si quis diligit me, sermonem meum servabit*: & statim tanquam propositionem oppositam adjungit. v. 24. *Qui non diligit me, sermones meos non servat*: ergo, sicut prior, ita etiam ista secunda, tantum facit sensum conditionatum, adeoque & alia similes propositiones universales, licet quoad verba videantur absolutæ.

427. Resp. 1. retorq. argum. Ergo etiam

am ista propositio erit tantum conditionata: *Omne Concilium universale, legitime congregatum, est infallibilis regula fidei* & consequenter etiam hæc particularis in ea contenta: *Concilium Tridentinum universale, legitime congregatum, est infallibilis regula fidei*: erit tantum conditionatè vera, adeoque, salva ejus veritate, poterit quis negare, quod canones Tridentini sint absolutè de fide, dicendo, id tantum esse verum conditionatè: quod nemo Catholicorum admittit.

Resp. 2. In forma dist. ant. Propositiones tales, à DEO revelatæ, sunt tantum conditionatè veræ aliquando. om. ant. semper, & universaliter. neg. ant. & sub eadem distinctione. conc. vel neg. primam conf. & neg. absolutè secundam, ac tertiam. ad prob. iterum neg. ant. ad hujus prob. neg. rursus conf. Indigent hæc aliqua majori explanatione, quam subjungo.

428. Inprimis omitto, quod propositiones revelatæ, ex modo enunciandi conditionatæ, quando conditio non est purificata, vel non est prævisa purificanda, non faciunt sensum absolutum: & hinc omnes tales propositiones esse aliquando tantum in sensu conditionato veras, (seu tantum in sensu conditionato revelatas; nam propositiones tales, quarum conditio, nec impleta est, nec implenda, non possunt in sensu absoluto à DEO revelari) sed hæ propositiones sunt extra nostrum casum; nos enim loquimur, de propositionibus revelatis à DEO, quarum conditio, vel purificata est, vel prævisa purificanda: & istæ non tantum faciunt sensum conditionatum, sed etiam absolutum; licet quoad modum enunciandi, seu quoad verba, sint conditionatæ, atque etiam vim habeant sensus conditionatis quam vim habet qualibet propositio absoluta; nam, si res absolutè est vera, necessariò etiam conditionatè est vera.

Attamen, quia sensus istarum propositionum, non est nobis totaliter explicatus, vel applicatus, intelliguntur eæ à nobis sapius tantum in genere, vel confusè, aut tantum in sensu aliquo conditionato, vel quasi tali, donec per definitionem Pontificis, aut Ecclesiæ acceptionem, vel quandoque per evidentiam naturalem, aut aliam evidentem credibilitatem, vel quemcunque tandem modum, applicetur nobis earum sensus etiam absolutus, saltem quoad aliquas propositiones particulares.

429. Sice. g. applicatus est nobis, quoad plures propositiones particulares, sensus absolutus illius propositionis: *Qui perseveraverit usque in finem &c.* per canonizationem plurimorum Sanctorum: quamvis non sit applicatus quoad omnes; cum necdum omnes Sancti canonizati sint: item per communem consensum Ecclesiæ nobis applicatus est sensus absolutus propositionis universalis: *Omnis legitime electus, & acceptatus ab Ecclesia, est verus Vicarius Christi*: quoad plures propositiones particulares, quæ spectant ad præcedentes certos Pontifi-

ees: item quoad illam, quæ spectat ad modicum Pontificem, & est hæc: *Clemens XII. legitime electus, & ab Ecclesia acceptatus, est verus Papa, & Vicarius Jesu Christi.*

Nec est ullum absurdum, dicere, quod DEUS propositiones suas absolutas, revelet per verba quoad modum conditionata, quæ successive dein magis explicantur. Sic sæpe decreta sua absoluta tantum revelat, per revelationem quoad modum enunciandi conditionatam, ut negari non potest, præsertim ab iis, qui adstruunt in DEO decretum virtualiter indivisibile. Quod autem tales revelationes universales, si sint absolutæ, sint impedibiles ab iis hominibus, ad quos pertinent propositiones particulares (hi enim absolutam istarum veritatem sapissimè possunt impedire) tam parum absurdum est, quam parum, quod decreta DEI sint impedibilia; nam ex revelationes tantum sunt impedibiles quoad aliquas formalitates, quæ nempe eosdem homines concernunt; sicut scilicet à quolibet homine est impedibile decretum condendi mundum: quæ de re plura in tract. de DEO.

430. Ob. 2. Non minùs est revelatum, quod in omni hostia consecrata sit præsens Christus, quam sit revelatum, quod omnis legitime electus sit Pontifex: & tamen non est revelatum, de qualibet hostia in particulari, quod sit consecrata, vel quod in ea præsens sit Christus: ergo neque est revelatum, de quolibet in particulari legitime electo, quod sit legitime electus, vel verus Vicarius Christi. Resp. 1. retorq. argm. in Concilio Tridentino, & aliis, de quibus. n. 424. Resp. 2. dist. 2. p. ant. non est revelatum de omnibus hostiis in particulari, quæ revera consecratae sunt. neg. ant. de omnibus etiam iis, quæ revera non sunt consecratae. con. ant. & neg. conf.

Conformer ad superius dicta, etiam revelatio universalis de sacris hostiis, est revelatio particularis de qualibet, si revera consecrata sit: at, ut jam dixi, ad hoc, ut in particulari credamus, in hac hostia adesse Christum, debet nobis infallibiliter applicari, vel exponi, quod sub revelatione universalis, etiam hæc particularis contineatur: quod tamen de hostia qualibet in particulari non fit; unde non est proxime credibile de qualibet hostia, quæ existimatur consecrata, quod in ea sit Christus. At verò particularis revelatio de Pontifice est nobis applicata, vel exposita per communem consensum Ecclesiæ.

Interim tamen quamlibet hostiam, quam prudenter consecratam existimamus, etiam prudenter adoramus: sicut prudenter damus eleemosinam ei, quem prudenter judicamus pauperem, aut honoramus eum, quem non dubitamus, esse nostrum parentem: quæ de re plura sub initium hujus tractatus. Non tamen ideo etiam statim possumus, credere omne id, quod tantum prudenter existimo esse revelatum; si enim revera aliquid revelatum non sit, actum fidei circa il-

lud elicere non possum, ut jam superius ostensum.

431. Dices. Revelatio particularis de quavis hostia est nobis applicata certitudine morali, quatenus nobis est moraliter certum, eam esse verè consecratam; cum nulum habeamus prudens dubium de aliquo defectu, circa consecrationem admissio: ergo etiam possumus credere, eam esse consecratam. Resp. neg. conf. Hæc certitudo moralis tantum negativa non sufficienter nos certificat de revelatione consecrationis, in ordine ad fidem elicendam; talis enim etiam dari potest de elicto actu charitatis, vel recepto sacramento poenitentiae, valido, & formato: & tamen, ut Tridentinum docet, nemo potest certitudine fidei nōsse, quod sit in gratia: quod tamen necessariò sciretur, si talis certitudo moralis negativa sufficienter applicaret, seu explicaret, revelationem Divinam universalem, quæ dicit, quod omnis, qui verè recipit sacramentum poenitentiae, vel elicit actum charitatis perfectæ, sit in gratia: aut si ostenderet, vel determinaret, quamlibet revelationem particularem in universali contentam.

Unde debet esse certitudo moralis positivè talis, & similis illi, quam afferunt motiva credibilitatis, quæ applicant testimonium DEI, seu revelationem Divinam, aliis articulis fidei, quæque non fundant tantum moralem certitudinem negativam, potissimum nascentem ex defectu rationum in oppositum: sed fundant aliquam certitudinem, ortam ex positivis gravissimis rationibus, quæ ex merito suo evidentem reddunt credibilitatem objecti: quin etiam hoc ipsum reddunt positivè, & omnino strictè moraliter certum.

432. Ob. 3. Si esset de fide, Clementem XII. esse verum Vicarium Christi, esset quoque de fide, quod sit legitime electus, rite baptizatus, & ordinatus sacerdos, ac Episcopus &c. quæ sunt necessaria vero Vicario Christi, & Summo Pontifici: sed ista non sunt de fide: ergo nec illud. prob. mi. si ista debent esse de fide, etiam debet esse de fide, quod eum baptizans habuerit debitam intentionem: quod eum ordinans fuerit verus Episcopus: adeoque, quod hujus quoque ordinator, & ordinatoris ordinator usque ad Apostolos, fuerint veri Episcopi: sed hæc non sunt de fide: ergo. Resp. retorq. arg. ut supra n. 427. in Concilio Tridentino, & Episcopis ibi congregatis.

Antequam autem directè respondeam, noto, alia esse constituenta Papatum, alia esse ad eum requisita. *Constituentia Papatum* sunt suprema & infallibilis autoritas definiendi, & suprema jurisdictio, seu potestas ligandi, & solvendi, omnes fideles in tota Ecclesia, sive præcipiendi, prohibendi, absolvendi &c. quæ ab aliis rectè vocantur geminæ *claves scientiæ, & jurisdictionis*; ita enim Papatum explicat Florentinum c. tatum n. 410. Et hæc sunt quasi forma denominans Papam; eumque distinguens ab aliis inferioribus Episcopis. *Requisita ad*

Papatum sunt, alia quidem *requisita juris Divini*, alia *requisita juris humani*, sicut & impedimenta, quæ sunt defectus, tum positivè, tum negativè requisitorum.

433. Quod spectat ad requisita, vel impedimenta juris humani, seu canonici, illa omnia supplentur, & ista tolluntur, per acceptationem Ecclesiæ; omnes enim juris humani defectus supplentur per eam acceptationem, quæ est quasi secunda electio; unde, etsi de prima electione non sit de fide, quod ea valida fuerit, non obest: imò etsi irrita fuisset, nihil obesset; nam sufficeret secunda, de qua est de fide, quod sit legitima: nec ista est irritabilis à jure.

Neque de ista secunda electione, canones, electionem irritantes, intelligendi sunt; cum isti non debeant cedere in damnum Ecclesiæ, quod vel maximè fieret, dum Christi Vicarius sepe esset incertus: & melius est Ecclesiæ, habere Pontificem, cujus electio prima invalida fuerat, quam ignoranter carere vero Pontifice. Quare, si fingeretur etiam intercessisse simonia, ea non impediret efficaciter, aut irritam faceret hanc acceptationem, seu quasi secundam electionem. Et sanè Sæculo X. ubi multi fuere in Sedem Romanam intrusi (qua de re videri potest Spondanus *ad an. 900.*) qui tamen universaliter ab omnibus, tanquam veri Pontifices agniti fuere, sæpius videtur acceptatio Ecclesiæ debuisse supplere vitia primæ electionis.

434. Quod jam spectat ad requisita, vel impedimenta juris Divini, quidam videtur dubitare, an necessariò debeat esse determinatè de fide, quod illa omnia in vero Summo Pontifice adsint; quia, si DEUS per dispensationem daret auctoritatem, & potestatem Papalem personæ cuidam, quæ in aliquibus deficeret, illa esset verus Papa, & Vicarius Christi; nam fortè, ut ait hic auctor, tantum disjunctivè est de fide, unum ex his duobus, nempe quod vel ista requisita non deficiant, vel quod DEUS dispense, & non obstante defectu, vel impedimento, tamen tali personæ auctoritatem, & potestatem Papalem conferat.

Suarez *disp. 10. de fide sec. 5. n. 4.* ait, falsum esse, quod alii, quam legitimo S. Petri successor, unquam detur à Christo illa potestas. Et quidem facillè conceditur, neminem hucusque jure Divino inhabilem fuisse Papam; dudum enim explosa est fabula de Joanne Papissa, atque à Baronio, Christophoro Ott *in Roma gloriosa*, & plurimis aliis, ita confutata, ut vel ipsos, paulò sagaciores hæreticos, ejus conficta pudeat: sed nec potest ullus alius assignari, qui jure Divino inhabilis Pontificatum gesserit.

435. At fors, ut ait author suprà citatus, non est æquè certò falsum, quod decretum DEI de non conferenda ea potestate, nisi habenti omnia requisita, sit indispensabile: quis enim scit, si in casu, saltem metaphysicè ex se possibili, contingeret, personam de jure Divino inhabilem, e. g. reipla non rite baptizatam, ab omni Ecclesia acceptari,

tanquam Pontificem, & Christo quasi presentari, an non DEUS dispensaret, & in bonum Ecclesiæ, quæ alias in re gravissima deciperetur, etiam tali personæ auctoritatem, & potestatem Pontificiam tribueret.

Quodsi tamen quis omnino evincat, hoc decretum DEI indispensabile esse, & hoc esse de fide, ait is auctor, eoipso etiam esse de fide, quod quilibet electus, & à tota Ecclesia acceptatus, habeat omnia de jure Divino requisita, e. g. quod sit mas, baptizatus &c. quia erit de fide, quod DEUS non permittat, taliter inhabilem eligi, vel acceptari: eritque casus ille, quem suprà ex se (hoc est spectando præcisè naturam humanæ electionis) metaphysicè possibilem diximus, ratione decreti Divini, & specialis ejus providentiæ, impossibilis.

436. Quod spectat ad ordinem sacerdotii, vel Episcopatus, Arriaga *de fide disp. 7. sec. 8. n. 49.* ait, esse omnium sententiam, quod electus Papa, ante ordinationem, etiam si necdum presbyter esset, jam habeat plenam auctoritatem, & potestatem Papalem; unde, si etiam malè ordinatus fuisset, non majus damnum redundaret in Ecclesiam, quam ex mala ordinatione alterius Episcopi. Quare fortè ad id, quod Suarez *loc. cit. num. preced. citato* objicit, (quod scilicet, si dicatur DEUS tali existimato tantum Pontifici conferre potestatem Papalem, dici quoque debeat, eidem etiam conferre potestatem absolvendi, etsi non sit sacerdos) posset responderi, hoc non sequi; quia hæc potestas non est ita necessaria, nec ex ejus defectu oriretur majus damnum Ecclesiæ, quam, si alius Episcopus, ut jam dictum, non esset rite ordinatus.

In forma Resp. dist. ma. si esset de fide, Clementem XII. esse verum Vicarium Christi, etiam esset de fide, quod sit mas, baptizatus &c. si decretum DEI de non conferenda auctoritate Papali, nisi habenti omnia jure Divino requisita, sit indispensabile. conc. ma. si sit dispensabile. neg. ma. & dist. sic mi. neg. conf. Est de fide, huic in individuo personæ esse collatam auctoritatem Papalem: ergo saltem est de fide, vel hanc personam habere omnia requisita, vel DEUM dispensasse in suo decreto; unum enim ex his necessariò debere credi, non ineffaciter probatum est: & meo judicio multò credibilius est, DEUM non dispensare, sed personam acceptatam esse rite baptizatam &c.

437. Ob. 4. Non est de fide, quod electus non sit occultus hæreticus: ergo non est de fide, quod sit verus Vicarius Christi. prob. conf. talis hæreticus non est membrum Ecclesiæ: ergo non potest esse ejus caput. Resp. om. ant. neg. conf. Suarez. *disp. 10. sec. 6. n. 5.* ait, se credere, quod nullus auctor dicat, cum umbra probabilitatis, per solam hæresin internam, vel occultam, amitti dignitatem Papalem: sicut nec alius Episcopus propterea amittit suam jurisdictionem. Idem docet Canus *de loc. Theol. l. 4. c. 6. seu ult. resp. ad 12.* ad prob. dist. ant. talis hæreticus non est membrum Ecclesiæ sim-
pli.

pliciter ei unitum, fide, vel charitate. conc. ant. non est membrum secundum quid, & in sensu adhuc sufficiente ad hoc, ut possit esse caput Ecclesiae. neg. ant. & conf. Retineret nempe talis internus, vel occultus haereticus, adhuc potestatem Papalem, & jurisdictionem; hinc deberet ei Ecclesia adhuc adherere, non fide, sed subiectione.

438. Interim tamen Bellarminus tom. 1. contr. 3. de Rom. Pontif. l. 4. c. 6. egregie defendit, quod DEUS, nec hucusque permiserit, nec deinceps permittitur sit, ut Papa, etiam ut persona privata, in haeresin formalem, etiam tantum occultam, incidat. Sed etiam dato, non concessio, quod in talem posset incidere, non posset tamen, talem haeresin Ecclesiae credendam proponere; unde quando doctrina aliqua aperte haeretica non est, eamque Pontifex definit, eo ipso removet ab ea omnem haeresis suspicionem, atque Catholicam facit. Quodsi autem Papa in apertam haeresin incidere, ita, ut Ecclesiae de hoc constaret, e. g. si aperte negaret virginitatem B. Virginis, eo ipso, ut doctores consentiunt, suo officio excideret, & à Christo privaretur potestate Papali: quod tamen neque hucusque factum est, nec deinceps futurum est.

439. Ob. 5. Sinistra conclusio est de fide, tunc, qui eam non amplectuntur, sunt haeretici: sed hoc dicere, videtur nimium: ergo. Confir. Non potest juxta nos dari discrimen, inter haeticum, & schismaticum: atqui hoc debet dari: ergo. Respondet Arriagatom. 5. de fide disp. 7. sec. 8. n. 56. conc. ma. si Pontifex sit ab omnibus acceptatus, ut nulla sit ratio dubitandi: & addit rationem; quia alias posset quis dubitare de omnibus antecessoribus.

Sed hoc argumentum, à sensu distributivo ad collectivum, est invalidum; alias, cum possem absque haeresi dubitare de quolibet Catholico (saltem excepto Papa) an sit verè talis, possem etiam dubitare de omnibus collectivè: adeoque possem absque haeresi dubitare, an verè detur Ecclesia (nam Papa solus non facit Ecclesiam) quod est falsum. Suarez de fide disp. 10. sec. 5. n. 9. ait, se non videre, quomodo is, qui acceptatum ab omnibus aliis Pontificem, nolit acceptare, vel ei obedire, possit excusari ab haeresi: prius tamen dixerat, fortasse talem non dicendum haeticum; eoquod nostra sententia nondum sit apertè de fide.

Notandum autem, quod adversarii, si qui sunt, hujus conclusionis, non negent, quod hæc persona sit verus Pontifex: nec inficiantur, quod sit certum, hanc personam esse verum Pontificem: neque ab hujus personae obedientia se subtrahant: sed tantum negent, hoc esse de fide, seu negent propositionem modalem, sive reflexam: De fide est, hanc personam esse verum Summum Pontificem: quæ propositio quoad modum, seu reflexionem, fortè quibusdam videbitur, nondum esse apertè definita de fide; unde, qui eam negaret, ipsis saltem in foro externo, non videbitur judi-

candus haereticus: quidquid sit de foro interno, in quo prius videri debet, an ipsi sufficienter fuerit applicata revelatio Divina: sicut nobis circa propositionem directam applicata est, per argumenta solidissima.

440. Ad confir. neg. ant. ut enim ait Suarez de fide disp. 10. sec. 5. n. 9. schismata ordinariè oriuntur, priusquam verus Pontifex absque controversia ab Ecclesia acceptatus sit: & hinc schismaticus est, qui non recipit Pontificem, cum primò deberet eum recipere: quod potest fieri sine haeresi formali; quia potest, quis ex aliqua culpa, quæ tamen non sit haereticæ, nescire communem acceptionem, vel aliquid simile, ita, ut non neget, eum, qui legitime electus, & acceptatus est, esse verum Pontificem: sed neget culpabiliter, & pertinaciter, hanc personam esse legitime electam, vel acceptatam: & consequenter ei non obediat, sed ab ea se separet.

Item schisma potest dari, quando quis etiam agnito Pontifici negat obedientiam, in qua re necdum datur culpa haeresis. Attamen bene observant doctores, quod schisma diu durare non soleat sine haeresi, qua quis etiam neget, eum, qui rite electus, & acceptatus est, esse verum Pontificem; cum erubescere soleant tales apertè fateri, quod nolint legitimo Christi Vicario obedire: sicut rebelles subditi facile impugnant legitimi principis jurisdictionem.

441. Ob. 6. Formosus Papa fuerat acceptatus ab universali Ecclesia, tanquam verus Pontifex, & tamen postea Stephanus VI. dictus VII. judicavit, eum non fuisse legitimum Pontificem, ac ab eo ordinatos iussit reordinari: ergo non fuit de fide, quod fuerit verus Pontifex ille, qui ab universali Ecclesia fuit acceptatus. Resp. Quidam videtur in dubium revocare, an Stephanus, cum hoc fecit, jam fuerit verus Pontifex; cum fuerit in cathedram S. Petri intrusus: quamvis postea ad evitanda majora mala fuerit ab Ecclesia acceptatus: sed hoc omisso.

Resp. 2. neg. conf. Est de fide, quod Formosus fuerit verus Pontifex, & Stephanus in eo facto juxta omnes rectè sentientes erravit: sed faciendo, & jubendo: non autem definiendo; non enim definivit ex cathedra, Formosum non fuisse verum Pontificem: sed tantum odio, & passione contra eum excacatus, tanquam homo privatus, judicavit, eum non fuisse verum Pontificem, & ideo etiam ejus cadaver exhumari, atque in Tyberim projici iussit.

442. Similiter nil definivit ex cathedra idem Stephanus, circa valorem ordinum à Formoso collatorum: sed ex simili odio, & passione, omnia ejus acta abolere voluit, etiam usque ad ordines ab eo collatos: circa quos eum passio facile excacare potuit, ut vel ratione formæ, vel ratione materiæ, vel intentionis, aut potestatis, aliquem defectum substantialem intervenisse judicaverit, & ordines, quos saltem dubios esse censuit, vel

etiam omnino invalidos, repeti iusserit; qua de re iterum redibit sermo in *tract. de sacramentis* à n. 223. Interim negari non potest, quòd in hoc casu (qui tamen est puri, & nudi, atque informis facti) primò Stephanus, & post eum Sergius III. (qui id iudicium approbavit) graviter erraverint.

Dices. Si est de fide, Formosum fuisse verum Pontificem, Stephanus erravit contra fidem, eum non agnoscendo. Resp. 1. Error Stephani circa personam Formosi, ejusque Papatum, fuit hominis privati, & non Pontificis, è cathedra docentis. Resp. 2. Fuit tantum error materialis, non tam circa fidem, quam circa aliquam veritatem, quæ nondum tanquam credenda erat proposita; quia tunc temporis hæc nostra conclusio nondum fuerat ita discussa, aut ita clarè proposita, adeoque Stephanum (idem est de Sergio) rebus Theologicis non valde additum, potuit latere; imò (ut suprà n. 439. ex Suarezio vidimus) fortè necdum assertio nostra est apertè ab Ecclesia definita: & hinc potuit revelatio hac de re, Stephano non fuisse satis applicata: quin etiam potuit ex passione cæca putare, Formosum non fuisse universaliter acceptatum. Quod autem Pontifex possit, ignorare aliquam revelationem, necdum apertè propositam, & sic sentire ei oppositum ut privata persona, non videtur ab ullo negari: & difficulter negaretur in Joanne XXII. qui aliquando privatim putavit, animas defunctorum ante diem iudicii non admitti in cælum, aut ad visionem DEI.

ARTICULUS XIX.

An Definitio Ecclesie sit Verbum DEI strictè dictum.

443. **P**RAENOTANDUM, 1. Scripturam Sacram, seu Verbum DEI scriptum, esse illud, quod scriptum est instinctu Spiritus Sancti, dictantis, non tantum sensum, sed etiam verba; nam in sacris literis, non tantum sensus, sed etiam verba singula (de quibus infallibiliter scimus, non esse per aliquem errorem corrupta, e. g. à descriptoribus, vel typographis) sunt infallibilia. Quæ verba tamen dupliciter dictari possunt. Primò *formaliter simul, & materialiter*, quando scilicet Spiritus S. prævenit scriptorem, & antequam hic verba excogitet, ipse jam illa suggerit: id quod tunc maxime fit, quando de altissimis mysteriis sermo est: imò Suarez de fide disp. 5. sec. 3. n. 5. ait, ut plurimum in sacris libris verba esse ita dictata.

Secundò dictari possunt verba à Spiritu S. *formaliter tantum*, quando scilicet Spiritus S. relinquit scriptori libertatem, ad utendum speciebus suis, & eligenda materialiter verba: sed ei assistit, ne quid falsi, aut indecentis misceat: atque etiam post

eam materiale electionem, ea verba assumit tanquam sua, atque dictat, ac suo nomine vult scribi: sicut scilicet Christus reliquit Ecclesie materiale electionem aliquarum materialium in certis sacramentis, e. g. in sacramento ordinis, quas dein ipse instituit; nec enim Ecclesia instituit materiam, aut formam sacramentorum.

Hoc autem videtur fieri tunc, quando scribuntur ea, quæ erant naturaliter canonicis scriptoribus notissima, ut illud 2. ad Timoth. 4. v. 11. *Lucas est mecum solus, & ad Rom. 16. v. 21. Salutat vos Timotheus adjutor meus &c.* Hinc autem potest contingere, ut scriptor canonicus possit veniam petere, non quidem ob admissum errorem, quem DEUS impedivit: sed vel ob non electa materialiter optima verba, vel ob additam, aut omisam aliquam circumstantiam, quæ non vitiet veritatem historiae &c. Sic 2. Mach. 15. v. 39. ait scriptor canonicus: *Et si quidem bene, & ut historia competat, hoc & ipse velim: sin autem minus digne, concedendum est mihi.* Sic etiam S. Paulus 2. Corinth. 11. v. 6. de se ait: *Etsi imperitus sermone, sed non scientia.*

444. PRÆNOTANDUM 2. triplici modo scribi posse e. g. epistolam principis. 1. si ipse manu propria scribat. 2. si dictet verba etiam materialiter. 3. si jubeat scribere nomine suo, & ipse suam auctoritatem scripto impertiat. Sic e. g. scribitur edictum nomine imperatoris, à cancellariis, vel secretariis, qui ipsi verba eligunt, & scriptum componunt, quod imperator tanquam suum assumit, ac subditis proponit. Potest tamen 4. princeps jubere, ut secretarius scribat, non suo, id est, principis nomine, sed suo, id est, secretarii, ita tamen, ut principis voluntatem significet: at tunc talis epistola non est scriptum, aut verbum principis strictè dictum: sed est scriptum secretarii: quamvis etiam habeat aliquam auctoritatem mediatè à principe.

Quod si etiam princeps legeret eam epistolam, antequam mitteretur, & sic impediret, ne aliquid falsi misceretur: ista tamen necdum esset ejus proprium verbum, aut scriptum: sed tantum ejus assistentia secretario exhibita impediret falsitatem. Id quod etiam ex eo colligitur, quòd, quando primis tribus modis scribitur, semper ponatur: *Nos DEI gratia volumus, jubemus te &c.* at, si quarto modo scribitur, ita ponitur: *Princeps vult, ut sua dominatio, hoc, vel illud faciat.*

445. Ubi tamen advertendum, quòd, etsi in Sacra Scriptura aliquando videatur loqui suo nomine scriptor canonicus, e. g. Apostolus Paulus, tamen ea verba sint verba DEI, non tantum historice referentis, ea esse dicta (ut sæpe fit etiam in Scriptura, quando scilicet dicta falsa, vel alia DEO non conveniunt) sed etiam dicentis: sicut scilicet in comædiis Terentii, vel Plauti, quidquid actores dicunt, verba sunt Terentii, vel Plauti. Non tamen ea verba semper sunt DEI, suo nomine aliquid præcipientis, vel ordinantis; ut patet ex illis verbis S. Pau.

Pauli. 1. Cor. 7. v. 12. *Ceteris ego dico, non Dominus*: quæ, licet sint verba DEI, tamen non sunt DEI immediatè præcipientis: item præceptum, abstinendi à sanguine *Act. 15. v. 29.* licet habeatur in Sacra Scriptura, non est Divinum, sed Apostolicum; unde etiam postea cessavit.

446. Prænotandum 3. sensum Sacrae Scripturæ assignari à doctoribus quadruplicem, juxta illos versiculos: *Litera scripta docet: quid credas, Allegoria: Moralis, quid agas: quid speres, Anagogia.* Itaque, ut satis communiter docent, *Literalis sensus* est idem, ac historicus, seu etiam ille, quem verba immediatè, in sensu obvio, & grammaticali, præferunt. Et juxta hanc explanationem sensus literalis, licet sapissimè, non tamen semper est de fide, e.g. Christus non est literaliter, seu in sensu grammaticali, credendus esse vitis, petra, pastor ovium &c. sed tantum allegoricè, scilicet intelligendo per oves homines &c. *Allegoricus sensus* ostendit per allegoriam, seu tropicè, quid credendum, e.g. Christum ex eo, quod dicitur vitis, & nos palmites, credendum esse auctorem gratiæ, sine qua nihil boni, præsertim supernaturaliter meritorii, possumus facere. *Moralis sensus* spectat ad mores, & docet, quid debeamus agere, vel omittere. *Anagogicus sensus* per tropum ostendit, quid in futurum debeamus sperare: sic per terram lacte, & melle manantem, seu terram promissionis, indicatur speranda beatitudo cœlestis. Addendum hic, sæpe in eodem textu plures, vel etiam omnes hos sensus, convenire.

Paulò aliter, cum pluribus aliis à se citatis, discurret P. Didacus de Quadros *Palæstra Biblica tom. 2. p. 2. apparatus c. 2. n. 9.* Ad hujus auctoris mentem *Literalis sensus* est ille, qui per voces, sive propriè, sive tropicè acceptas, in contextu significatur primò, proximè, ac immediatè. Et hinc, si narratur in Scripturis aliqua historia, sensus literalis est sensus historicus: alius etiam potest esse tropicus, ut quando Christus de se, & Apostolis dicit: *Ego sum vitis, vos palmites.* Joan. 15. v. 5. ubi Christus, non nisi in sensu tropico, voluit significare, se esse vitem &c. *Allegoricus sensus* est ille, qui per allegoriam, seu tropum, ostendit, quid sit credendum: & talis sensus est in illis verbis *Matth. 21. v. 42.* à Christo Domino ex *psalmo 117. v. 22.* usurpatis: *Lapidem, quem reprobaverunt edificantes, hic factus est in caput anguli:* quibus allegoricè nobis proponitur credendum, quod Christus à Phariseis, tanquam synagogæ architectis, seu primoribus, fuerit rejectus: à DEO autem adhibitus, tanquam lapis fundamentalis, & quidem angularis, ut duos parietes, hoc est, gentiles, & Judæos, velut angulo jungeret, in una Ecclesiæ domo.

Moralis sensus est ille, qui mores spectat, & indicat, quid agere, vel omittere debeamus: e.g. dum dicitur *Matth. 22. v. 37.* *Diliges Dominum DEUM tuum ex toto corde tuo &c.* quibus docemur, eliciendum esse

amorem DEI super omnia. *Anagogicus sensus* est ille, qui per tropum ostendit, quid in futurum speremus. Sic, dum *Exodi 33. v. 2. & 3.* dicitur: *Mittam præcursores tuos Angelum, ut... intres in terram, fluentem lacte, & melle:* proponitur nobis speranda beatitudo cœlestis. Et hi tres sensus, nempe allegoricus, moralis, & anagogicus, satis communiter vocantur etiam *sensus spiritualis*, qui videtur opponi sensui literali. At verò Quadros *loc. cit.* asserit, quod omnes hi tres sensus possint esse etiam literales, si nempe in contextu significantur primò, proximè, & immediatè.

Et certè in primo textu supra adducto: *Ego sum vitis, vos palmites:* sensus primò intentus, adeoque juxta hunc auctorem literalis, est allegoricus; nam sub allegoria vitis, & palmitum, docemur credere, omnem influxum gratiæ, sine qua nihil boni operis supernaturalis possumus facere, esse à Christo. In illo autem textu: *Diliges Dominum DEUM tuum &c.* itemque in aliis præceptis in Scriptura contentis, primò, & immediatè docemur, quid agere debeamus, adeoque sensus literalis est moralis. Pariter, quando Christus Dominus dixit *Matth. 26. v. 29.* *Cum illud vinum bibam vobiscum novum in regno Patris mei:* primò, & immediatè voluit significare, Apostolos supernaturali dulcedine in cœlo implendos; unde sensus literalis est anagogicus, significans, sperandam ipsis esse beatitudinem cœlestem. Quin etiam notant auctores, in illud verbum plures sæpe sensus convenire, ut in hoc ipso nunc adducto, literalis, allegoricus, & anagogicus.

Præter hos quatuor sensus adduci potest etiam quintus, scilicet *Accommodativus*, seu ille, qui nec ab auctore Scripturæ principali, sive Spiritu S. nec ab auctore instrumentali, seu scriptore canonico, est intentus, in certis verbis, quæ hic, & nunc, alicui rei accommodantur. Sic Ecclesia cuique Confessori Pontifici accommodat illud de Noëmo dictum *Ecclesiastici 44. v. 17.* *In tempore iracundiæ factus est reconciliatio.* item illud de Abrahamo dictum *ibidem v. 20.* *Non est inventus similis illi... qui conservavit legem excelli.* Hoc sensu uti solent concionatores: & quidem ad laudandos Sanctos opportunè sæpe, & ingeniosè: at verò ad probanda scholasticè dogmata, sensus hic non est satis efficax. Addendum ex Ulloa *decad. 1. princip. S. Scripturæ. regul. 3.* quod idem textus sacer possit habere plures etiam sensus literales. Sic illud *Osæ 11. v. 3.* *Ex Egypto vocavi filium meum:* significat literaliter liberationem Hebræorum ex servitute Egyptiaca, & simul Christi Domini ingressum in Egyptum, vel reditum ex illa, ut habetur *Matth. 2. v. 15.* vide apud Ulloam *loc. cit.* plura exempla hujus rei.

447. Quaritur jam, an definitio Ecclesiæ sit verbum DEI strictè dictum, ita, ut etiam sit partiale motivum formale intra lineam fidei, & non tantum infallibilis applicatio verbi DEI extra eam lineam. Cō-

nink,

nink, & Gormaz ajunt, communem esse sententiam doctorum, Ecclesiam non loqui verbum DEI. Sed hoc non videtur verum, nisi intelligatur communis contra communem, ut sepe fit; nam etiam, qui asserunt Ecclesiam loqui verbum DEI, sunt satis multi; licet enim auctores communiter, vel communius dicant, Ecclesiam non facere novas revelationes, non ideo tamen negant, eam loqui verbum DEI: sicut Christus, quando locutus est ea, quæ jam in antiquo testamento dicta erant, utique tamen verbum DEI locutus est.

Ex auctoribus, quos videre potui, affirmant clarè, Ecclesiam loqui verbum DEI Arriaga tom. 5. de fide disp. 2. sec. 5. n. 55. Haunoldus. l. 3. tract. 1. c. 1. §. 5. maxime n. 115. & 124. ac seq. Layman. l. 2. tract. 1. c. 2. n. 4. Thyrsius in manu duct. Machomet. p. 1. l. 2. c. 6. §. 4. Ralsler. de ult. resolut. fidei n. 4. Dubii videntur Esparza l. 6. q. 15. a. 9. (nam ait, quod, dum adjungitur assistentia Spiritus S. adjungatur auctoritas Divina) Valentia tom. 3. disp. 1. q. 1. punct. 1. assert. 3. nam prius Ecclesie propositionem vocat conditionem: dein autem ait, asseverationem Ecclesie esse partem, vel conditionem testificationis Divine.

448. Negant autem Ecclesiam loqui verbum DEI Bellarminus tom. 2. contr. 1. de Conciliorum auctoritate c. 12. Canus de locis Theol. l. 5. c. 5. & l. 12. c. 3. Tannerus tom. 3. disp. 1. de fide. q. 1. dubio 7. n. 215. & 216. & 217. Oviedo tract. de fide contro. 4. punct. 9. n. 120. Rhodes de fide disp. 2. q. 1. sec. 2. §. 2. ubi ait, esse communiorum. Gormaz de virt. Theol. n. 445. & 448. Coninck disp. 9. de fide dubio. 5. n. 60. & 61. & plures alii: item Thomistæ communiter, ut testatur Suarez, qui meritò etiam pro hac sententia citatur; nam, quamvis disp. 3. de fide sec. 10. n. 8. dicat, Ecclesiam esse organum, per quod Spiritus S. loquitur, tamen non intelligit strictam, & immediatam Divinam locutionem.

Ibidem enim dicit Eximius, definitionem Ecclesie non spectare ad objectum formale fidei, sed ad peculiarem ejus applicationem, & hoc colligi ex S. Thoma 2. 2. q. 1. a. 1. ubi Angelicus in corp. dicit: *Non enim fides, de qua loquimur, assentit ali- cui, nisi quia est à DEO revelatum*: & prius præmitit, quod objectum formale fidei nihil est aliud, quam veritas prima: adeoque juxta Suarezium, S. Thomas enim vult esse idem, quod aliquid ab Ecclesia definitum sit, & quod sit à DEO revelatum: consequenter censet, illam definitionem non esse locutionem DEI. Addit dein Eximius n. 9. hanc sententiam communiter tenere Thomistas, citatque multos alios. Insuper n. 10. ait, fideles rudes saltem implicite resolvere suam fidem ultra dictum Ecclesie in DEUM. Idem disp. 5. sec. 3. n. 4. negat, canones Ecclesie esse Sacram Scripturam. item disput. 3. sec. 11. n. 4. negat, Ecclesiam facere novas revelationes.

449. Dico cum his postremis. Defini-

tiones Ecclesie probabiliter non sunt, propriè, & strictè loquendo, verbum DEI, sed infallibilis ejusdem applicatio. Prob. conclusio potissimum negativè. Non est ratio asserendi, quod Ecclesie definitio sit verbum DEI strictè dictum: ergo gratis id dicitur. ant. prob. solutione objectionum. Confir. Auctores communissimè dicunt, Ecclesiam non proferre novas revelationes, sed tantum antiquas: ergo, cum non habeatur ratio, dicendi potius, quod eas denuo nomine DEI loquatur, quam, quod eas tantum explicet, & implicite contenta apertius proponat, melius dicitur hoc secundum. Confir. 2. Tridentinum sess. 4. in decreto de edit. sacr. librorum tantum ait: *Sancta mater Ecclesia, cujus est judicare de vero sensu, & interpretatione Scripturarum Sanctorum*: & non ait: *cujus est loqui verbum DEI strictè tale*: ergo non debemus sine adducta probatione ei plus tribuere. Confir. 3. Suarez n. præced. citatus, & communiter alii dicunt, canones, vel definitiones Ecclesie, non esse Sacram Scripturam: atqui essent Sacra Scriptura, si essent verbum DEI strictè dictum, vel scriptum: ergo.

ARTICULUS XX.

Solvuntur Objectiones.

450. **O**B. 1. Definitio Ecclesie est infallibilis, & quidem ob assistentiam Spiritus S. ergo

nihil deest ad hoc, ut dicatur esse verbum DEI. prob. conf. non est alia ratio, quare dicta, & scripta, e. g. Apostolorum, censeantur esse verbum DEI scriptum: ergo. Resp. neg. conf. ad prob. neg. ant. Ratio alia est; quia ex ipsa doctrina Ecclesie, & infallibili ejus applicatione, habemus, quod illa verba Apostolorum, & aliorum scriptorum sacrorum, DEUS accipi voluerit, tanquam sua, & sua auctoritate dicta. At nullibi invenitur, quod Ecclesia applicaverit nobis, etiam suas definitiones, tanquam verbum DEI. Ubi addo, mihi non videri credibile, quod omnia, quæcunque in privata conversatione dixerunt Apostoli, etiam spiritualia, sint verbum DEI strictè loquendo: sed tantum illa, quæ Ecclesia nobis applicavit, & definivit esse verbum DEI. Sanè Canus de locis Theol. l. 2. c. 18. exponens illud Matth. 10. v. 19. *Nolite cogitare, quomodo, aut quid loquamini; dabitur enim vobis in illa hora &c.* ait de sacris auctoribus: *Hoc verò Spiritus Sancti donum toto vite decursu non habebant: sed tantisper, dum lingua eorum calamus erat scribe velociter scribentis.*

451. Quod autem infallibilis assistentia Spiritus S. non faciat, ut dictum sit verbum DEI, probatur, primò ex paritate cum epistola, iubente rege scripta, non nomine regis, sed secretarii, de qua vide n. 444. Secundo ex eo, quod etiam Beati in cælo, & Angeli, non possint errare in loquendo, ex speciali assistentia DEI: non tamen semper lo-

quantur, stricte, & proprie verbum DEI, ita, ut proprie dicatur loqui DEUS. Tertiò ex eo, quòd Ecclesia habeat etiam infallibilem assistentiam Spiritus S. in loquendo præceptivè, seu præcipiendo: & tamen præcepta canonica non sint verbum DEI, stricte loquendo; alias essent præcepta stricte loquendo Divina, in quibus Pontifex non potest dispensare; cum tamen hoc juxta omnes possit in legibus canonicis: sicut nec posset contra illa dari ulla præscriptio, quam tamen omnes admittunt adversus leges canonicas. Quartò ex eo, quòd etiam ex infallibili assistentia Spiritus S. instituat Ecclesia sacramentalia; non tamen loquatur ibi verbum DEI; alias proprie Christus etiam institueret sacramentalia, sicut sacramenta, quòd dici non potest.

Nec dicas, etiam leges Apostolicas non esse omnes Divinas (nam canones Apostolorum proprie non sunt leges Divinae) consequenter nec eorum scripta fore sacra. Resp. ex hoc ipso probari, quòd ad discernendas inter se leges, ab Apostolis acceptas, (an scilicet latae sint immediate à DEO, & per Apostolos tantum promulgatae: an verò ab Apostolis sua auctoritate statuta, quamvis assistente Spiritu S.) opus sit, ut vel Scriptura clarè id explicet, aut Ecclesia applicet: sic Tridentinum expressè ait, legem de sacramento extremæ unctionis à S. Jacobo tantum promulgatam. At canones Apostolicos Ecclesia non applicat ut præcepta DEI.

452. Ob 2. Variis locis Sacra Scripturae dicitur, vocem Ecclesiae esse vocem DEI: ergo. prob. ant. *Act. 15. v. 28.* dicitur de Ecclesia in Concilio collecta: *Visum est enim Spiritui Sancto, & nobis.* *Luc. 10. v. 16.* *Qui vos audit, me audit: & qui vos spernit, me spernit.* *Matth. 10. v. 20.* *Non enim vos estis, qui loquimini, sed Spiritus Patris vestri, qui loquitur in vobis &c.* ergo. Resp. neg. ant. ad prob. Resp. exponendo textus. Quod spectat ad primum, in primis, etsi diceretur, per illud Concilium Apostolorum locutum esse proprie Spiritum S. non sequeretur, idem dicendum de aliis; nam illius acta fuerunt inserta Sacra Scripturae, & omnia, quae ibi recensita, vel scripta habentur, fuerunt infallibilia, etiam quoad pura facta &c. quòd non competit aliis Conciliis.

Secundò potest dici, licet in actis Apostolorum ea verissime à Divino Spiritu referantur, & historica ea narratio sit verbum Spiritus S. non tamen ipsas illius Concilii definitiones fuisse stricte verbum DEI, sicut nec sunt canones Apostolici: & certè ibi statuta sunt lex, de servanda abstinencia à sanguine, & suffocato, quae jam dudum abrogata est, adeoque non fuit lex stricte Divina; unde etiam Bellarminus *tom. 2. contr. v. 1. de Conciliis l. 2. c. 12.* illud: *Visum est enim Spiritui Sancto:* explicat sic: *Spiritus nostram industriam, & diligentiam adjuvante.*

Alter textus intelligendus est de quovis superiore, legitima auctoritate à Christo mediatè saltem accepta instructo, & præcipiente: non autem quivis superior loquitur

stricte verbum DEI; unde tantum aliquo modo mediatè, & interpretativè, auditur, vel spernitur DEUS.

453. Tertius textus à Maldonato explicatur hoc modo: *Non tam vos, quam Spiritus Patris vestri; quia non vestro, sed illius sensu, consilioque respondebitis.* Cornelius à lapide exponit: *Non ex vobis, vestraque prudentia, & animo, sed ex Spiritu S. qui vobis suggeret sapientiam, & animos, ut praesidiis sapienter, & animosè respondeatis.* Igitur hoc textu tantum significatur, quòd Spiritus S. adjuturus sit martyres, ut, etsi solliciti non fuerint, quid tyrannis respondeant, ipsis tamen abunde incidat, quid respondeant. Sic videtur hic ipse textus *Matthaei* explicari *Luc. 21. v. 15.* quando dicitur: *Dabo vobis os, & sapientiam:* ergo ipsi martyres ore accepto loquuntur. Et quis dicat, omnia, quae martyres in tormentis dixere, fuisse stricte verbum DEI, ut DEUS stricte ea dixisse dicendus sit? e. g. quando S. Laurentius dixit: *Assatum est jam: versa, & manduca.*

Adde 1. quòd DEO attribuantur etiam ea, quorum ipse principalis est causa, juxta illud S. Pauli. *1. Cor. 15. v. 10.* *Non ego autem, sed gratia DEI mecum.* Et sic labores etiam ejusdem Apostoli, de quibus ibidem meminit, tribuuntur DEO, quin tamen illi labores possint dici labores DEI, non tantum in communi sensu, quatenus tantum dicuntur, etiam esse DEI; quia ipse in eos influit: sed in sensu strictiori, & ad eum modum, quo Sacra Scriptura dicitur verbum DEI. Imò qualibet oratio pia, ex gratia supernaturali facta, specialiter est attribuenda DEO, quin tamen verba ita orantis sint verbum DEI stricte dictum, etiam quando non utitur orationum formulis, in S. Scriptura contentis, sed à se ipso primum excogitatis. Adde 2. quòd DEUS dicatur in Scripturis etiam facere id, ad quòd agendum tantum excitat, vel inducit: sic dicitur *ad Rom. 8. v. 26* de Spiritu S. *Postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus;* cum tantum excitet nos ad eos gemitus, eosque moraliter causet.

454. Ob 3. Tridentinum *sessione 18. decreto de librorum delectu &c.* ait de sua adhortatione: *Hanc ergo, non humanam, sed Spiritus S. vocem audientes &c.* ergo vox Concilii est vox Spiritus S. Resp. dist. conf. vox Concilii est vox Spiritus S. latius sumpta. conc. conf. stricte sumpta. neg. conf. Concilium ibi tantum loquitur de sua invitatione, ad unionem, pacem, atque concordiam: & hanc invitationem suam ait esse, non tantum humanam, sed Spiritus S. vocem; sicut scilicet solemus dicere, quòd vox concionatoris, ad poenitentiam exhortantis, vel vox superioris præcipientis, sit vox DEI, non stricte, sed aliquo modo moraliter; quia utique DEUS, sicut ad poenitentiam, ita ad unitatem, & concordiam hortatur. Insuper, sicut superius diximus, quòd non tam martyres loquantur, quam DEUS, nec tam homo justus bene operetur, quam

quàm gratia DEI: sic potest etiam dici, per vocem Concilii, non tam loqui Concilium, quàm DEUM, adeoque hujus vocem non esse purè humanam, præsertim etiam ratione assistentiæ Spiritus S. Tandem nec adversarii dicunt, dicta Concilii omnia esse verbum DEI, sed tantum definitiones: atqui hæc invitatio Concilii non est definitio: ergo non est verbum DEI.

455. Ob. 4. Multa defacto nos docuit Ecclesia, & quidem de fide credenda, quæ antiqui non crediderunt: ergo Ecclesia debet de novo aliquid revelare, adeoque loqui verbum DEI. Resp. neg. ant. hoc enim negat Cardinalis de Lugo *de fide disp. 1. sec. 13. n. 174.* item Suarez *de fide disp. 3. sec. 11. n. 4.* & hoc teste etiam alii auctores communi consensu. Idem Eximius *citata sec. 11. n. 6.* ait, jam omnia prius esse confusè, & implicitè revelata, quæ dein Ecclesia explicet, & explicitè, ac clarè proponat; DEUS enim, (ut jam supra dictum n. 422.) cum nihil confusè cognoscat, semper, dum revelat propositionem universalem, jam revelat implicitè etiam particulares in universali contentas: quamnam autem contineantur, explicat Ecclesia.

Sic quando Christus dixit *Matth. 10. v. 22. Qui autem perseveraverit usque in finem, hic salvus erit*: jam clarè cognovit, quinam in particulari sint contenti sub illa propositione universali: hos autem dein nobis applicat Ecclesia, vel explicat, dum Sanctos canonizat. Et ita etiam docet Tannerus *tom. 3. disp. 1. q. 1. dubio 7. n. 214. & 216.* idemque ibidem dicit de libris canonicis; DEUS enim revelavit universaliter, verbo saltem Divino tradito, omnes libros canonicos continere doctrinam de fide: Ecclesia autem applicat, quinam libri in ea propositione universali contineantur: quamvis de his libris possit fortè etiam responderi, quòd de singulis libris extiterit jam olim peculiaris revelatio, per traditionem accepta, & nobis per Tridentinum denuo applicata.

456. Ob. 5. Fideles ultimò resolvunt suam fidem in auctoritatem Ecclesiæ, saltem rustici, & rudes communiter, qui non cogitant de revelatione à DEO facta: ergo, vel debet Ecclesia loqui verbum DEI: vel fideles illi vix unquam eliciunt actum fidei Theologicæ: hoc secundum est durissimum: ergo prius est verum. Resp. neg. ant. Isti rudes non possunt suam fidem resolvere in auctoritatem Ecclesiæ tantum humanam; hæc enim non est sufficienter infallibilis: resolvere autem in auctoritatem, ut affectam assistentiâ Spiritus S. (prout fatetur ipse Arriaga, licet adversarius *disp. 3. de fide sec. 1. n. 7.*) non est facilius, quàm resolvere suam fidem in ipsam auctoritatem Divinam; nam, ut idem ait, Ecclesia ut habens talem assistentiâ, & cognita ut eam habens, non potest facilius audiri, quàm DEUS.

Quare, si adversarii non videtur nimis difficile, quòd rudes debeant resolvere fidem suam in auctoritatem Ecclesiæ, ut affectam assistentiâ Spiritus S. nec ipsis est in-

credibile, quòd in hanc resolvant fidem; non debet etiam ipsis videri nimis difficile, quòd rudes debeant fidem resolvere in auctoritatem DEI: neque incredibile, quòd eam in hanc resolvant: saltem, ut ait Suarez *disp. 3. de fide sec. 10.* implicitè: quatenus nempe concipiunt doctrinam Ecclesiæ, ut ipsi revelatam, ac traditam à DEO, licet hanc suam resolutionem scholasticis terminis explicare nequeant. Unde etiam catechista, si rectè docere velint, debent ita docere: si aliter se gerant, malè faciunt.

457. Ob. 6. S. Augustinus citatus *num. 147.* ait: *Ego verò Evangelio non credere, nisi me Catholica Ecclesia commoveret auctoritas*: ergo hæc est motivum credendi. Confr. 1. Fideles credunt Ecclesiæ, & per hoc distinguuntur ab hæreticis: ergo. Confr. 2. Auctoritas Ecclesiæ potest movere ad aliquem actum fidei: non tantum humanæ; hæc enim non est infallibilis: ergo Divinæ; nec enim datur medium. Confr. 3. Ecclesia ut infallibilis involvit etiam auctoritatem Spiritus S. ergo actus illi innixus nititur etiam auctoritate Divina. Resp. neg. conf. Auctoritas Ecclesiæ non est motivum credendi Divina fide: sed est motivum volendi credere; unde S. Augustinus quasi dicit: *Ego nollem credere, nisi me Catholica Ecclesia commoveret auctoritas*. Scilicet Ecclesiæ auctoritas reddit credibile Evangelium, & immediatè movet ad volendum credere, seu ad piam affectionem; non verò movet immediatè ad actum fidei. vide Rhodes citatum n. 448. ubi bene notat, S. Augustinum dicere, se non crediturum Evangelio: ergo huic immediatè credidit, scilicet Evangelio propter se ipsum, sed ut applicatum ab Ecclesia.

Ad primam confr. dist. ant. Fideles credunt Ecclesiæ fide Divina. neg. ant. fide alia inferiori. conc. ant. & neg. conf. Distinguntur autem fideles ab hæreticis 1. quia isti non credunt Ecclesiæ, nec ejus infallibilitatem &c. tanquam objectum materiale, 2. quia hæretici non credunt Ecclesiæ, etiam fide inferiori, tanquam infallibiliter applicanti verbum DEI. Ad 2. confr. neg. conf. cum sua ratione. Ecclesiæ auctoritas est media inter auctoritatem Divinam, & humanam, & consequenter actus ei innixus, etiam est medius, inter actum fidei Divinæ, & humanæ. Ad 3. confr. dist. ant. Ecclesia ut infallibilis involvit auctoritatem Spiritus S. ut loquentis verbum DEI. neg. ant. ut infallibilizantis tantum, verbum ex se humanum, vel medium inter humanum, & Divinum. conc. ant. & neg. conf. Ad fidem non requiritur auctoritas DEI quomodocunque, sed loquens: si quis autem non assentiretur propter auctoritatem Ecclesiæ, sed propter auctoritatem Spiritus S. assistentis, & loquentis, esset alius casus.

458. Collige, quòd multò minùs facilius communis, vel alius quiscunque annuncians verbum DEI, e. g. parochus, loquatur propriè verbum DEI; si enim Ecclesia non loquitur verbum DEI, multò minùs isti, qui

qui carent infallibili assistentiâ Spiritûs S. & etiam tunc, quando proponunt verbum DEI, sincerè, & tanquam missi ab Ecclesia, nihil aliud faciunt, quam quòd proponant, & applicent revelationem olim factam. Pariter, neque miracula, aut alia signa credibilitatis (exceptis iis, quæ aliunde specialiter probantur esse verbum DEI, ut prophetiæ) sunt strictè loquendo verbum DEI: sed sigillum contestativum, & applicans verbum DEI: sicut nempe sigillum appressum mandato regis, non est verbum regis: sed testificatio, & applicatio illius, seu indicium, quòd scriptura illa sit verbum regis. Quare, licet in aliquo sensu morali, & latiori, miracula possint, & soleant dici verbum DEI: non tamen sunt verbum DEI in sensu strictè dicto.

QUÆSTIO IV.

De Actibus præviis ad Fidem.

ARTICULUS I.

An ad Actum Fidei de veritate Religionis Catholicæ, vel alicujus Mysterii, præcedere possit, vel etiam debeat Evidentia in attestante.

459. **D**ico 1. Evidentia in attestante non est impossibilis cum actu fidei, adeoque potest hunc præcedere. ita Suarez, Vasquez, Valentia, & plures alii, quos citat, & sequitur Gormaz de virt. Theol. n. 518. & 519. Est autem evidentia in attestante iudicium evidens de eo, quòd DEUS hunc, vel illum articulum locutus, aut testatus sit. Prob. conclusio 1. auctoritate S. Thomæ 2. 2. q. 5. a. 2. in corp. ubi docet, per talem evidentiam visum, e.g. miraculi, qua, ut ait, convinceretur intellectus videntis, ut cognosceret manifestè, hoc dici à DEO, non tolli rationem fidei. Prob. 2. ratione. Evidentia illa non esset motivum fidei, sed tantum applicatio nobilior motivi: atqui nobilior applicatio non impedit effectum, nisi specialis ratio pugnet, qualis hæc non datur: ergo.

Confir. Valde probabile est, B. Virginem evidenter cognovisse, conservatam sibi fuisse virginitatem cum maternitate, ad contestandam revelationem factam de Divinitate Filii sui: item Lazarum habuisse evidentiam de resurrectione sua à mortuis, in signum contestativum revelationis de Divinitate Christi: iterum Apostolos, præsertim post Christi Domini resurrectionem, & apparitiones, habuisse evidentiam de ejus resurrectione, facta in signum simile revelationis de ejusdem Divinitate: ergo habuerunt evidentiam, excludentem omne dubium de eo, quòd verè DEUS locutus sit, ac revelaverit, Christum esse DEUM: & tamen hoc ipsum crediderunt: ergo. Dicere autem, quòd nec B. Virgo, nec Apostoli, aut Lazarus, apprehenderint connexionem istorum

signorum cum revelatione, vel revelationis cum Divinitate Christi, est dicere aliquid prorsus incredibile, ut patebit ex n. seq. notando 3.

460. Jam, antequam ad secundam conclusionem accedamus, ut evitentur intermediæ quæstiones multæ, etiam de voce, noto sequentia. Primò. Sicut cæcus potest evidenter cognoscere vocem Petri, quem nunquam vidit, ita etiam nos in via possumus evidenter cognoscere vocem DEI, quem nunquam vidimus: imò, sicut potest ab alio ita describi vox Petri, habens peculiarissimum sonum, ut discernatur evidenter ab eo, qui eum nunquam vidit: sic pariter nos ex peculiarissimis signis possumus discernere vocem DEI. Secundò. Per evidentiam hæc non intelligitur tantum, demonstratio strictè à priori, vel strictè à posteriori, sed etiam demonstratio à concomitanti connexionem, qualis sæpe datur etiam in mathematicis, ut agnovit Aristoteles, dum ex distantia syderum intulit scintillationem eorum, vel vicissim.

Tertiò. Ex evidentia de Divina revelatione, inferitur evidentia de ipsa re, saltem apud prudentes, ad minimum quoad an est, licet non quoad quomodo est; hoc est, inferitur evidenter, quod res ipsa existat, quamvis non inferatur, quo modo existat, seu non inferatur ipse modus existendi (nisi hic ipse modus sit etiam revelatus) nam evidens est hic discursus: *Quidquid DEUS revelat, est evidenter verum: sed evidenter revelat, e.g. Incarnationem: ergo est evidenter vera.* Sic etiam mathematices ignaro est evidens veritas, deducta evidenter ex propositionibus Euclidis, si ipsi est evidenter certum, e.g. ex testimonio omnium mathematicorum, quòd illæ propositiones sint evidenter veræ; licet enim non capiat ipsam demonstrationem, ut ajunt, quoad quomodo est, capit tamen eam sufficienter, quoad an est: sic etiam multos effectus evidenter scimus, licet, à qua causâ proveniant, nesciamus.

Quartò. Falsum est, quòd idem medium, seu idem medius terminus, non possit probare conclusiones faciles, & difficiles; nam potest idem esse connexum utrisque, ut revera est testimonium DEI. Quintò. S. Thomas, quando 2. 2. q. 5. a. 2. in corp. dicit, aliquid prædictum per prophetiam, vel prædictionem DEI evidenter, tamen non fore evidens, loquitur de evidentia rei immediatè in se; nam ait: *Licet illud futurum, quod prædicitur, in se evidens non esset;* si enim negaretur prorsus omnis evidentia, non videretur esse verum hoc assertum, ut colligitur ex discursu modo facto. His notatis

461. Dico 2. Iudicium evidens de ipsa veritate religionis Catholicæ, vel de existentia revelationis Divinæ, non est necessarium ad actum fidei, adeoque non debet hunc præcedere: sed sufficit iudicium evidens de credibilitate, & credentitate. ita omnes Theologi, qui negant, esse immediatè evidens, DEUM revelasse mysteria nostræ fidei, qui sunt plurimi cum D. Thoma, & Eximio (qui disp. 3. de fide sec. 8. n. 5.